



Č e s k ý t e l e k o m u n i k a č n í ú ř a d

se sídlem Sokolovská 219, Praha 9
poštovní přihrádka 02, 225 02 Praha 025

Praha 15. dubna 2020
Čj. ČTÚ – 13 020/2019-611

Český telekomunikační úřad (dále jen „Úřad“) jako příslušný orgán státní správy podle § 108 odst. 1 písmene b) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon“) a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, na základě výsledků veřejné konzultace uskutečněné podle § 130 a konzultace podle § 131 Zákona, rozhodnutí Rady Úřadu podle § 107 odst. 9 písmene b) bod 2 a k provedení § 51 Zákona vydává opatřením obecné povahy

analýzu trhu č. A/2/04.2020-4,

trh č. 2 – velkoobchodní služby ukončení hlasového volání v jednotlivých mobilních sítích.

Článek 1

Výsledky analýzy relevantního trhu

- (1) Úřad analyzoval relevantní trh č. 2 – velkoobchodní služby ukončení hlasového volání v jednotlivých mobilních sítích¹ (dále jen „relevantní trh“).
- (2) Na základě analýzy Úřad konstatuje, že relevantní trh není efektivně konkurenčním trhem, neboť na něm působí podniky s významnou tržní silou a nápravná opatření vnitrostátního práva nebo práva Evropské unie (dále jen „EU“) v oblasti hospodářské soutěže nepostačují k řešení daného problému.

Článek 2

Návrh na stanovení podniku s významnou tržní silou

Na základě analýzy relevantního trhu Úřad navrhuje stanovit podnikem s významnou tržní silou na tomto trhu následující subjekty podnikající v elektronických komunikacích:

O2 Czech Republic a.s., se sídlem Praha 4 - Michle, Za Brumlovkou 266/2, PSČ 14022, IČO: 60193336,

T-Mobile Czech Republic a.s., se sídlem Praha 4 - Chodov, Tomíčková 2144/1, PSČ 14800, IČO: 64949681,

Vodafone Czech Republic a.s., se sídlem Praha 5 - Stodůlky, náměstí Junkových 2808/2, PSČ 15500, IČO: 25788001;

Nordic Telecom s.r.o., se sídlem Praha 4 - Michle, Jihlavská 1558/21, PSČ 14000, IČO: 04001281.

¹ Opatření obecné povahy č. OOP/1/04.2015-2, kterým se stanoví relevantní trhy v oboru elektronických komunikací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly.

Článek 3

Návrh povinností, které Úřad hodlá uložit za účelem nápravy

(1) Úřad navrhuje uložit podnikům s významnou tržní silou podle článku 2 povinnosti podle § 51 odst. 5, písm. a), b), d) a f) Zákona a souvisejících opatření obecné povahy:

- a) průhlednosti podle § 82 Zákona, uveřejnit informace týkající se propojení sítí pro službu ukončení volání (včetně účetních informací, smluvních podmínek, technických specifikací, síťových charakteristik a cen);
- b) nediskriminace podle § 81 Zákona,
 - 1. uplatňovat rovnocenné podmínky za rovnocenných okolností pro ostatní podnikatele,
 - 2. poskytovat ostatním podnikatelům služby a informace za stejných podmínek a ve stejné kvalitě, v jaké je poskytuje pro služby vlastní;
- c) přístupu k specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům podle § 84 Zákona,
 - 1. povinnost vyhovět přiměřeným požadavkům jiného podnikatele na propojení sítí nebo síťových zařízení pro službu ukončení volání,
 - 2. povinnost vyhovět přiměřeným požadavkům jiného podnikatele na využívání a přístup k jeho přiřazeným prostředkům pro službu ukončení volání.

Úřad stanoví pro službu ukončení volání k těmto povinnostem technické, provozní a další podmínky zajišťující spravedlnost, proporcionalitu a včasnost.

- d) související s regulací cen podle § 56 a 57 Zákona a při zohlednění cenové regulace uplatněné od roku 2021 Evropskou komisí v souladu s čl. 75 Kodexu^{2 3}.

Nápravné opatření navrhuje Úřad uložit s účinností do doby uplatnění cenové regulace Evropskou komisí pro volání započatá v zemích Evropského hospodářského prostoru.

(2) Nad rámec povinností podle odstavce 1 Úřad navrhuje uložit společnostem O2 Czech Republic a.s., T-Mobile Czech Republic a.s. a Vodafone Czech Republic a.s. podle § 51 odst. 5, písm. c) Zákona a souvisejících opatření obecné povahy i povinnost oddělené evidence nákladů a výnosů podle § 86 Zákona tak, aby

- 1. při určování cen na maloobchodní i velkoobchodní úrovni bylo prokazatelné, že nedochází k neodůvodněnému křížovému financování,
- 2. byly k dispozici podklady pro ověření nákladů a výnosů za jednotlivé služby;

Článek 4

Účinnost

Toto opatření obecné povahy nabývá účinnosti patnáctým dnem ode dne jeho uveřejnění v Telekomunikačním věstníku.

² SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2018/1972 ze dne 11. prosince 2018, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace (dále jen Kodex)

³ Do 31. prosince 2020 Komise, s přihlédnutím v nejvyšší možné míře ke stanovisku BEREK, přijme akt v přenesené pravomoci v souladu s článkem 117, jímž se doplňuje tato směrnice stanovením jednotné maximální sazby za ukončení hlasového volání v mobilní síti po celé Unii a jednotné maximální sazby za ukončení hlasového volání v pevné síti po celé Unii (společně dále jen „celounijní sazby za ukončení hlasového volání“), které se uloží každému poskytovateli služeb v oblasti ukončení hlasového volání v mobilní síti a v pevné síti v kterémkoli členském státě.

Odůvodnění

Část A

Úřad podle § 51 až 53 Zákona provedl analýzu relevantního trhu č. 2 – velkoobchodní služby ukončení hlasového volání v jednotlivých mobilních sítích. Relevantní trh je stanoven Opatřením obecné povahy č. OOP/1/04.2015-2, kterým se stanoví relevantní trhy v oboru elektronických komunikací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly (dále jen „Opatření“), v souladu s Doporučením Komise Evropských společenství o relevantních trzích produktů a služeb ze dne 9. října 2014 (2014/710/EU). Přihlédl rovněž ke Kodexu, který byl v době zpracování předmětné analýzy relevantního trhu platný, zároveň však probíhala implementace tohoto nařízení do české legislativy, a z něho vyplývajících změn vnitrostátních právních předpisů, které mají členské státy podle čl. 124(1) Kodexu používat od 21. prosince 2020, tedy i v době platnosti a účinnosti závěrů předmětné analýzy relevantního trhu⁴. Vzhledem k tomu, že v době účinnosti závěrů analýzy bude podle čl. 75 Kodexu uplatněna regulace cen z pozice Evropské komise, zohlední toto Úřad již při ukládání nápravných opatření souvisejících s regulací cen.

K provedení analýzy relevantního trhu Úřad přistoupil ve lhůtě podle § 51 odst. 2 Zákona.

Část B – Metodika definování relevantních trhů, analýzy relevantních trhů, posouzení významné tržní síly a určení nápravných opatření v oblasti elektronických komunikací v České republice (dále „Metodika“)

Úřad postupoval při zpracování analýzy v souladu s [Metodikou analýz relevantních trhů](#) (dále jen „Metodika“), kterou v roce 2016 aktualizoval, předložil do veřejné diskuse a po zpracování obdržенých připomínek zveřejnil k 26. 9. 2016 na webových stránkách Úřadu. Metodika je obecně platná pro všechny analýzy relevantních trhů, veřejně dostupná na webových stránkách Úřadu, a proto není znovu uváděna v plném znění v předmětné analýze.

Nad rámec výše uvedené Metodiky vzhledem k vývoji regulační praxe v Evropské unii a s ohledem na výhledový charakter analýz relevantních trhů přihlédl Úřad při zpracování analýzy i ke skutečnostem uvedeným v Kodexu, který byl přijat v závěru roku 2018, a v době zpracování analýzy relevantního trhu probíhala jeho implementace do české legislativy. Rovněž tak byly vzaty při zpracování do úvahy i známé skutečnosti týkající se rozpracovaných nařízeních, doporučení apod., které časově navazují a rozpracovávají ustanovení uvedená v Kodexu.

⁴ Členské státy mají na transpozici Kodexu do svých právních předpisů termín do 21. prosince 2020

Část C – Analýza relevantního trhu č. 2 – velkoobchodní služby ukončení hlasového volání v jednotlivých mobilních sítích

1. Úvod

Poslední opatření obecné povahy, analýza trhu č. [A/2/04.2016-6](#), trh č. 2 – velkoobchodní služby ukončení hlasového volání v jednotlivých mobilních sítích⁵, nabylo účinnosti dne 28. dubna 2016.

Na základě opatření obecné povahy, analýza trhu č. A/2/04.2016-6, Úřad stanovil podnikem s významnou tržní silou společnosti O2 Czech Republic, a.s., T-Mobile Czech Republic a.s., Vodafone Czech Republic a.s. a Nordic Telecom s.r.o.⁶

Všem stanoveným podnikům s významnou tržní silou Úřad na základě předchozí analýzy trhu uložil soubor povinností podle § 51 odst. 5 písm. a), b), d) a f)⁷ Zákona.

Společnostem O2 Czech Republic, a.s., T-Mobile Czech Republic a.s. a Vodafone Czech Republic a.s. Úřad na základě předchozí analýzy trhu uložil dále také povinnost podle § 51 odst. 5 písm. c) Zákona. Tato povinnost ukládala výše zmíněným společnostem vést oddělenou evidenci nákladů a výnosů podle § 86 Zákona tak, aby při určování cen na maloobchodní i velkoobchodní úrovni bylo prokazatelné, že nedochází k neodůvodněnému křížovému financování, a aby byly k dispozici podklady pro ověření nákladů a výnosů za jednotlivé služby.

Úřad přistoupil k nové analýze tohoto trhu po uplynutí maximální lhůty stanovené Zákonem (tj. po třech letech), a to v souladu s časovým vymezením v předchozí analýze. Úřad průběžně monitoroval vývoj na tomto relevantním trhu. Na jeho základě nebyly zjištěny žádné závažné skutečnosti, které by významně ovlivnily konkurenční prostředí relevantního trhu, a proto Úřad nepřistoupil k provedení analýzy v dřívějším termínu. Úřad zároveň nevyužil ustanovení § 51 odst. 2, které mu umožňuje výjimečně lhůtu prodloužit nejvýše o další 3 roky, oznámí-li to s odůvodněním Komisi.

Cílem analýzy relevantního trhu je definování tohoto trhu v národních podmínkách České republiky a následné posouzení, zda trh je efektivně konkurenční. V případě, že trh nebude vyhodnocen jako efektivně konkurenční, Úřad navrhne stanovit podnik/y s významnou tržní silou a uložit povinnosti podle § 51 odst. 5 Zákona.

Úřad v rámci analýzy využívá data, která vykazali podnikatelé v elektronických komunikacích prostřednictvím systému Elektronického sběru dat. Povinnost odevzdávat údaje Úřadu prostřednictvím webových formulářů v tomto systému mají všichni podnikatelé v elektronických komunikacích podle § 115 Zákona.

Úřad při zpracování analýzy zohlednil i skutečnost, že vzhledem k vývoji v oblasti budování vysokorychlostních sítí, zejména přístupových, dochází k rozvoji nabídky vysokorychlostních služeb přístupu k síti internet, což má dopad i na rozvoj interpersonálních komunikačních služeb prostřednictvím IP technologie, a to jak kvantitativní, tak i kvalitativní. Úřad proto za účelem zjištění, jak jsou využívány služby interpersonální komunikace a jak je vnímána jejich vzájemná zastupitelnost uživateli v České republice, zadal prostřednictvím agentury MindBridge Consulting a.s. provedení marketingového průzkumu

⁵ Podle [OOP/1/04.2015-2](#)

⁶ Nordic Telecom s.r.o. je od 15. února 2017 právním nástupcem společnosti Air Telecom s.r.o., nástupce, která byla na základě předchozího kola analýzy stanovena jako SMP

⁷ [Přehled Úřadem uložených povinností](#)

(dále jen „Průzkum“). Závěry Průzkumu jsou brány v potaz při provedení přezkumu věcného vymezení velkoobchodního relevantního trhu, včetně podřazeného maloobchodního trhu. Výstup z provedeného Průzkumu je uveden v příloze tohoto dokumentu (Příloha č.1).

Úřad při analýze relevantního trhu:

- definoval trh věcně, územně a časově,
- analyzoval trh z hlediska určení samostatné a společné významné tržní síly,
- vyhodnotil stávající regulační opatření,
- navrhl uplatnění přiměřených nápravných opatření.

V souladu s § 130 a § 131 Zákona Úřad návrh analýzy konzultuje s dotčenými subjekty, Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže a Evropskou komisí.

Významné charakteristiky trhu a další důležité skutečnosti, které měly vliv na vývoj na trhu

Před provedením analýzy Úřad stručně shrnuje zásadní informace o národním trhu a uvádí významné skutečnosti, ke kterým na trhu došlo od termínu zpracování předchozí analýzy, tedy od roku 2016.

- Počátkem května 2018 se britská telekomunikační společnost Vodafone Group dohodla na koupi aktivit poskytovatele kabelové televize a širokopásmových služeb Liberty Global v České republice (UPC Česká republika, s.r.o.), Německu, Maďarsku a Rumunsku. Fúze byla povolena Evropskou komisí v červenci 2019⁸.
- U společnosti Nordic Telecom s.r.o. došlo v době od zpracování předchozí analýzy tohoto relevantního trhu ke změně působení na tomto trhu. Společnost Nordic Telecom s.r.o. již na trhu nepůsobí jako poskytovatel služeb prostřednictvím vlastní mobilní veřejné komunikační sítě, ale působí na trhu jako MVNO v partnerských sítích společností T-Mobile a O2. Na základě uzavřených velkoobchodních smluv funguje v síti jednoho z partnerů jako plnohodnotný (full) MVNO, který poskytuje velkoobchodní služby terminace ve své síti (vymezené identifikačním číslem veřejné komunikační sítě – OpID).
- Ve sledovaném období proběhly dvě významné aukce kmitočtů.

Prvním výběrové řízení za účelem udělení práv k využívání rádiových kmitočtů v pásmech 1800 MHz a 2600 MHz, které nebyly vydraženy v předchozí aukci, proběhlo v roce 2016. ČTÚ vydal dne 23. února 2017 [zprávu o výsledku výběrového řízení](#). Na základě výsledků tohoto výběrového řízení byla po úhradě ceny určené výsledkem aukce udělena práva k využívání vysoutěžených kmitočtů společností O2 Czech Republic a.s., T-Mobile Czech Republic a.s. a Vodafone Czech Republic a.s. Na základě závazků převzatých v rámci tohoto výběrového řízení ČTÚ provedl refarming pásma 1800 MHz a všem dotčeným operátorům vytvořil podmínky pro využívání spojitého úseku spektra v tomto pásmu.

Druhé výběrové řízení za účelem udělení práv k využívání rádiových kmitočtů v pásmu 3600-3800 MHz proběhlo v roce 2017. Dne 11. července 2017 zveřejnil ČTÚ v souvislosti s ukončením aukční fáze výběrového řízení za účelem udělení práv k využívání rádiových kmitočtů pro zajištění sítí elektronických komunikací v kmitočtovém pásmu 3600–3800 MHz [oznámení o jejím ukončení a výsledcích](#). Kromě společností O2 Czech Republic a.s.

⁸ Prior notification of a concentration (Case M.8864 — Vodafone/Certain Liberty Global Assets) (Text with EEA relevance.) OJ C 391, 29.10.2018, p. 3–4; dostupné on-line <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2018:391:FULL&from=EN>

a Vodafone Czech Republic a.s. po úhradě ceny určené výsledkem aukce získaly aukční bloky i společnosti Nordic Telecom 5G a.s. a PODA a.s.

2. Definování relevantního trhu

2.1 Věcné vymezení

Relevantní trh č. 2 byl v předchozích kolech analýz relevantních trhů v souladu s Opatřením definován jako trh velkoobchodních služeb ukončení hlasového volání v jednotlivých mobilních sítích. Jeho podřazeným trhem je trh maloobchodní, na kterém jsou poskytovány služby volání poskytované v jednotlivých mobilních sítích. Úřad při věcném vymezení nejdříve vymezení maloobchodní trh včetně posouzení případných dalších substitutů z pohledu koncových uživatelů a následně vymezení související trh velkoobchodní. Tento postup předpokládá i Doporučení o relevantních trzích a je nezbytný pro kompletní posouzení existence podniku s významnou tržní silou a jeho možností chovat se nezávisle na ostatních konkurentech a zákaznících při stanovování podmínek služeb včetně podmínek cenových.

Vzhledem k vývoji v oblasti elektronických komunikací a služeb poskytovaných prostřednictvím sítě internet (dále „OTT služby“), které mohou být potenciálně považovány za substitut ke klasickým telekomunikačním službám, a to jak na straně poskytovatelů služeb, tak i preferenčním změnám u uživatelů, došlo v roce 2018 k revizi regulačního rámce elektronických komunikací. Toto se promítá do samotného vnímání služeb elektronických komunikací obecně, potažmo i do vymezení trhů služeb elektronických komunikací, kdy nově jsou za služby elektronických komunikací považovány i interpersonální komunikační služby nezávislé na číslech¹⁰. Uvedené se týká především služeb zařazených na podřazené maloobchodní trhy, což následně ovlivňuje i související velkoobchodní trh/y.

Úřad se proto zabývá i revidovaným regulačním rámcem elektronických komunikací, resp. revidovanými postoji v rámci Kodexu, vztahujícími se zejména k maloobchodnímu trhu. Tyto promítá do dalších částí analýzy (zde především věcného vymezení velkoobchodního trhu a/nebo stanovení nápravných opatření). Úřad takto postupuje i přes skutečnost, že do doby zpracování této analýzy nebyla dokončena implementace Kodexu do české legislativy. Analýza relevantního trhu má však podle pravidel ex-ante regulace výhledový charakter s ohledem na časové vymezení relevantního trh. Úřad má proto povinnost přihlídnout jak k technickému vývoji, uživatelským preferencím, tak i skutečností, které budou ovlivňovat trh po dobu platnosti předmětné analýzy (včetně změn v oblasti regulace).

Úřad bude při analýze přihlížet nejen k údajům získaným v rámci sběru dat za služby elektronických komunikací získané od podnikatelů poskytujících služby elektronických komunikací, ale i závěrům provedeného Průzkumu trhu, zaměřeného na využívání hlasových služeb poskytovaných podnikateli v elektronických komunikacích a služeb OTT a vnímání jejich zaměnitelnosti.

Úřad zohlední při vymezení trhu i dostupná stanoviska Evropské komise a BEREC k dané problematice.

⁹ OTT služby nejsou nikde definovány. Obecně však lze OTT službu definovat jako obsah, službu nebo aplikaci, která je poskytována koncovému uživateli přes veřejný internet. Jedná se například o hlasové služby, posílání zpráv nebo video konference prostřednictvím aplikací Skype, Facebook Messenger, WhatsApp, Viber a dalších, ale i netelekomunikační služby (např. Spotify, Netflix, Airbnb nebo Uber).

¹⁰ Viz Kodex, čl. 2 Definice, odst. 4. a 7.

2.1.1 Vymezení maloobchodního trhu

Předmětem zkoumání tohoto relevantního trhu jsou služby volání ve veřejných mobilních telefonních sítích.

V předchozím kole analýz relevantních trhů zahrnul Úřad do věcného vymezení trhu veřejně dostupnou telefonní službu (dále jen „VDTS“). Dle § 2 Zákona písm. p) je „*veřejně dostupnou telefonní službou veřejně dostupná služba elektronických komunikací umožňující přímo nebo nepřímo uskutečňování národních nebo mezinárodních volání*“ a dle písm. o) „*veřejně dostupnou službou elektronických komunikací služba elektronických komunikací, z jejíhož využívání není nikdo předem vyloučen*“.

Zároveň Úřad definoval veřejnou mobilní telefonní síť, kterou se rozumí taková komunikační síť, která v koncovém bodě této sítě umožňuje poskytovat mobilní veřejně dostupnou telefonní službu. Za mobilní veřejně dostupnou telefonní službu se považuje taková služba, která je poskytována za pohybu, bez přerušování komunikace (umožňující tzv. handover mezi jednotlivými základnovými stanicemi dané veřejné mobilní telefonní sítě). Pokud se jedná o přenos volání, ten je realizován prostřednictvím mobilní přístupové sítě využívající rádiové kmitočty, přidělené podle Plánu využití rádiového spektra na základě použité technologie¹¹.

Na daném maloobchodním trhu služeb volání ve veřejných mobilních telefonních sítích působí vedle operátorů disponujících oprávněním k využívání kmitočtů pro mobilní síť, tj. mobilních síťových operátorů (MNO) také řada mobilních virtuálních operátorů (MVNO). MVNO jsou subjekty, které nemají své vlastní veřejné mobilní telefonní síť (resp. nedisponují oprávněním k využívání kmitočtů pro mobilní síť), avšak na maloobchodním trhu nabízejí a poskytují služby mobilního volání (ale i další, jako služby SMS/MMS či přístup k síti internet) na základě velkoobchodních smluv s MNO či MVNE¹².

Veřejně dostupná telefonní služba v mobilních sítích v předchozí analýze tohoto trhu zahrnovala veřejné mobilní telefonní síť využívající technologie GSM, CDMA, UMTS a LTE. Zatímco v případě předchozích kol analýz tohoto trhu byly tyto technologie zastoupeny víceméně rovnoměrně, v současnosti dochází k vypínání sítě CDMA a jejich nahrazování zejména technologií LTE, umožňující efektivnější využití spektra pro poskytování mobilních vysokorychlostních služeb. Síť LTE též nachází využití např. pro internet věci či specializované služby pro kritickou komunikaci. Rovněž dochází k poklesu zastoupení sítě UMTS.

V souladu s Kodexem bude Úřad pro účely aktuálního výhledového věcného vymezení maloobchodního trhu užívat namísto VDTS termín **hlasová komunikační služba** (dále také „HKS“), kterou definuje v souladu s čl. 2 bod 32) Kodexu jako „*veřejně dostupnou službu pro uskutečňování a přijímání, a to přímo nebo nepřímo, vnitrostátních nebo vnitrostátních a mezinárodních volání prostřednictvím jednoho nebo více čísel národního nebo mezinárodního číslovacího plánu*“. Úřad však bude v rámci vymezení trhu, příp. analýzy, nadále používat i pojem VDTS, a to v případech, kdy se bude zabývat minulým či současným stavem (například v rámci hodnocení údajů ze sběru dat, který vychází ze současné právní úpravy).

¹¹ Viz <http://www.ctu.cz/predpisy-a-opatreni/plan-vyuziti-radioveho-spektra.html>

¹² MVNE (Mobile Virtual Network Enabler) je subjekt nabízející velkoobchodní služby dalším operátorům (ve formě MVNO či značkových přeprodejců), tzn. bez vlastních účastnických smluv. Disponuje některými prvky mobilní sítě, nikoliv však mobilní přístupovou sítí (RAN).

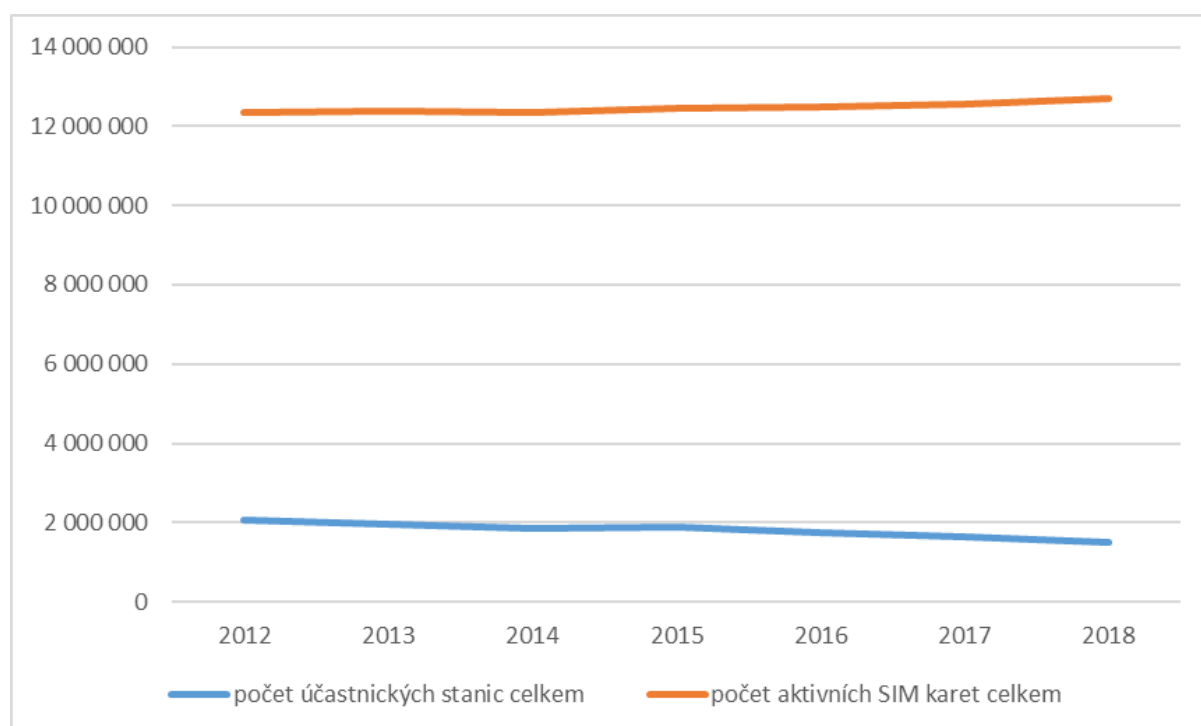
2.1.1.1 Zkoumání možných substitutů k mobilní hlasové komunikační službě

Hodnocení zastupitelnosti hlasových komunikačních služeb v pevném místě

Základním produktem na relevantním trhu je mobilní hlasová komunikační služba, která je provozována prostřednictvím mobilních sítí GSM, UMTS a LTE.

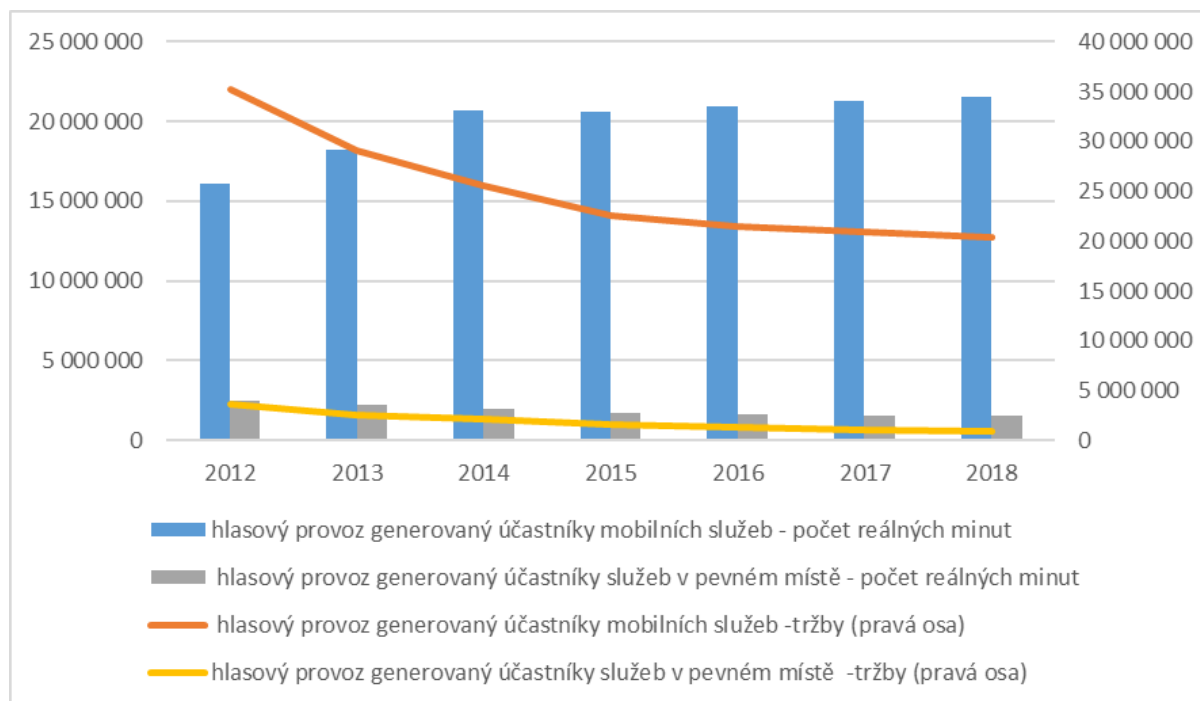
Při hodnocení zastupitelnosti mobilních hlasových komunikačních služeb hlasovými komunikačními službami v pevném místě Úřad dospěl k názoru, že služby poskytované v pevném místě nemohou být substitutem mobilních služeb, a to zejména z důvodu absence mobility služby. Mobilita je klíčovou charakteristikou mobilních služeb a její absence je jednou z hlavních překážek zastupitelnosti na straně poptávky (z pohledu koncových uživatelů). Úřad též při svém hodnocení zohlednil klesající tendenci počtu účastnických stanic, stejně jako provozu u služeb poskytovaných v pevném místě v porovnání s vývojem u mobilních služeb. Tento trend dokládá i Graf č. 1 a Graf č. 2. Pokud se jedná o možnosti substituce na straně nabídky rovněž je třeba dodat, že poskytovatel vlastní pevnou síť nemůže jejím prostřednictvím nabídnout mobilní služby. V tomto ohledu sice mají poskytovatelé služeb v pevném místě možnost vstoupit na trh jako MVNO, avšak v takovém případě pro poskytování daných služeb nevyužívají svou infrastrukturu pevné sítě, ale stávající infrastrukturu mobilních sítí MNO. Z tohoto pohledu tak nelze mezi danými službami shledat nabídkovou substituci. Hlavním argumentem však zůstává, že jsou služby v pevném místě omezeny na jedno místo a neumožňují využívání služby za pohybu, jako je tomu u základního produktu na tomto trhu. S ohledem na výše uvedené nelze hlasové komunikační služby v pevném místě považovat za substitut k mobilní hlasové komunikační službě.

Graf č. 1: Vývoj počtu účastníků mobilních VDTs a VDTs poskytovaných v pevném místě bez zahrnutí M2M a datových SIM karet



Zdroj: ČTÚ

Graf č. 2: Vývoj objemu hlasového provozu na maloobchodním trhu a vývoj tržeb za tyto služby od maloobchodních účastníků v tis. Kč



Zdroj: ČTÚ

Z výše uvedených grafů je zřejmé, že jak u počtu účastníků, tak i objemu provozu dochází ve sledovaném období ke shodnému trendu – pokles u služeb poskytovaných v pevných sítích a nárůst u mobilních služeb (vývoj provozu mobilní VDTs zahrnuje v počátečním období i dopad zavedení tarifů s neomezeným voláním a obecně významný pokles cen za mobilní VDTs).

Trend vyššího využívání mobilních hlasových komunikačních služeb na úkor hlasových komunikačních služeb poskytovaných v pevném místě dokumentují i údaje uveřejněné Českým statistickým úřadem v dokumentu Telekomunikační a internetová infrastruktura¹³, který porovnává využívání hlasových komunikačních služeb v pevném místě v mezinárodním kontextu. Z předmětných údajů je zřejmá nízká penetrace účastníků hlasových služeb v pevné síti v ČR v porovnání s ostatními státy EU. Dle uvedeného srovnání v ČR v roce 2017 dosahovala penetrace účastníků na 100 obyvatel 15,4 %, zatímco průměr za EU28 dosahoval hodnoty 41,2 %. ČR v tomto srovnání byla zemí EU s třetí nejnižší penetrací účastníků hlasových služeb v pevné síti. Na základě výše uvedeného Úřad nepovažuje hlasové komunikační služby v pevném místě za substitut k mobilní hlasové komunikační službě a nezařazuje je do vymezení zkoumaného maloobchodního trhu.

Hodnocení zastupitelnosti interpersonálních komunikačních služeb – OTT služeb (hlasových a textových)

V souladu se zásadou technologické neutrality je nezbytné při současné analýze věcného vymezení trhu přihlídnout k technologickému vývoji, včetně nových forem správy sítě jako např. prostřednictvím softwarové emulace nebo softwarově definovaných sítí. Jak uvádí Kodex¹⁴: „*Díky vývoji technologií a trhu sítě stále více přecházejí k technologii na bázi*

¹³ Dokument dostupný na: <https://www.czso.cz/documents/10180/90577061/06100419a.pdf/8ec18b9e-d408-4ade-a1ed-971644943248?version=1.0> – str. 3.

¹⁴ Kodex, recitál 14

internetového protokolu (IP) a koncoví uživatelé si mohou vybírat z řady poskytovatelů hlasových služeb, kteří si konkurují. Pojem „veřejně dostupná telefonní služba“, který se ve směrnici 2002/22/ES výhradně používá a obecně je chápán tak, že se jím rozumí tradiční analogové telefonní služby, by proto měl být nahrazen aktuálním a technologicky neutrálním pojmem „hlasová komunikační služba“. Měly by být odděleny podmínky pro poskytování služby od skutečných prvků definice hlasové komunikační služby, tedy veřejně dostupné služby elektronických komunikací pro přímé nebo zprostředkované uskutečňování a přijímání vnitrostátních anebo vnitrostátních a mezinárodních volání prostřednictvím jednoho nebo více čísel národního nebo mezinárodního číslovacího plánu bez ohledu na to, zda tato služba využívá technologii komutace okruhů nebo komutace paketů. Tato služba je svou podstatou obousměrná a oběma stranám umožňuje vzájemnou komunikaci. Služba, která některou z těchto podmínek nesplňuje, jako je například funkce automatického přesměrování na internetových stránkách pro poskytování služeb zákazníkům, není takovou službou. Hlasové komunikační služby zahrnují rovněž zvláštní prostředky komunikace určené koncovým uživatelům se zdravotním postižením za použití služeb přenosu textu či úplné konverzace.“

Úřad dále analyzoval, zda jsou součástí věcného vymezení maloobchodního trhu i další interpersonální komunikační služby, které splňují charakteristiku obousměrnosti a oběma stranám umožňují vzájemnou komunikaci. Tento postup odpovídá Kodexu¹⁵ „koncoví uživatelé ve stále větší míře nahrazují tradiční hlasové telefonní služby, textové zprávy (SMS) a služby přenosu elektronické pošty funkčně rovnocennými on-line službami jako jsou VoIP, služby přenosu zpráv (messagingové služby) a webové e-mailové služby.“

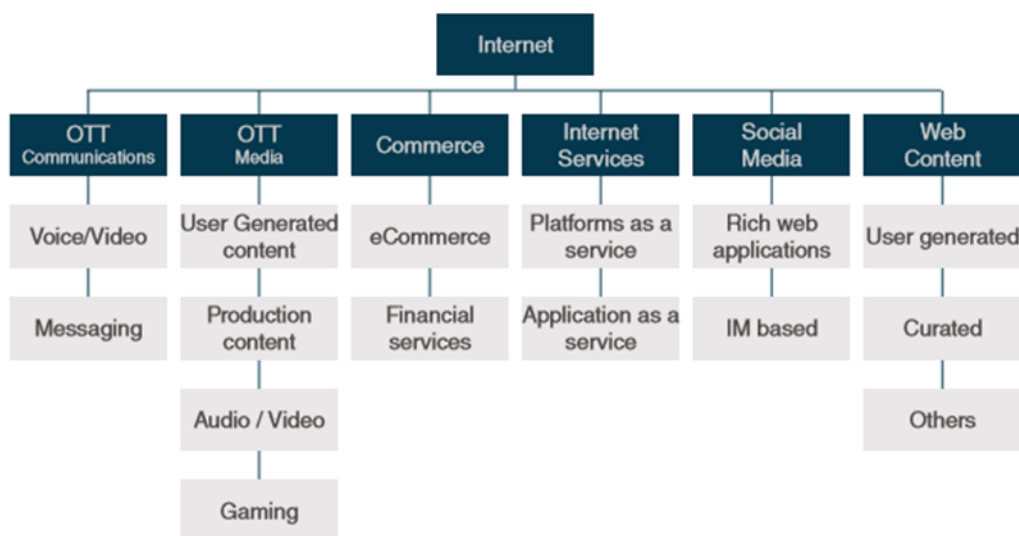
Úřad tyto signály z trhu rovněž registruje a byly předmětem provedeného Průzkumu. Průzkum, který Úřad při své analýze využil, zohlednil jak využívání klasických služeb SMS, MMS a e-mailu, tak i dalších OTT komunikačních služeb (dále v textu zkráceně „OTT“).

On-line služby poskytované prostřednictvím sítě internet zahrnují celou řadu služeb. Základní klasifikaci zobrazuje následující obrázek. Ne všechny tyto služby lze považovat za možný substitut k hlasovým komunikačním službám. Předmětem dalšího zkoumání budou proto služby zařazené do skupiny OTT Communications (OTT komunikační služby), které představují interpersonální komunikační služby nezávislé na číslech¹⁶.

¹⁵ Kodex, recitál (15)

¹⁶ V souladu s ustanovením Kodexu v čl. 2 Definice, odst. 7.

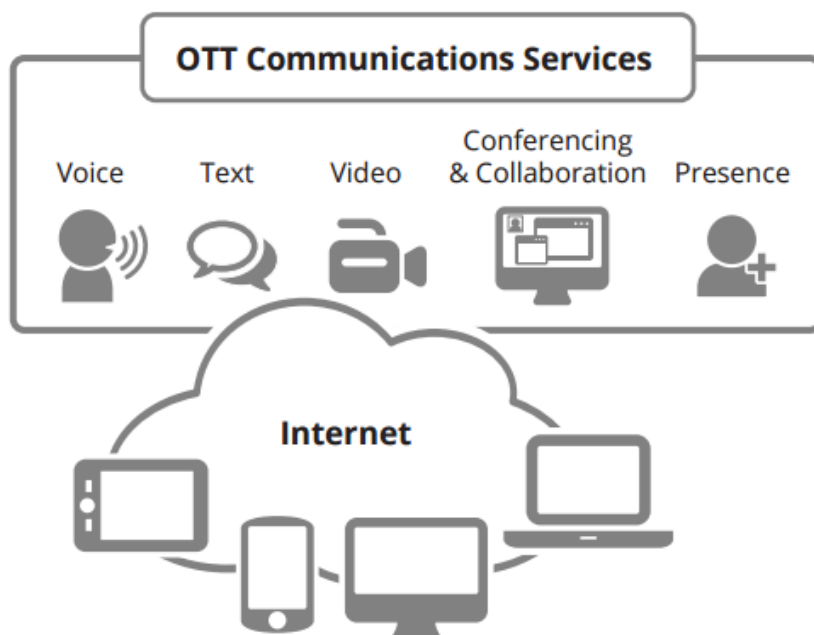
Obrázek č. 1: Klasifikace služeb poskytovaných prostřednictvím sítě internet



Zdroj: [OTT Regulation](#), str. 15

OTT komunikační služby zahrnují jak hlasové, video, tak i textové služby, zařazeny jsou i komunikační aplikace jako konferenční služby, chat apod. Služby jsou využívány prostřednictvím mobilních telefonů, tabletů, notebooků anebo stolního počítače, jak znázorňuje následující obrázek.

Obrázek č. 2: Interpersonální komunikační služby nezávislé na číslech



Zdroj: [Ribbon communications](#)

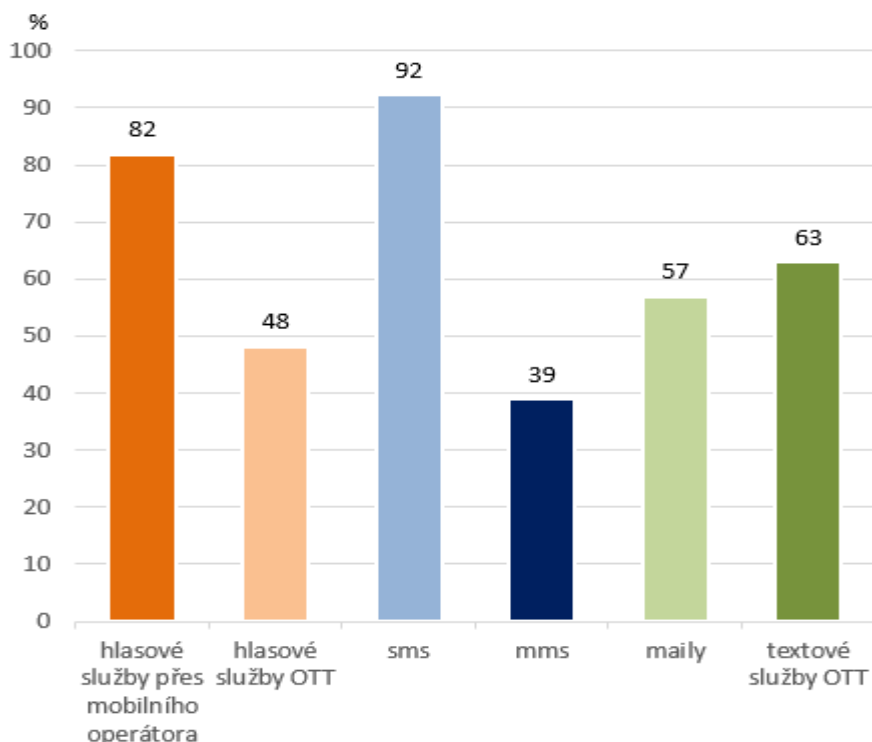
V současnosti Úřad dostupnými daty o využívání a poskytování služeb OTT nad rámec stávajícího vymezení služeb elektronických komunikací nedisponuje. Služby OTT byly dle platného regulačního rámce považovány za služby elektronických komunikací pouze částečně, a proto Úřad nebyl oprávněn shromažďovat od poskytovatelů nad rámec podnikatelů v elektronických komunikacích relevantní data. Pro analýzu uživatelských preferencí a vyhodnocení potenciálních substitutů proto Úřad zadal provedení Průzkumu, jehož závěry

jsou podkladem pro zahrnutí stávajících i potencionálních substitutů do věcného vymezení maloobchodního trhu. Využil rovněž dostupných veřejných zdrojů statistických a dalších informací. Závěry Průzkumu jsou poté shrnuty v následujících grafech.

Úřad při analýze vychází ze skutečnosti, že síť Internet, na které jsou OTT služby poskytovány, je technologicky neutrální. Jak je uvedeno na obrázku výše, je přístup k interpersonálním komunikačním službám nezávislý na číslech možný prostřednictvím různých koncových zařízení bez ohledu na to, zda je využíváno přístupu v mobilní síti nebo v pevném místě (kombinovat připojení lze typicky prostřednictvím mobilního telefonu/smartphonu). Z níže uvedeného grafu (Graf č. 7) v rámci vyhodnocení Průzkumu je patrné, že pro využívání služeb OTT uživatelé využívají různé způsoby připojení (přístupu k internetu), nejčastěji pevné připojení v domácnosti s WiFi. Záleží tak čistě na možnostech a rozhodnutí koncových uživatelů, jaký druh připojení pro využívání OTT služeb v danou konkrétní chvíli a místě (neboť může docházet ke změnám v průběhu času – např. i v rámci dne) zvolí. Na základě této skutečnosti, dle názoru Úřadu, nelze služby OTT jednoznačně oddělit na poskytované v pevném místě a mobilní a v následující pasáži tak provádí vyhodnocení jejich využívání a vlivu na zkoumaný maloobchodní trh jako celku.

Následující graf znázorňuje procentuální využívání jednotlivých skupin služeb prostřednictvím mobilního telefonu. Tento graf je v Průzkumu uveden na slide č. 26 a je doplněn detailními informacemi. Graf nekvantifikuje rozsah využívání, pouze zda dotazovaný služby využívá.

Graf č. 3: Využití jednotlivých skupin služeb prostřednictvím mobilního telefonu



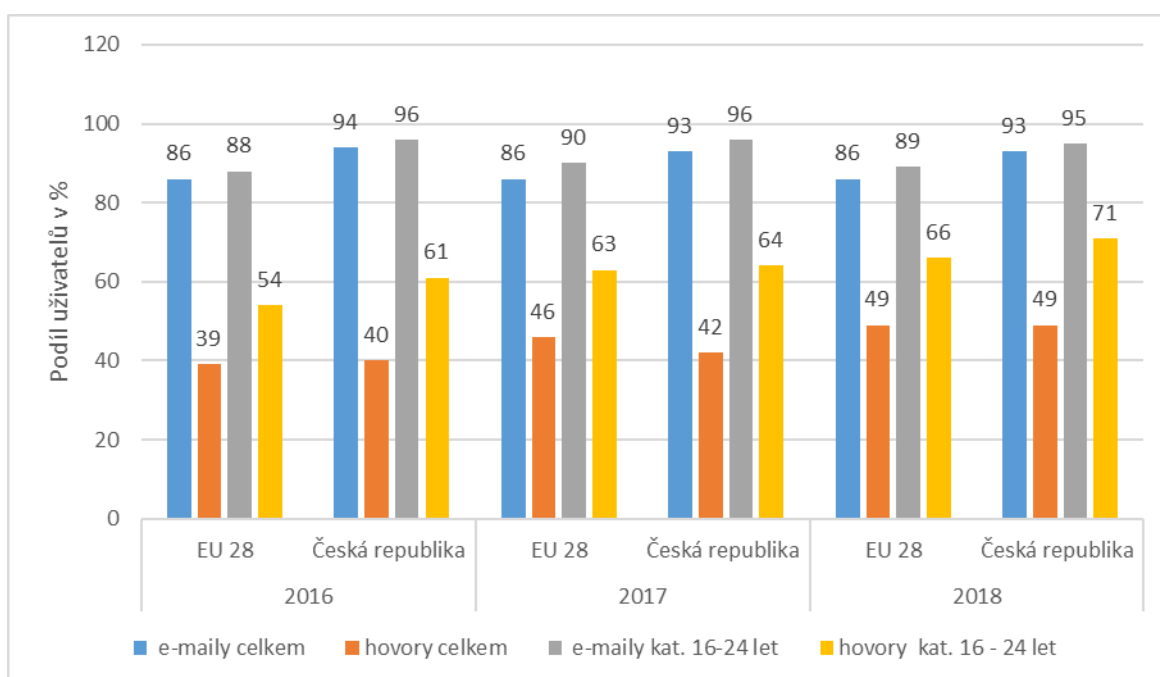
Zdroj: Průzkum

Z výše uvedeného grafu je zřejmé vysoké využití klasických SMS služeb (92 %), což je vyšší zastoupení než využívání hlasových služeb prostřednictvím mobilního operátora (82 %). 48 % účastníků výzkumu využívá hlasové služby OTT, které mohou být náhradou za služby poskytované mobilním operátorem, u věkové kategorie 15 - 29 let tvoří tento podíl 61 %. E-mailové služby pak využívalo 57 % dotazovaných, což je o 6 procentních bodů méně, než bylo uživatelů textových služeb OTT, u věkové kategorie 15 – 29 let činil tento podíl

až 85 %. Lze tedy dovodit, že textové služby by mohly představovat pro tyto uživatele náhradu za klasické služby e-mailu.

Níže uvedený graf sleduje využívání služeb prostřednictvím internetu, a to e-mailů a OTT hovorů, včetně videohovorů v České republice v porovnání s EU¹⁷ průměrem za 28 zemí. Sledován je podíl uživatelů internetu, kteří jsou současně uživateli vybrané kategorie služeb. Z grafu je zřejmé vyšší využívání e-mailové korespondence v České republice v porovnání s průměrem EU, a to v roce 2018 o 7 procentních bodů. V roce 2018 bylo dosaženo u OTT hovorů (včetně videohovorů) v České republice shodného podílu jako byl průměr EU, tedy podílu 49 %. Pokud je sledována kategorie uživatelů 16 – 24 let, podíl jak v České republice, tak i průměr EU vzroste. V roce 2018 byl v rámci sledované kategorie uživatelů 16 – 24 let podíl u obou sledovaných kategorií v ČR nad průměrem EU, a to u OTT hovorů o 5 procentních bodů a o 6 procentních bodů u e-mailových zpráv.

Graf č. 4: Podíl uživatelů internetu využívajících OTT služby hovorů (včetně videohovorů) a odesílání a přijímání e-mailů

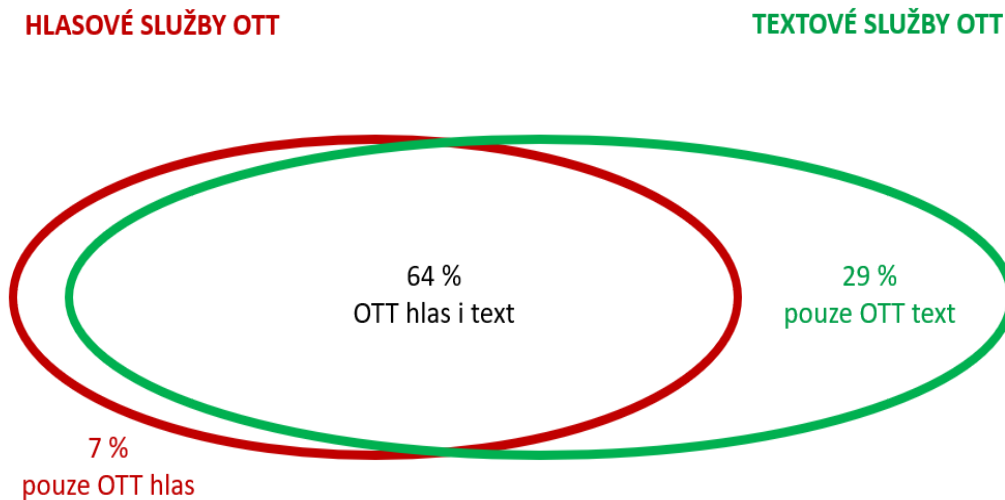


Zdroj: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/ict/bloc-1b.html>

Následující obrázek (viz slide č. 27 Průzkumu) vystihuje rozložení stávajících uživatelů OTT služeb z hlediska využívání hlasových OTT služeb a textových služeb v mobilech. Z provedeného Průzkumu vyplývá, že většina (64 %) uživatelů mobilních telefonů současně využívá jak OTT hlasových, tak i textových služeb.

¹⁷ Toto odpovídá i statistikám zveřejněným v dokumentu [Digital around the World in 2019](#). V porovnání s celosvětovými údaji byla hodnota penetrace aktivních uživatelů OTT v ČR k lednu 2019 o 9 procentních bodů vyšší, u mobilních uživatelů OTT je pak vyšší o 3 procentní body. Z hlediska Evropy pak o 1 % nižší u aktivních uživatelů a o 2 % nižší u mobilních uživatelů. Pro porovnání podle zveřejněného dokumentu [2019 Consumer OTT Report](#) tvoří počet uživatelů OTT služeb 52 %, největší podíl uživatelů představuje věková kategorie 18 - 34 let, a to 65 %.

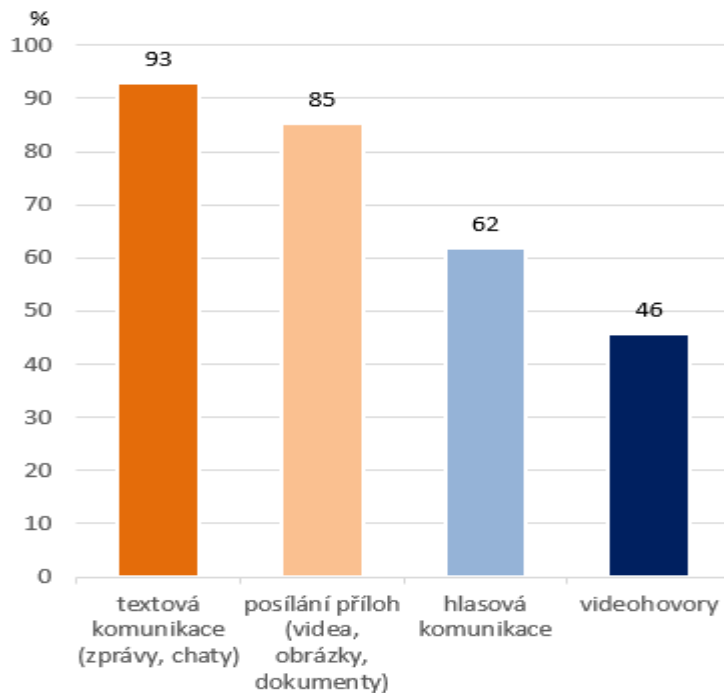
Obrázek č. 3: Využití OTT služeb u uživatelů mobilních služeb



Zdroj: Průzkum

Následující graf (viz slide č. 46) znázorňuje míru využívání OTT služeb dle jejich typu. Z grafu je zřejmý vysoký podíl hlasové komunikace (62 %) a videohovorů (46 %), i když dominantní je textová komunikace (zprávy, chaty apod.).

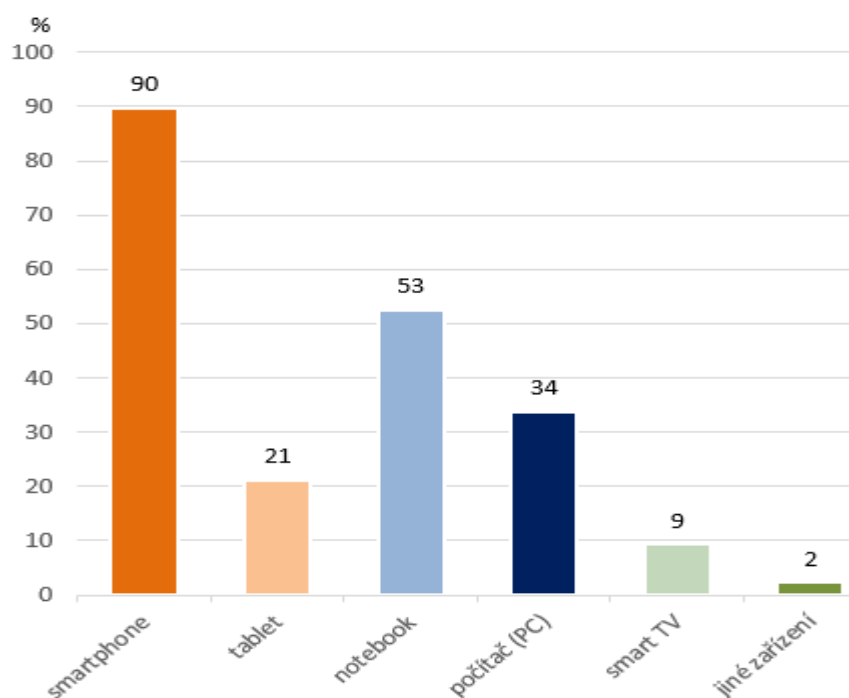
Graf č. 5: Využívání jednotlivých typů OTT



Zdroj: Průzkum

Průzkum se zaměřil i na analýzu využívání OTT dle typu koncového zařízení (viz slide č. 43).

Graf č. 6: Využití koncového zařízení pro služby OTT



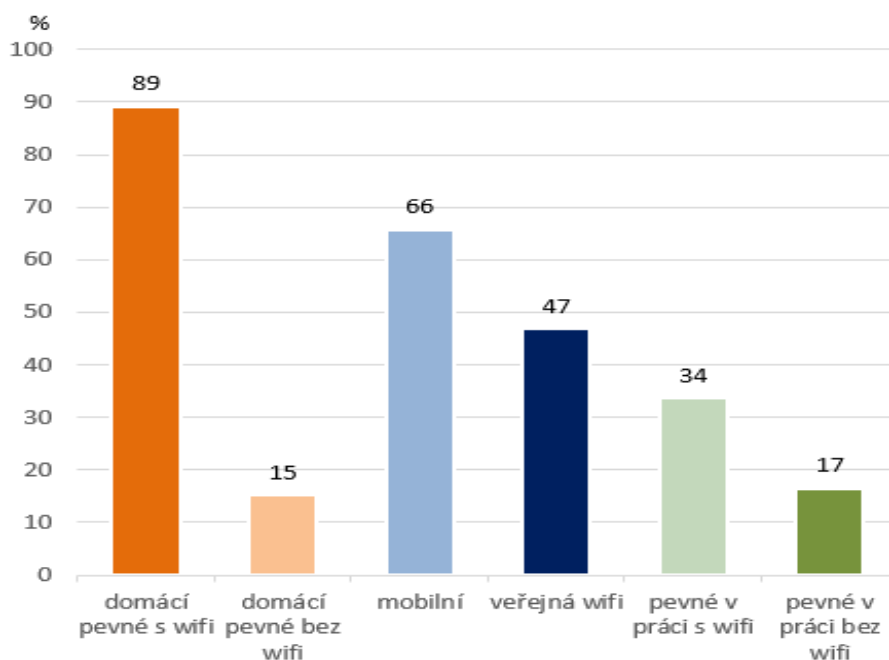
Zdroj: Průzkum

Z výše uvedeného grafu je zřejmé nejvyšší využívání OTT prostřednictvím smartphonů (90 % respondentů), zatímco u druhého nejpoužívanějšího zařízení – notebooku je to pouze 53 %.

Přestože výše uvedený graf jasně určoval preferování využívání OTT prostřednictvím smartphonů, následující graf, který sleduje využívání z hlediska datového připojení/přístupu jasně dominuje přístup v pevném místě s WiFi, a to v domácnosti 89 % respondentů a v práci 34 % respondentů. Oproti tomu mobilní připojení pro služby OTT využívá pouze 66 % respondentů (toto může být dáno specifiky českého maloobchodního trhu mobilních služeb)¹⁸.

¹⁸ <https://www.ctu.cz/trh-mobilnich-sluzeb/3k-test>

Graf č. 7: Využití připojení pro služby OTT

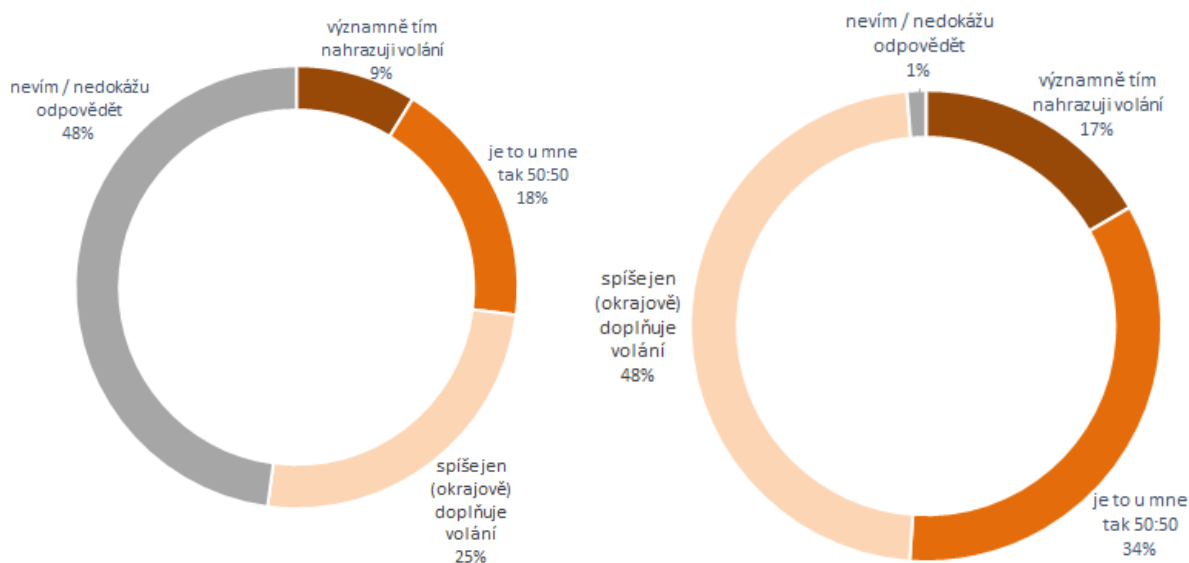


Zdroj: Průzkum

Průzkum se dále zaměřil na přednosti OTT služeb z pohledu uživatele. Více než 40 % respondentů spontánně uvedlo cenové důvody, a to včetně zhruba pětiny (21 %) uživatelů, kteří zároveň využívají paušál s neomezeným voláním. Jako rozhodující důvod využívání OTT je však uváděno spojení lidí se stejnou službou (82 %), cenové důvody byly vyhodnoceny na 10 %.

Nahraditelnost hlasových komunikačních v pevném místě i mobilních OTT hlasovými službami nedokázalo posoudit pouhé jedno procento respondentů, kteří již OTT služby využívají. Míra vnímání nahraditelnosti je uvedena v následujícím grafu vpravo (viz slide č. 53 Průzkumu). Dle tohoto rozložení jsou hlasové služby OTT pro mírně nadpoloviční procento respondentů (51 %) chápány jako náhrada za klasické hlasové služby elektronických komunikací poskytované jak v pevném místě, tak i mobilní. Pro 48 % respondentů však tyto služby představují v současné době spíše částečný (nedokonalý) substitut. Pokud jsou do statistik zahrnuti i respondenti, kteří dosud OTT nevyužívají – graf níže vlevo (viz slide č. 52), již 48 % respondentů tuto nahraditelnost nedokáže posoudit (toto procento obsahuje i ty respondenty, kteří OTT nevyužívají), pro 27 % z celkového počtu respondentů představují OTT služby náhradu hlasových komunikačních služeb, u věkové skupiny 15–29 let toto procento vzrůstá až na 36 %. 25 % z celkového počtu respondentů užívá služby okrajově jako doplněk k hlasovým komunikačním službám.

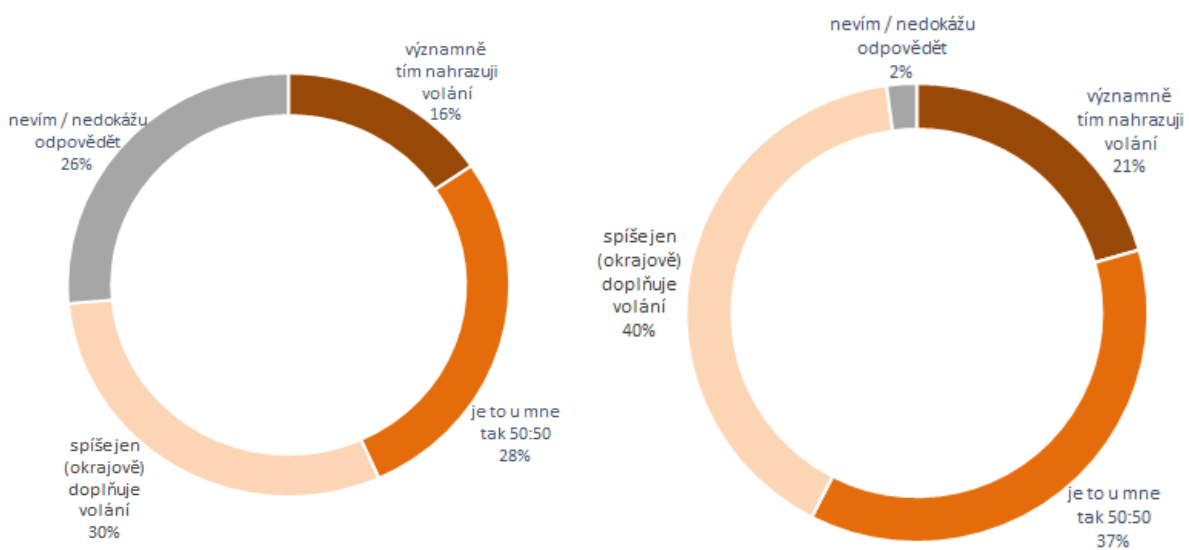
Graf č. 8: Vnímání zaměnitelnosti hlasových komunikačních služeb za hlasové služby OTT účastníky Průzkumu – graf vlevo za účastníky celkem, graf vpravo jen za účastníky, kteří OTT služby využívají



Zdroj: Průzkum

Pokud se jedná o nahrazování hlasových komunikačních v pevném místě i mobilních textovými OTT službami je vnímání substituce vyšší, jak je znázorněno v následujícím grafu vpravo (viz slide č. 59 Průzkumu), a to 58 %, zatímco jako částečného (nedokonalého) substitutu u 40 % respondentů, kteří již OTT služby využívají. Z celkového počtu respondentů (graf níže vlevo) pak 26 % sdělilo, že nedokáže posoudit (toto procento obsahuje i ty respondenty, kteří OTT nevyužívají), 44 % respondentů uvedlo, že OTT hlasové služby vnímá jako náhradu za klasické hlasové služby elektronických komunikací poskytované jak v pevném místě, tak i mobilní. U věkové skupiny 15 až 29 let toto představuje 67 %. Pro 30 % respondentů OTT hlasové služby představují spíše okrajové využití, resp. částečný (nedokonalý) substitut k hlasovým službám elektronických komunikací (viz slide č. 58 Průzkumu).

Graf č. 9: Vnímání zaměnitelnosti hlasových komunikačních služeb za textové služby OTT účastníky Průzkumu – graf vlevo za účastníky celkem, graf vpravo jen za účastníky, kteří textových služeb OTT využívají

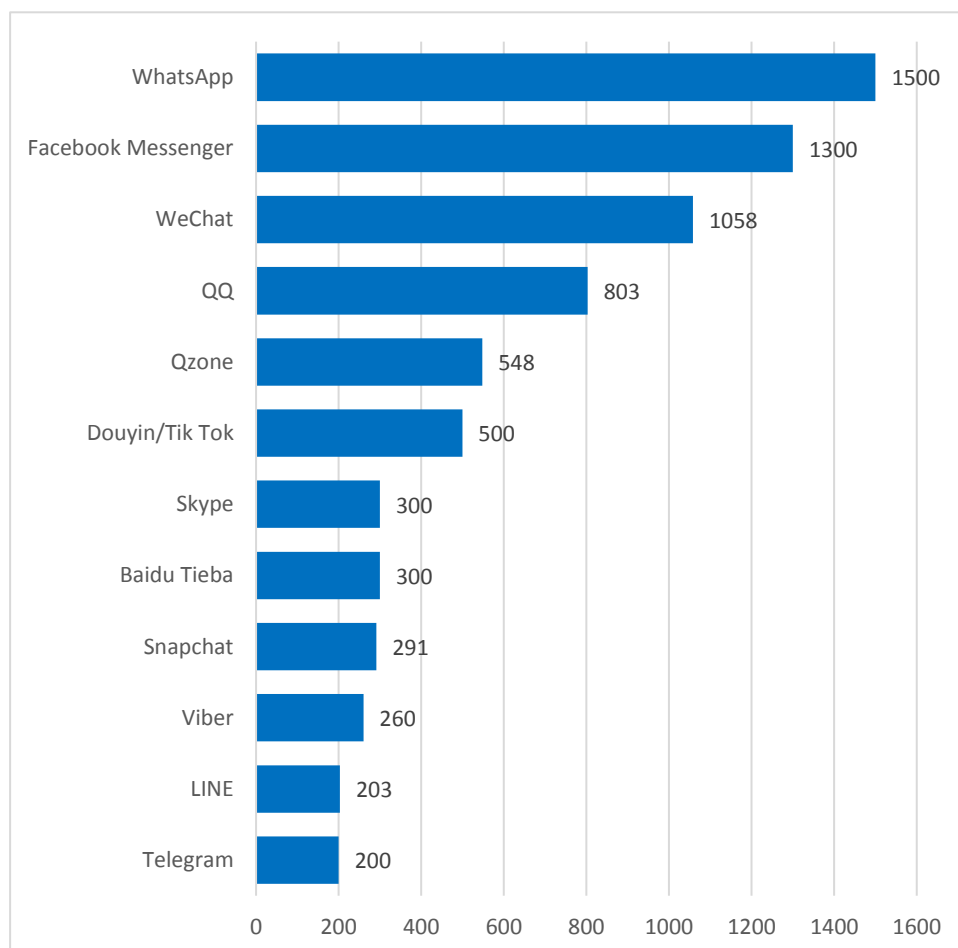


Zdroj: Průzkum

Dle Průzkumu služby OTT zaujímají významnou roli z pohledu zaměnitelnosti/zastupitelnosti za hlasové komunikační služby poskytované v rámci elektronických komunikací na straně poptávky pro více než dvě pětiny uživatelů OTT textových služeb. U OTT hlasových služeb je tato nahraditelnost vnímána cca čtvrtinou uživatelů. Nejsilněji zastoupené OTT aplikace u respondentů Facebook Messenger, WhatsApp, Skype a Viber tak významnou měrou mohou ovlivňovat trh hlasových komunikačních služeb poskytovaných tradičními subjekty podnikajícími v oblasti elektronických komunikací. Předcházející vývojový trend využívání OTT služeb, zejména pak převažující využívání OTT služeb mezi nejnižšími zkoumanými věkovými kategoriemi (jak uvádí i Graf č. 4 v úvodu této části), indikují další možný nárůst významu OTT služeb v čase a jejich vliv na nahrazování klasických služeb elektronických komunikací.

Právě komunikační aplikace sdružují ve svých sítích celosvětově významný počet uživatelů (viz následující graf), čímž mohou z pohledu uživatelů interaktivních služeb elektronických komunikací vytvářet náhradu za veřejnou síť elektronických komunikací. Jak uvádí Průzkum, a potvrzují i další veřejné zdroje, věnující se problematice komunikačních aplikací, cca 89 % uživatelů je využívá pro komunikaci s přáteli a rodinou, tj. účelům, které mají rovněž vysoké zastoupení v hlasových komunikačních službách elektronických komunikací.

Graf č. 10: Počet uživatelů komunikačních aplikací k říjnu 2018 (v mil. aktivních účtů)



Zdroj: <https://www.ebnet.co.za/single-post/2018/10/24/Most-popular-social-networks-worldwide-as-of-October-2018-ranked-by-number-of-active-users-in-millions>, upraveno ČTÚ

Předností komunikačních aplikací je jejich neustálý rozvoj, který zohledňuje požadavky a zájmy uživatelů. K vývoji nedochází pouze u dnes již na trhu zavedených služeb, které jsou

vyjmenovány např. ve výše uvedeném grafu, ale průběžně vznikají nové a uživatelé dle svých preferencí migrují nebo jsou aktivními uživateli více aplikací.

Z Průzkumu je zřejmá vysoká „penetrace“ (viz slide č. 40 Průzkumu) používání OTT aplikací u mladé generace, která OTT služby významně využívá a která si s sebou, jak lze předpokládat, zvyk využívat OTT služby jistě ponese do budoucna. Toto lze rovněž podpořit zjištěním [Eurostatu](#), že v roce 2018 až 90 % uživatelů internetu v kategorii 16 až 24 let aktivně využívalo jednotlivých kategorií OTT služeb.

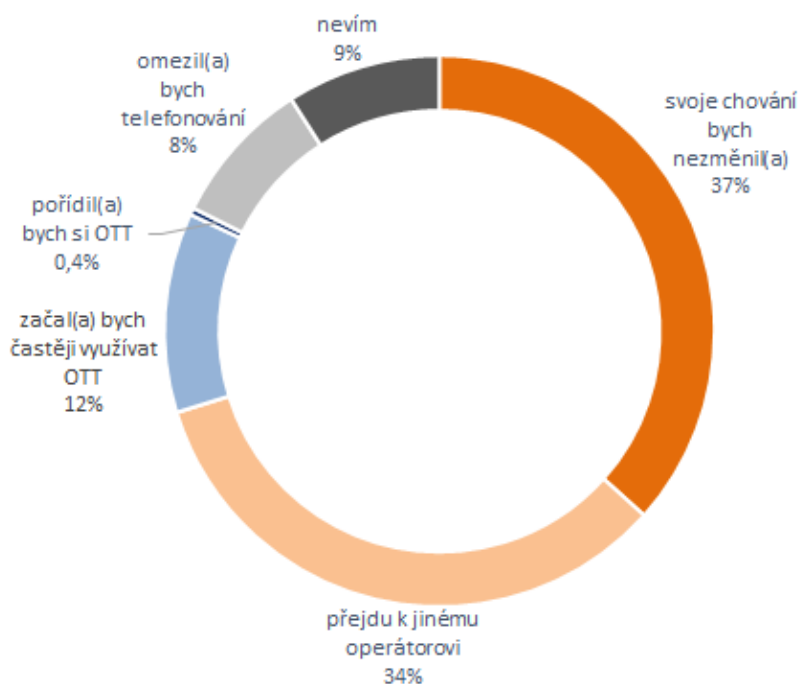
Lze proto dovodit, že význam OTT služeb se bude na trhu interpersonálních komunikačních služeb i nadále zvyšovat. Tento trend potvrzují i další veřejně dostupné analýzy využívání různých komunikačních aplikací.

Na druhou stranu je třeba poznamenat, že současné vnímání hlasových komunikačních služeb poskytovaných prostřednictvím sítí elektronických komunikací a OTT služeb je i o jejich využívání jako částečného substitutu. Služby OTT jsou sice účastníky vnímány jako náhrada za tradiční služby elektronických komunikací (hlasové komunikační služby), ale z výsledku SNIPP testu respondentů Průzkumu¹⁹ je zřejmé, že uživatelé by při malém, ale trvalém zvýšení ceny služeb elektronických komunikací nejspíše i nadále zůstali u hlasových komunikačních - 79 %, pouze 12,4 % by více využívalo anebo zvažovalo využívat OTT služeb (viz slide č. 91 Průzkumu a Graf č. 11). Vliv na toto zvažování může mít především skutečnost, že dosud neexistuje náhrada za část uskutečňovaných volání (ne všichni uživatelé veřejně dostupných služeb jsou i uživateli OTT služeb a pokud ano, jejich identifikátor užívaný pro komunikaci není veřejně znám²⁰). I v této sféře však dochází k vývoji a je cíleně budována dostupnost různých služeb prostřednictvím e-aplikací, jak je tomu např. u služby WhatsApp, která se zaměřuje na propojení uživatelů s poskytovateli služeb v bankovníctví, dopravě apod., což umožňuje vyšší dostupnost aktuálních informací. Úřad se proto domnívá, že v rámci časového vymezení trhu dojde k prohloubení nahraditelnosti.

¹⁹ Není považován za plnohodnotný SSNIP test

²⁰ Jednotlivé OTT služby vytvářejí vlastní unikátní identifikátor pro komunikaci v rámci své OTT sítě uživatelů (v jeho „vnitřním“ prostředí), které není dostupné jiným aplikacím či poskytovatelům veřejně dostupných služeb elektronických komunikací a jejich uživatelům

Graf č. 11: Výsledek SNIPP testu při 10 % zvýšení ceny služeb



Zdroj: Průzkum

Přestože je SNIPP test nejpoužívanější metodou pro vymezení relevantního trhu, je jeho uplatnění, s ohledem na charakter posuzovaných služeb, v daném případě poněkud problematické. SNIPP test předpokládá provedení analýzy na základě vyhodnocení jednoduché otázky, zda by bylo pro domnělého monopolistu ziskové, malé, ale významné, trvalé zvýšení ceny, v případě, že by ostatní ceny zůstaly stejné, to je zda existuje při malém, ale významném zvýšení ceny (o 5 – 10 %) domnělým monopolistou dostatečná část poptávajících a konkurentů, kteří zapříčiní svým chováním, že zvýšení ceny nebude pro domnělého monopolistu ziskové. V současné době nabízí významní poskytovatelé hlasových komunikačních služeb širokou škálu paušálních tarifů, včetně balíčků minut zdarma anebo neomezeného volání, stejně jako zvýhodněné balíčky služeb. Na druhou stranu OTT služby od svého počátku jsou většinou nabízeny pro koncové účastníky zdarma. Lze tak dovozovat, a to i na základě slide č. 65 Průzkumu, že cenový argument využívání OTT služeb může být spontánním, nikoli však rozhodujícím motivačním faktorem (uvedlo pouze 10 % respondentů) k využívání OTT služeb (82 % respondentů, uživatelů OTT služeb uvádí, že motivací pro využívání je spojení s lidmi se stejnou službou), resp. zde zvažovaného přechodu. Odhadnout skutečnou ztrátu hypotetického monopolisty / elasticitu poptávky na zkoumaném trhu se proto v daném kontextu jeví jako velmi problematické.

Na druhou stranu právě výhledový (ex-ante) pohled na trh definovaný pro účel zpracování analýz relevantních trhů, vede Úřad s ohledem na výsledky Průzkumu k závěru, že by OTT služby měly být v maloobchodním trhu hlasových komunikačních služeb zahrnuté. Tomuto odpovídá dosavadní vývoj v České republice v porovnání s průměrem EU, kdy dochází ke každoročnímu nárůstu aktivních uživatelů těchto služeb (viz Graf č. 4).

Uvedený postup Úřadu je v souladu i s recitálem uvedeným v Kodexu²¹ „Aby byla zajištěna účinná a rovnocenná ochrana koncových uživatelů a jejich práv při používání funkčně rovnocenných služeb, nemělo by vymezení služeb elektronických komunikací orientované

²¹ Kodex, recitál č. 15

na budoucnost vycházet čistě z technických parametrů, ale spíše stavět na funkčním přístupu.“ Zde je uváděn „přenos signálu“, který zůstává důležitým parametrem pro určení služeb, nelze jím však determinovat zařazení jiných služeb, které umožňují komunikaci, na daný trh. Kodex k tomuto dále uvádí²² „Z pohledu koncového uživatele není relevantní, zda poskytovatel zajišťuje přenos signálů sám, nebo zda je komunikace zajišťována prostřednictvím služby přístupu k internetu.“ Kodex proto dále určuje tři typy služeb (mohou se částečně překrývat) a to přístup k internetu²³ interpersonální komunikační služby (viz níže v textu) a služby spočívající zcela nebo převážně v přenosu signálů.

Pojem interpersonální komunikační služby a jejich definici zavádí nově Kodex, a to následovně²⁴ „Interpersonální komunikační služby jsou služby, které umožňují interaktivní výměnu informací mezi osobami a patří mezi ně služby, jako jsou tradiční hlasová volání mezi dvěma jednotlivci, ale také všechny druhy elektronické pošty, služby zasílání zpráv nebo skupinové diskuse. Interpersonální služby zahrnují pouze komunikaci mezi konečným, tedy nikoli potenciálně neomezeným, počtem fyzických osob, který je určen odesílatelem komunikace. Komunikace, jíž se účastní právnické osoby, by do této definice měla spadat, jestliže jménem těchto právnických osob jednájí nebo se této komunikace alespoň na jedné straně účastní fyzické osoby. Interaktivní komunikace znamená, že služby umožňuje příjemci informace odpovídat.“

Na základě výše uvedeného zahrnul Úřad do maloobchodního trhu i OTT služby, které umožňují interaktivní výměnu informací mezi konečným počtem fyzických osob (určeným odesílatelem komunikace), to je interpersonální komunikační služby jako elektronická pošta, služby hlasové komunikace, služby zasílání zpráv nebo skupinové diskuse (komunikační aplikace).

Úřad dále analyzoval, které služby lze dle revidovaného postoje považovat za služby elektronických komunikací.

Úřad při rozlišování, zda se jedná/nejedná o služby elektronických komunikací, vychází z Kodexu, který nově definuje služby elektronických komunikací²⁵ „Aby se na určitou službu vztahovala definice služby elektronických komunikací, musí být dotčená služba poskytována za úplatu. V digitální ekonomice účastníci trhu stále častěji považují informace o uživateli za něco, co má peněžní hodnotu. Služby elektronických komunikací jsou koncovému uživateli často poskytovány nejen za peníze, ale v rostoucí míře zejména i za poskytnutí osobních nebo jiných údajů. Pojem úplaty by proto měl zahrnovat situace, kdy poskytovatel služby požaduje osobní údaje ve smyslu nařízení (EU) č. 2016/679 nebo jiné údaje a koncový uživatel je poskytovateli vědomě přímo či nepřímo poskytne. Rovněž by měl zahrnovat situace, kdy koncový uživatel umožní přístup k informacím, například k osobním údajům, včetně IP adresy, nebo jiným automaticky generovaným informacím, jako jsou informace shromažďované a přenášené prostřednictvím souborů cookies, aniž by je aktivně poskytl. V souladu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie k článku 57 Smlouvy o fungování EU²⁶ úplata ve smyslu Smlouvy o fungování EU existuje i v případě, že je poskytovatel služby placen třetí stranou, a nikoliv příjemcem služby. Pojem úplaty by proto měl zahrnovat rovněž situace, kdy je získání přístupu ke službě podmíněno

²² Kodex, recitál č. 15

²³ Podle definice v čl. 2, bodu 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2120 ze dne 25. listopadu 2015

²⁴ Kodex, recitál č. 17

²⁵ Kodex, recitál č. 16

²⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. dubna 1988, Bond van Adverteerders a další v. Nizozemský stát, C-352/85, ECLI: EU. C:1988: 196

vystavením koncového uživatele reklamám nebo situace, kdy poskytovatel služby zpeněžuje osobní údaje, které shromáždil v souladu s nařízením (EU) 2016/679.“

V tomto smyslu, pokud jsou interpersonální komunikační služby zařazené na maloobchodní trh poskytovány za úplatu²⁷, jsou považovány za služby elektronických komunikací a jejich poskytovatelé za podnikatele v elektronických komunikacích. Úřad má za to, že služby poskytované prostřednictvím aplikací zahrnovaných do tzv. OTT komunikačních služeb (např. služby elektronické pošty, služby hlasové komunikace, služby zasílání zpráv nebo skupinové diskuse), umožňujících komunikaci mezi konečným, tedy nikoli potenciálně neomezeným, počtem fyzických osob, tuto charakteristiku splňují²⁸.

Úřad má za to, že platná legislativa i připravované změny odstranily překážky omezující účastníka v přechodu mezi jednotlivými službami zařazenými na dotčený maloobchodní trh. Obdobně pro stranu nabídky Úřad neregistruje v současné době závažné překážky vstupu na trh. Na trhu nadále dochází k rozvoji vysokorychlostního přístupu k síti internet. Tento rozvoj má zároveň vliv i na rozšiřování využití služeb OTT. Z hlediska toku v síti Internet, přijatá pravidla týkající se přístupu k otevřenému internetu, zajišťují rovnocenný datový tok u různých služeb a jejich poskytovatelů. Rozmanitost nabídky interpersonálních komunikačních služeb ovlivňuje chování subjektů na trhu. Tato rozmanitost nabídky a počet poskytovatelů tak eliminuje jejich možnost chovat se zcela nezávisle na konkurenci, zákaznících a spotřebitelích. Úřad však nevylučuje, že by vzhledem ke specifickým poskytování služeb na tomto trhu (na realizaci služby hlasového volání se může návazně podílet více poskytovatelů, pokud je služba ukončována v síti jiného než originujícího poskytovatele) a účtování za hlasové komunikační služby, které jsou založeny na číslech a jsou hrazeny stranou volajícího tzv. „calling-party-pays“ a na velkoobchodě je využíváno kaskádní účtování, však bylo zcela eliminováno tržní selhání.

Hodnocení zastupitelnosti SMS a MMS služeb ve veřejných mobilních sítích

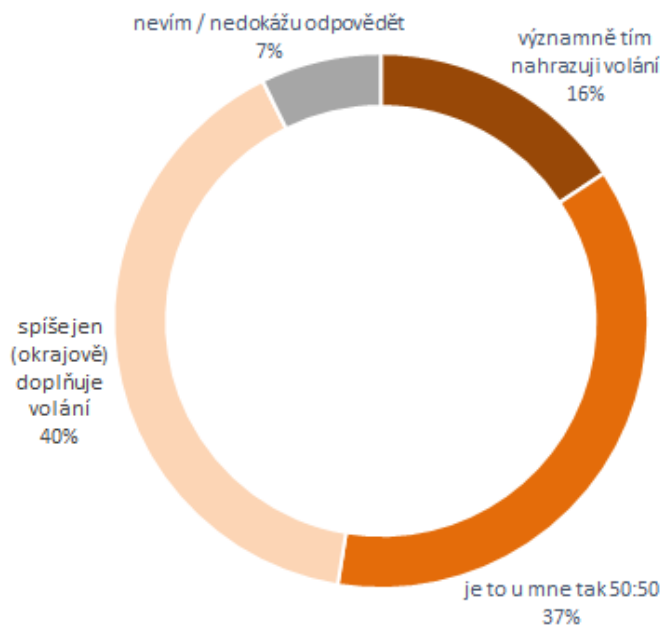
Jak bylo zmíněno v kapitole Hodnocení zastupitelnosti hlasových komunikačních služeb v pevném místě, základním produktem na relevantním trhu je hlasová komunikační služba. Tuto službu lze do jisté míry nahradit SMS nebo MMS zprávami. Hlasová komunikační služba poté sice postrádá svou základní vlastnost – hlas, nicméně Průzkum (viz slide č. 28 a Graf č. 12) uvádí, že celých 53 % respondentů považuje textové služby za substitut hlasového volání, a to bez ohledu na absenci hlasové složky této komunikace.

S ohledem na vývoj patrný z Graf č. 13 níže, lze konstatovat, že počty terminovaných SMS mírně rostou v celém sledovaném období, a to u všech operátorů. Tento rostoucí trend potvrzuje, že textové služby jsou stále ještě významnou službou.

²⁷ Ve smyslu výše citovaného recitálu (č. 16) Kodexu.

²⁸ Např. WhatsApp ve svých počátcích službu uživatelům zpoplatňoval, posléze přešel na model financování založením na relativním propojení firem s jejich zákazníky (nejednalo se o přímou reklamu, ale spíše o aktuální informace k poskytovaným službám)

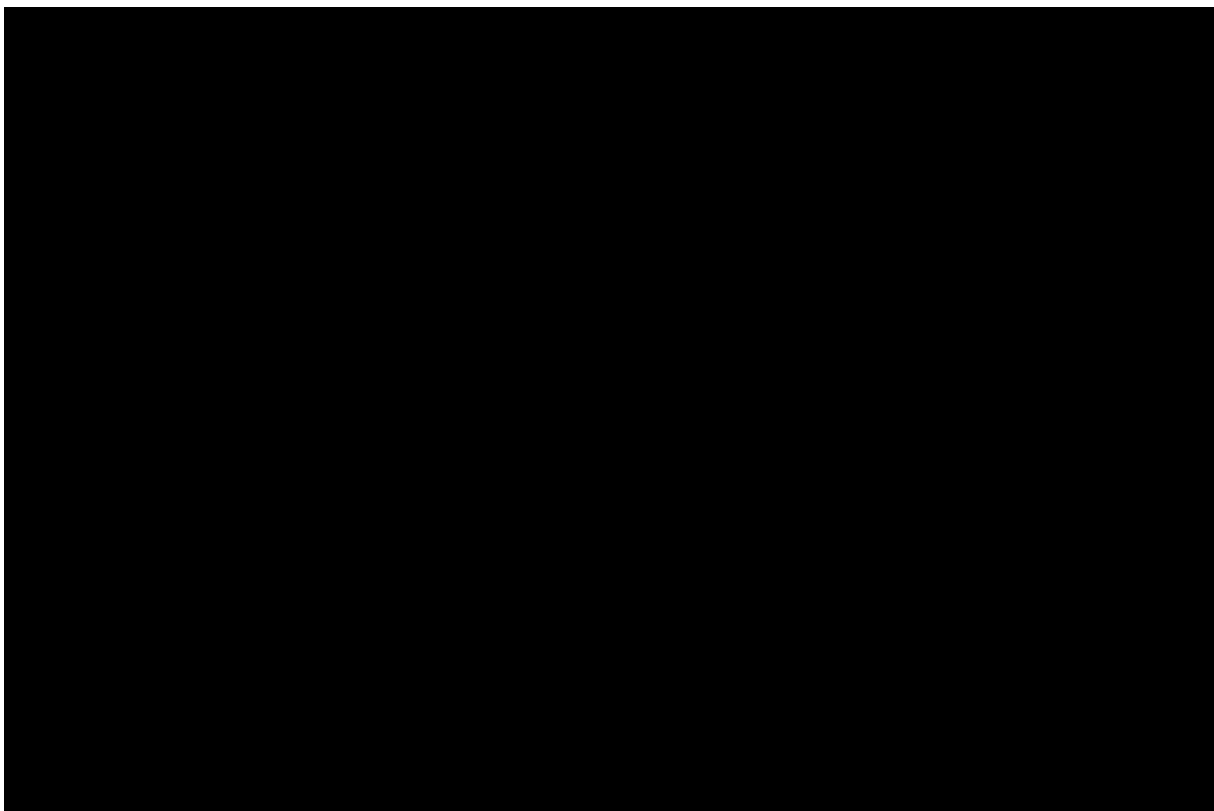
Graf č. 12: Vnímání zaměnitelnosti hlasových komunikačních služeb za textové služby a/nebo e-mailové zprávy účastníky Průzkumu



Zdroj: Průzkum

Obchodní tajemství - začátek

Graf č. 13: Vývoj počtu termínovaných SMS



Zdroj: ČTÚ

Obchodní tajemství - konec

Závěr vymezení maloobchodního trhu

Úřad na základě výše uvedené analýzy do věcného vymezení maloobchodního trhu zahrnul mobilní hlasové komunikační služby.

Hlasová komunikační služba musí být vždy obousměrná a oběma stranám umožňovat vzájemnou komunikaci, bez ohledu na to, jakou technologii služby využívají.

Na základě vnímání nahraditelnosti uživateli hlasových služeb zařadil Úřad na trh i další formy interpersonální komunikace jako jsou SMS a MMS zprávy, e-mailová korespondence a OTT hlasové a textové komunikační služby, které jsou poskytovány prostřednictvím sítí elektronických komunikací a které splňují definici interpersonálních komunikačních služeb.

Služby, které jsou zařazeny do věcného vymezení maloobchodního trhu, jsou služby poskytované za úplatu²⁹, umožňující prostřednictvím sítí elektronických komunikací přímou interpersonální a interaktivní výměnu informací mezi konečným počtem fyzických osob (určeným odesílatelem komunikace).

2.1.2 Vymezení velkoobchodního trhu

Obecně je účelem služeb terminace (ukončení volání) zajistit ukončení volání u volaného účastníka, to je v určeném koncovém bodě komunikační sítě (identifikátorem koncového bodu je číslo přidělené z národního číslovacího plánu a kód sítě, ve které je toto číslo umístěno).

Pro zajištění služeb zahrnutých do vymezeného maloobchodního trhu je nezbytné zajistit v případě, že volání směřují do jiné sítě, jejich ukončení. Proto nadřazený velkoobchodní trh bude trhem zajišťujícím ukončení volání (terminační trh). Velkoobchodní trh ukončení volání zahrnuje tu část přenosu volání, která je vymezena ústřednou nebo jiným obdobným zařízením, na kterém je možno poskytovat propojení ve veřejné mobilní síti a koncovým bodem veřejné mobilní sítě. Na rozdíl od trhu maloobchodního, jsou dle platného Doporučení o relevantních trzích vždy uvažovány dva samostatné trhy: trh velkoobchodního ukončení volání v jednotlivých sítích v pevném místě a v jednotlivých mobilních sítích. Z hlediska jedinečnosti možnosti ukončit volání vždy pouze v síti volaného, není substituce služeb na velkoobchodním trhu možná. Přesto však může být chování operátorů na velkoobchodním trhu ovlivněno situací na maloobchodním trhu, a to z důvodu existence služeb, které jsou substituty na maloobchodním trhu ale zároveň nejsou součástí velkoobchodního trhu.

S ohledem na vymezení maloobchodního trhu jsou na velkoobchodní trh zahrnuty mobilní hlasové komunikační služby poskytované prostřednictvím technologií GSM, UMTS a LTE. Když se podíváme na procentuální pokrytí sítěmi GSM, tak dosahuje u operátorů disponujících touto sítí více než 95 % území a je dostupné téměř pro všechny obyvatele ČR, konkrétně pro více než 99,8 %³⁰. K zásadnímu rozvoji sítí UMTS došlo v letech 2009 - 2012. Dle dat předaných provozovateli mobilních sítí pokrývaly síť UMTS k 13. 6. 2019³¹ 65,7 až 81,0 % obyvatelstva a 14,8 až 35,2 % území. V současnosti je však patrné, že síť UMTS zaznamenávají setrvalý pokles, a to zejména s ohledem na pokračující rozvoj sítí LTE, který započal už v roce 2014, v souvislosti s aukcí kmitočtů v pásmech 800, 1800 a 2600 MHz.

²⁹ Bez ohledu na formu této úplaty ve smyslu znění recitálu č. 16 Kodexu.

³⁰ Údaje jsou platné k 31. 12. 2018 a vycházejí z dat předávaných Úřadu jednotlivými mobilními operátory.

³¹ Dle výpočtů Úřadu. Dostupné na <http://lte.ctu.cz/pokryti>.

A tak zatímco v předchozím kole analýzy byly hlasové služby poskytovány převážně prostřednictvím technologií GSM a UMTS, v současnosti k nim přibyla i technologie LTE.

Sítě LTE jsou dle své původní specifikace navrženy pro vysokorychlostní přenos dat na základě IP technologie. V současné době dochází k rozvoji služby VoLTE, která je poskytována na LTE sítích, kde je nastavena priorita pro přenos hlasových volání, a to i díky rozšiřování vhodných účastnických terminálů podporujících tuto technologii. Prostřednictvím VoLTE je poskytována služba srovnatelná s telefonními službami poskytovanými na mobilních sítích předchozích generací, služba navíc pro své fungování využívá čísla z národního číslovacího plánu a spadá tak pod interpersonální komunikační služby založené na číslech. Službu VoLTE tak Úřad chápe jako kontinuální pokračování technologického vývoje sítí a služeb (zde hlasová komunikační služba HKS) a zahrnuje ji do věcného vymezení trhu.

Úřad dále konstatuje, že z pohledu účastníka neexistují na trhu oddělené nabídky služeb volání pro jednotlivé sítě GSM, UMTS a LTE a operátoři využívají tyto sítě pro poskytování služeb „souběžně“. Z pohledu poskytování předmětných mobilních hlasových komunikačních služeb jsou tak tyto sítě do značné míry vzájemně zastupitelné.

Obdobně jako na maloobchodním trhu, jsou pak i z velkoobchodního trhu vyloučeny služby poskytované v pevném místě. Ty jsou vymezeny ve vlastním relevantním trhu. Jedná se o případy, kdy je koncovému uživateli poskytovatelem služeb zrušena nebo omezena mobilita služeb např. technickým nebo technologickým řešením koncového bodu nebo přístupové sítě vč. případů, kdy je prostřednictvím mobilní sítě poskytována HKS v pevném místě. Jedná se např. o služby poskytované v pevném místě prostřednictvím pevného připojení pobočkové ústředny k ústředně veřejné mobilní telefonní sítě nebo o služby s omezeným rozsahem kolem koncového bodu, kdy je rozsah vymezen pokrytím jediného přístupového bodu (hotspot nebo BTS).

Interpersonální hlasové komunikační služby založené na číslech

Interpersonální komunikační služby mohou být poskytovány v rámci sítě poskytovatele, a to bez ohledu na technologie, na jejichž základě jsou poskytovány. Směrování je zajištěno využitím provozovatelem sítě zvoleného identifikátoru účastníka. Kodex v této souvislosti rozlišuje interpersonální komunikační služby na služby založené na číslech a nezávislé na číslech³²: *„Interpersonální komunikační služby založené na číslech z národního a mezinárodního číslovacího plánu jsou propojeny s veřejně přidělenými číslovacími zdroji. Tyto interpersonální komunikační služby založené na číslech zahrnují jak služby v rámci kterých jsou čísla koncových uživatelů přidělována pro účely zajištění spojení mezi koncovými body, tak služby, které umožňují koncovým uživatelům spojit se s osobami, jimž byla taková čísla přidělena. Pouhé použití čísla jako identifikátoru by se nemělo považovat za rovnocenné s použitím čísla pro spojení s veřejně přidělenými čísly, a proto samo o sobě nemělo být považováno za postačující ke kvalifikaci služby jako interpersonální komunikační služby založené na číslech. Interpersonální komunikační služby nezávislé na číslech by měly podléhat povinností, pouze pokud veřejný zájem vyžaduje uplatňování zvláštních regulačních povinností na všechny typy interpersonálních komunikačních služeb bez ohledu na to, zda k poskytování svých služeb využívají čísla. Je oprávněné odůvodněné zacházet s interpersonálními komunikačními službami založenými na číslech odlišně, neboť se účastní veřejně zajišťovaného interoperabilního ekosystému, a tudíž z něj také mají prospěch.“*

Poskytování služeb terminace je tedy podmíněno existencí služeb založených na veřejně známém systému přidělovaných identifikátorů, a to jak účastníka maloobchodních služeb, tak i sítě, ve které se nachází. V případě mezinárodních volání pak i země,

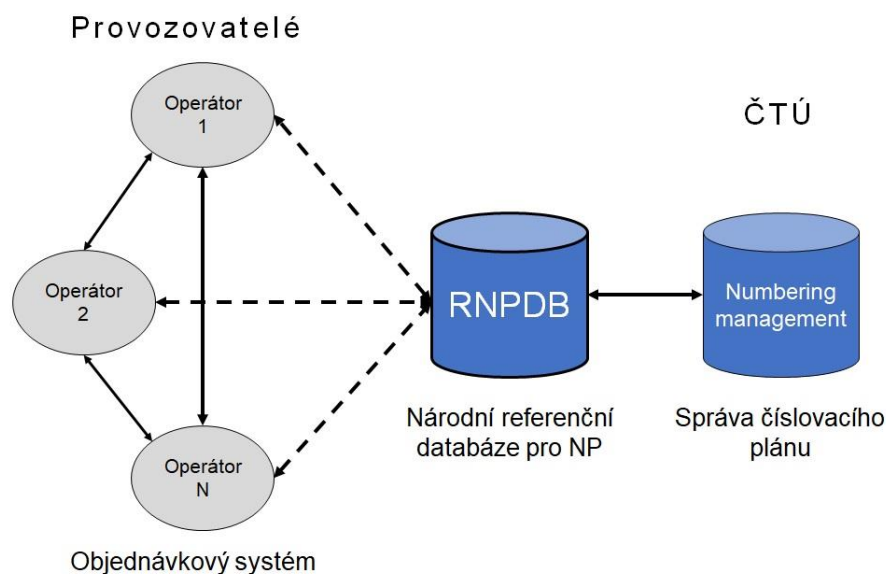
³² Kodex, recitál (18)

což umožňuje směrování mezinárodních volání. Tímto unikátním systémem veřejného číslování je vytvořeno propojení mezi jednotlivými sítěmi a jejich účastníky na národní i mezinárodní úrovni.

Využitím veřejného číslovacího systému je podmíněno poskytování služeb na předemném velkoobchodním trhu terminace. Poskytovatel služeb elektronických komunikací poskytující velkoobchodní služby terminace interpersonálních komunikačních služeb založených na číslech proto musí disponovat na národní úrovni jednoznačným identifikátorem jak volaného, tak i sítě (OpID), v níž se pro účely propojení účastníků nachází, a to z veřejné databáze. Úřad spravuje v České republice číslovací plán a přiděluje na základě požadavku podnikatele v elektronických komunikacích požadované rozsahy čísel. O přidělených číslech vede [veřejnou databázi](#) na svých webových stránkách.

Za účelem technického řešení propojování (s ohledem na portace účastnických čísel mezi sítěmi) byl v České republice pro účely velkoobchodních služeb propojování (originace, terminace a tranzitu) vytvořen unikátní model, tzv. RDČ (referenční databáze čísel), který vznikl již v roce 2010. Provozovatelem a správcem RDČ je [CNPAC s.r.o.](#) Následující obrázek znázorňuje postavení jednotlivých subjektů spravujících a využívajících databáze čísel.

Obrázek č. 4: Pozice národní referenční databáze



Zdroj: ČTÚ

S problematikou směrování úzce souvisí povinnost podle § 34 Zákona, a to přenositelnost telefonních čísel. Podnikatel, který zajišťuje veřejnou komunikační síť nebo poskytuje veřejně dostupnou službu elektronických komunikací je povinen zajistit, aby každý účastník, který o to požádá, si mohl ponechat své telefonní číslo, popřípadě čísla, z rozsahu číslovacího plánu, nezávisle na podnikateli, který službu poskytuje. I zde proto byla vytvořena celonárodní referenční databáze pro přenositelnost čísla (RNPDB), která slouží všem provozovatelům veřejných komunikačních sítí v ČR jako jediný platný zdroj informací o přenášených číslech. RNPDB³³ představuje jednotnou databázi, na kterou se mohou obrátit všichni dotčení provozovatelé veřejných komunikačních sítí, kteří poskytují veřejně dostupné telefonní služby (resp. hlasové komunikační služby), aby zjistili, zda bylo určité číslo

³³ RNPDB se nepoužívá pro zpracování volání nebo pro dotazování v reálném čase. Používá se jako prostředek pro aktualizaci jednotlivých databází pracujících v režimu reálného času, které jsou používány všemi provozovateli v České republice pro přenositelnost čísla.

přeneseno, ke kterému provozovateli bylo toto číslo přeneseno a který provozovatel toto číslo předává. V současné době existují odděleně dvě databáze [RNPDB-F](#) - národní referenční databáze přenesených čísel v prostředí pevných sítí a [RNPDB-M](#) - národní referenční databáze přenesených čísel v prostředí mobilních sítí. Tyto databáze spravuje společnost CNPAC s.r.o.³⁴ Služby všech výše uvedených databází jsou zpoplatněny.

Velkoobchodní služby terminace/ukončení volání jsou zpoplatněny a přidělení veřejných číselných identifikátorů spojených s poskytováním interpersonálních komunikačních služeb založených na číslech je podmíněno registrací podnikatele jako poskytovatele služeb elektronických komunikací Úřadem. Velkoobchodní služby terminace jsou poskytovány, společně se službami originace a tranzitu na základě smluv o propojení uzavíraných dle Zákona. Velkoobchodní služby terminace jsou tedy oprávněni poskytovat výhradně podnikatelé v elektronických komunikacích.

Úřad dále dodává, že technické řešení veřejných komunikačních sítí neumožňuje volajícímu volbu doručení volání, tj. doručení volání do jiné sítě, než je síť operátora, v níž je číslo volaného umístěno. Technické řešení sítě a koncová zařízení umožňují pouze směřování doručení hovoru na koncový bod sítě v pevném místě nebo koncový bod veřejné mobilní telefonní sítě, a to podle dočasného výběru volaného. Takovéto služby jsou nabízeny výhradně na maloobchodní úrovni poskytovatele obou služeb jako doplňkové. Využití těchto služeb nemá vliv na velkoobchodní prodej služeb ukončení volání v jednotlivých mobilních sítích.

Vzhledem k tomu, že v současnosti na mobilním trhu existuje značné množství virtuálních operátorů a v časovém vymezení analýzy relevantního trhu nelze vyloučit vstup dalších, Úřad se dále zabýval tím, zda a v jakém případě virtuálního operátora zařadit na relevantní trh. Jako mobilní virtuální operátoři (MVNO – Mobile Virtual Network Operator) jsou označovány společnosti poskytující mobilní služby koncovým účastníkům, které nedisponují vlastní rádiovou přístupovou sítí (resp. nemají vlastní přiděl rádiových kmitočtů pro vybudování rádiové přístupové sítě). MVNO kupují přístup do mobilních sítí a služby od mobilních operátorů (MNOs – Mobile Network Operators), kteří disponují vlastní mobilní sítí, a to buď přímo, nebo zprostředkovaně prostřednictvím tzv. MVNE (Mobile Virtual Network Enabler)³⁵.

Mobilní virtuální operátor působí z hlediska praktické implementace na konkrétním trhu vždy na základě unikátního řešení. Z tohoto pohledu tedy neexistuje žádný standardizovaný koncept, kterého by se subjekty vstupující na mobilní trh měly držet. Každý MVNO se liší mírou závislosti na poskytovateli infrastruktury a spektrem služeb, které nabízí pod vlastním jménem.

V případě mobilních virtuálních operátorů (MVNO) je nutné vycházet z konkrétní situace, zda tento operátor samostatně hlasová volání terminuje. Plnohodnotný MVNO využívající pouze rádiovou část hostitelského mobilního operátora zpravidla pro účely originace, který bude hlasová volání terminovat prostřednictvím vlastní infrastruktury s využitím vlastního přiděleného OpID, bude považován za součást trhu. Virtuální operátor na úrovni přeprodeje služeb terminuje prostřednictvím hostitelské sítě, a z tohoto důvodu tyto operátoři nejsou do relevantního trhu zařazeni. V době zpracování analýzy byl na trhu identifikován full MVNO – Nordic Telecom, který má smlouvu jako full MVNO s O2 a zároveň působí jako MVNO v síti T-Mobile. Právě díky postavení full MVNO s vlastními smlouvami o propojení za účelem zajištění služby ukončení volání ve své síti působí Nordic Telecom

³⁴ Czech Number Portability Administrative Center byla založena 14. 11. 2002 sdružením APVTS (Asociace Provozovatelů Veřejných Telekomunikačních Sítí). APVTS je 100% vlastníkem.

³⁵ MVNE je subjekt nabízející výhradně velkoobchodní služby dalším operátorům (ve formě MVNO či značkových přeprodejců), tzn. bez vlastních účastnických smluv. Disponuje některými prvky mobilní sítě, nikoliv však mobilní přístupovou sítí (RAN).

na tomto relevantním trhu. K výše uvedenému je vhodné dodat, že full MVNO jsou na trh běžně zařazováni i v ostatních státech EU, viz níže uvedená Tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Počet SMP stanovených v zemích EU v posledním kole ART2

Země	Počet SMP			Země	Počet SMP		
	MNO	full MVNO	MVNO		MNO	full MVNO	MVNO
Austria	3		3	Latvia	4		8
Belgium	3	4		Lithuania	4		3
Bulgaria	4			Luxembourg	6		
Croatia	3			Malta	3		
Cyprus	3		1	Netherlands	4		9
Czech Rep.	4			Norway	3		5
Denmark	4		2	Poland	7		
Estonia	3			Portugal	3		5
Finland	4			Romania	4		1
France	4	16		Slovakia	4		
Germany	4		4	Slovenia	4		
Greece	3		1	Spain	4	7	
Hungary	3		3	Sweden	5		4
Ireland	4		2	Switzerland	-	-	-
Italy	4	4		UK	4	63	

Zdroj: ČTÚ, Cullen International

Poznámka: Kategorie MVNO zahrnuje MVNO, u kterých nebyla jednoznačně specifikována jejich forma (tedy zda jde o full MVNO či formy MVNO s nižším podílem vlastní infrastruktury)

Hodnocení zastupitelnosti

Dalším velice důležitým pojmem jsou interpersonální komunikační služby, které jsou v Kodexu rozděleny na služby založené na číslech a služby nezávislé na číslech. První Kodex definuje jako služby, v rámci kterých jsou čísla koncových uživatelů přidělována pro účely zajištění spojení mezi koncovými body, tak služby, které umožňují koncovým uživatelům spojit se s osobami, jimž byla taková čísla přidělena. Druhé jsou vymezeny jako služby, které by měly podléhat povinnostem, pouze pokud veřejný zájem vyžaduje uplatňování zvláštních regulačních povinností na všechny typy interpersonálních komunikačních služeb bez ohledu na to, zda k poskytování svých služeb využívají čísla. Podrobněji jsou tyto služby popsány v následujících kapitolách. Rozdělení služeb je důležité pro poskytování velkoobchodních služeb elektronických komunikací jako je originace, terminace a tranzit volání ve smyslu definice předmětných velkoobchodních trhů. U služeb nezávislých na číslech nebo využívajících vlastních identifikátorů/čísel se jedná především o služby poskytované v rámci jedinečné sítě a nedochází tak k poptávce nebo nabídce předmětných velkoobchodních služeb originace, terminace a tranzitu. Pokud je přesto nabízena jako doplňková služba volání do VDTS (resp. do mobilních veřejných sítí elektronických komunikací využívajících veřejného číslovacího systému), je toto na komerční bázi smluvně zprostředkováno klasickým telekomunikačním operátorem.

Úřad dále zkoumal vymezení velkoobchodního trhu z hlediska možných substitutů ke službě ukončení volání (terminaci) v jednotlivých veřejných mobilních sítích (v rámci interpersonálních hlasových komunikačních služeb založených na číslech) na straně poptávky a nabídky. S ohledem na rozvoj vysokorychlostního přístupu k internetu v mobilních sítích i v pevném místě, rozvoji dalších interpersonálních komunikačních služeb (služeb OTT), který byl popsán v rámci vymezení maloobchodního trhu, významnému využívání služeb SMS

zpráv v mobilních sítích a rozšíření bezdrátových sítí v České republice se Úřad věnoval hodnocení zastupitelnosti u služeb: a) Interpersonální hlasové komunikační služby nezávislé na číslech; b) ukončení SMS zpráv v jednotlivých veřejných mobilních sítích a c) ukončení volání prostřednictvím IP protokolu v jednotlivých veřejných bezdrátových sítích (Wi-Fi, FWA).

Interpersonální hlasové komunikační služby nezávislé na číslech

U maloobchodních interpersonálních komunikačních služeb nezávislých na číslech nebo využívajících vlastních (jedinečných) identifikátorů se jedná o služby poskytované v rámci vytvořené jedinečné sítě. V tomto případě se jedná o služby volání prostřednictvím aplikací, jako jsou např. Facebook Messenger, WhatsApp, Skype, Viber a další. Tyto služby, jelikož zpravidla neumožňují odchozí volání (směrování) do ostatních veřejných komunikačních sítí (zejména sítí využívajících identifikátorů v rámci veřejného číslovacího systému) či přijímání volání z těchto sítí, tedy nejsou součástí věcného vymezení velkoobchodního relevantního trhu terminace. Pokud je přesto v rámci nabídky takovýchto maloobchodních služeb nabízena jako doplňková služba volání do jiných komunikačních sítí na čísla z veřejných číslovacích zdrojů (např. SkypeOut, která je však dle Kodexu chápána jako interpersonální komunikační služba založená na číslech), měla by být terminace takovéto interpersonální komunikace poskytnuta operátorem sítí elektronických komunikací. Takovéto služby by proto byly velkoobchodně vykazovány tímto operátorem. Navíc jak vyplývá z Kodexu (čl. 2, odst. 6) jsou takovéto služby chápány jako interpersonální komunikační služby založené na číslech a spadají tak již do výše uvedené kategorie služeb (tj. v předchozí podkapitole zkoumané interpersonální hlasové komunikační služby založené na číslech). Úřad proto na velkoobchodní relevantní trh zařadil i tyto interpersonální komunikační služby, a to i když si je vědom, že může v rámci těchto služeb docházet i k jejich nelegálnímu/podvodnému ukončování v rámci dané (originující) sítě OTT. Problematika je rozvedena v dalším textu.

Na základě výše uvedeného Úřad nepovažuje ukončení volání (terminaci) v rámci interpersonálních hlasových komunikačních služeb nezávislých na číslech za substitut ke službám ukončení volání (terminaci) v jednotlivých veřejných mobilních sítích. Úřad tak tyto služby nezařazuje do věcného vymezení relevantního velkoobchodního trhu.

I když interpersonální komunikační služby nezávislé na číslech nejsou součástí velkoobchodního trhu, je zřejmé, že jednání podnikatelů na definovaném velkoobchodním trhu ovlivňují (nepřímý vliv). Zejména budou působit jako omezující faktor na chování případného podnikatele s významnou tržní silou s ohledem na možnost jednat ve značné míře nezávisle na konkurenci, zákaznících a spotřebitelích.

OTT bypass

V souvislosti s charakterem služeb terminace je však třeba zmínit tzv. OTT bypass, který technicky nahrazení terminace volání v sítích elektronických komunikací může představovat, zejména pak mobilních. Tento způsob ukončování volání se v současné době pokládá za podvod. Přestože volající toto volání prováděl výhradně jako volání v sítích elektronických komunikací, volaný za určitých okolností obdrží volání, aniž by toto ovlivnil, jako VoIP hovor v negarantované kvalitě prostřednictvím OTT aplikace. K tomuto přesměrování dochází na velkoobchodní úrovni trhu, v oblasti (především mezinárodního) tranzitu provozu operátorů elektronických komunikací, pokud je pro terminaci užívána veřejná síť Internet. Směrování ukončení volání je využíváno vzhledem k profitu/finančním efektům pro OTT poskytovatele. Tento výnos je podmíněn využíváním kaskádního účtování při směrování provozu do třetích sítí, stejně tak jako vývojem algoritmů/serverů rozeznávajících tzv. známá čísla a skutečností, že OTT poskytovatel disponuje u svých uživatelů databází jejich především mobilních čísel. Vzhledem k nadnárodnímu charakteru je tento postup analyzován

a navrhovány odpovídající kroky na mezinárodní úrovni jako např. ITU³⁶ anebo jsou realizována technologická řešení na straně poskytovatelů služeb elektronických komunikací.

Úřad vychází z nadnárodního charakteru problematiky, kterou nelze řešit nápravnými prostředky uloženými na základě českého práva/ regulace. Rovněž tak je vážným problémem při zjišťování rozsahu působení takového OTT poskytovatele služeb i nedisponibilita dat na národní úrovni. Úřad má za to, že tyto aktivity jsou směřovány poskytovateli OTT služeb zejména do těch zemí, kde je silné zastoupení uživatelů dané OTT služby a zároveň jsou stanoveny vysoké ceny za terminaci volání. Úřad má za to, že Česká republika počtem obyvatel (resp. počtem uživatelů dané služby OTT, mezinárodním provozem určeným pro terminaci v ČR) ani sazbami uplatňovanými za ukončení volání v pevném místě, není z hlediska dosahovaných výnosů atraktivní, i když nelze vyloučit, že k takovému ukončování dochází.

Ukončení SMS/MMS zpráv v jednotlivých veřejných mobilních sítích

Úřad dále zkoumal, zda lze do věcného vymezení velkoobchodního trhu zahrnout pouze hlasové komunikační služby nebo i další (nehlasové) interpersonální komunikační služby. Výše uvedené služby SMS/MMS lze považovat za nehlasové interpersonální komunikační služby založené na číslech. Unikátní veřejná databáze čísel a kódů je využívána nejen pro směřování hlasových komunikačních služeb – služby volání, ale také pro směřování služeb posílání SMS/MMS zpráv. Služba SMS je prioritně využívána jako služba v mobilních sítích. Pro přenos služby krátkých zpráv (SMS) se v mobilních sítích využívá signalizační kanál. V síti GSM mají SMS zprávy odlišné směřování od hlasové komunikační služby. Pokud je v mobilní síti zpráva originována jako SMS je i jako SMS terminována. Nelze tedy ze strany poskytovatele služby SMS zprávu alternativně terminovat jako hlasovou komunikační službu a obráceně originovanou hlasovou komunikační službu nelze v mobilní síti terminovat jako službu SMS. Z uvedeného pohledu tak na velkoobchodním trhu neexistuje možnost této poptávkové substituce. Obdobné platí i pro služby MMS a také ostatní OTT textové komunikační služby. S ohledem na charakter předmětného velkoobchodního trhu, kdy služba ukončení volání na čísla pro veřejné mobilní telefonní sítě (dle číslovacího plánu) v síti daného operátora může být poskytnuta pouze operátorem v jehož síti se daný volaný (dané účastnické číslo z číslovacího plánu) nachází a zároveň formou komunikace, kterou volající určil, Úřad nepovažuje ukončování SMS/MMS zpráv v mobilní síti, jakož i v rámci OTT textové komunikační služby za substitut k ukončení volání jednotlivých veřejných v mobilních sítí.

Úřad tak tyto služby nezařazuje do věcného vymezení relevantního velkoobchodního trhu.

Ukončení volání (terminace) prostřednictvím IP protokolu v jednotlivých veřejných bezdrátových sítích (Wi-Fi, FWA)

Úřad vyhodnotil zastupitelnost i pro bezdrátové sítě, které by teoreticky při vhodném nastavení mohli zajistit mobilitu účastníků a zajistit tak služby srovnatelné se službami mobilními.

Úřad zvažoval, zda by ukončení hlasových volání v ostatních bezdrátových sítích mohlo být ze strany nabídky substitutem k ukončení hlasových volání v jednotlivých mobilních sítích. To je, zda by služby poskytované na jiných technologiích bezdrátových sítí (vyjma na trh zařazených technologií GSM, UMTS a LTE), u nichž lze předpokládat „mobilitu“, zejména pak bezdrátové sítě zajišťované prostřednictvím nelicencovaných (Wi-Fi) a licencovaných (FWA)

³⁶ https://www.itu.int/itu-t/workprog/wp_item.aspx?isn=13522

pásem, mohly být považovány za substitut k ukončení volání v jednotlivých mobilních sítích, a to především z hlediska předávání hovoru při pohybu účastníka.

V současné době provozované sítě Wi-Fi a FWA v České republice, a to i mobilními operátory, jsou poskytovány jako substitut ke klasickým fixním sítím (xDSL, FTTH/B, CATV) umožňujícím pevné připojení v daném místě, jehož ohraničení je dáno výkonem vysílače.

I když bezdrátové sítě typu Wi-Fi/FWA mají souhrnně v České republice sice téměř celoplošné pokrytí, toto pokrytí je tvořeno velkým množstvím operátorů s lokální či regionální působností, jejichž sítě jsou na různé technické úrovni a s různým počtem koncových účastníků trvalého nebo i dočasného charakteru. Těmito sítěmi tak není vybudováno souvislé celostátní pokrytí a nelze tak při hovoru zabezpečit předávání (tzv. handover) při pohybu účastníka mezi jednotlivými oblastmi (vysílači). Současný stav ani předpokládaný rozvoj v období dalších tří let dle názoru Úřadu neumožní zajištění služeb pro koncového uživatele v porovnatelném rozsahu a kvalitě s mobilními sítěmi s celoplošným pokrytím.

Úřad proto zastává názor, že ukončení volání v jednotlivých veřejných bezdrátových sítích Wi-Fi a FWA v České republice není substitutem k ukončení volání (terminaci) v jednotlivých veřejných mobilních sítích. Úřad však bude rozvoj těchto sítí a služeb nadále sledovat a v případě zásadní změny na trhu svůj závěr přehodnotí.

Závěr vymezení velkoobchodního trhu

Úřad zkoumal dané vymezení trhu z hlediska možných substitutů na straně poptávky a nabídky a konstatoval, že nenalezl substitut k ukončení volání (terminaci) v jednotlivých veřejných mobilních sítích, jak vyplývá z podstaty trhu ukončení volání v jednotlivých mobilních sítích.

Úřad do věcného vymezení velkoobchodního trhu zahrnul jak služby mobilní terminace (ukončení volání) poskytované na velkoobchodní úrovni třetím stranám, to jest terminaci v rámci národního propojení sítí a terminaci příchozího mezinárodního provozu (tj. mezinárodní terminaci předávanou v bodech propojení na území České republiky), tak i terminaci v rámci vlastní sítě (samozásobení).

Na základě výše uvedeného Úřad identifikoval níže uvedené subjekty, které působí na velkoobchodním trhu mobilní terminace:

- Nordic Telecom s.r.o.
- O2 Czech Republic a.s.
- T-Mobile Czech Republic a.s.
- Vodafone Czech Republic a.s.

Uvedení poskytovatelé velkoobchodních služeb terminace představují provozovatele veřejných mobilních komunikačních sítí – společnosti O2 Czech Republic a.s. (dále jen „O2“), T-Mobile Czech Republic a.s. (dále jen „T-Mobile“), Vodafone Czech Republic a.s. (dále jen „Vodafone“) a subjekt typu full MVNO – společnost Nordic Telecom a.s. (dále jen „Nordic Telecom“). Tato společnost byla na trh zařazena jako full MVNO, který má svůj vlastní OpID, v kterém má umístěna účastnická čísla, pro která zajišťuje službu terminace.

Relevantní velkoobchodní trh ukončení hlasového volání (terminace) v jednotlivých veřejných mobilních sítích zahrnuje ukončení volání (terminaci) na telefonní čísla v jednotlivých mobilních sítích (vymezená ve vyhlášce o číslovacích plánech sítí a služeb

elektronických komunikací³⁷ vydané k provedení § 29 odst. 4 Zákona), která se skládají z přístupového kódu veřejné mobilní telefonní sítě a doplňkových číslic. Součástí trhu nejsou volání na čísla s přístupovými kódy ke službám elektronických komunikací, na kterých jsou dále poskytovány služby obsahu, a dále volání na telefonní čísla, která se skládají z přístupového kódu k virtuálním neveřejným telefonním sítím (VPN) a doplňkových číslic.

2.2 Územní vymezení

Na mobilním trhu v současné době působí 3 podnikatelské subjekty, které provozují veřejné mobilní sítě pro mobilní hlasové komunikační služby. Uvedené subjekty nabízejí mobilní služby na území celé České republiky. Pokrytí jednotlivými sítěmi dosahuje hodnot uvedených v tabulkách níže. Na trhu dále působí jeden subjekt v pozici full MVNO (v síti společnosti O2), který zároveň působí jako MVNO (v síti společnosti T-Mobile), který si terminační služby zajišťuje z části sám v rámci partnerské sítě. Tímto subjektem je společnost Nordic Telecom, který byl zařazen do vymezení relevantního velkoobchodního trhu a rovněž nabízí mobilní služby na celonárodní úrovni.

Tabulka č. 2: Pokrytí území ČR mobilními sítěmi GSM a UMTS³⁸ k 31. 12. 2018

		sít' GSM	sít' UMTS
O2 Czech Republic a.s.	pokrytí území	99,00%	35,20%
	pokrytí obyvatelstva	99,90%	81,00%
T-Mobile Czech Republic a.s.	pokrytí území	98,02%	35,00%
	pokrytí obyvatelstva	99,92%	80,60%
Vodafone Czech Republic a.s.	pokrytí území	96,70%	14,80%
	pokrytí obyvatelstva	99,80%	65,70%

Zdroj: Elektronický sběr dat ČTÚ (GSM) a webové stránky Úřadu (UMTS) (<http://lte.ctu.cz/pokryti>)

Tabulka č. 3: Pokrytí území ČR mobilními sítěmi LTE (jednotlivá pásma) k 13. 6. 2019

		sít' LTE				
		800 MHz	900 MHz	1800 MHz	2100 MHz	2600 MHz
O2 Czech Republic a.s.	pokrytí území	95,10%	-	37,60%	-	-
	pokrytí obyvatelstva	99,60%	-	65,20%	-	-
T-Mobile Czech Republic a.s.	pokrytí území	95,10%	-	49,80%	20,40%	-
	pokrytí obyvatelstva	99,60%	-	78,80%	48,00%	-
Vodafone Czech Republic a.s.	pokrytí území	93,00%	-	11,30%	21,50%	-
	pokrytí obyvatelstva	99,40%	-	36,40%	70,10%	-

Zdroj: Webové stránky Úřadu (<http://lte.ctu.cz/pokryti>)

Službu ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných mobilních sítích může poskytovat výhradně jen ten operátor, do jehož sítě je volaný účastník připojený. Každý podnikatel poskytující ukončení hlasových volání v jednotlivých veřejných mobilních sítích uplatňuje vůči uživatelům/odběratelům stejné ceny v rámci své veřejné mobilní telefonní sítě (nehledě na použítou technologii) napříč Českou republikou což nasvědčuje, že soutěžní

³⁷ Vyhláška ze dne 25. února 2011, kterou se mění vyhláška č. 117/2007 Sb., o číslovacích plánech sítí a služeb elektronických komunikací, ve znění pozdějších předpisů.

³⁸ Pro sítě UMTS je uveden stav k 13. 6. 2019.

podmínky jsou na celém území České republiky dostatečně homogenní. Podnikatelé též neomezují svoji nabídku služeb ukončení volání na vybrané regiony, ale nabízí služby plošně na území celé České republiky.

Úřad proto došel k závěru, že územním vymezením relevantního trhu č. 2 – velkoobchodní služby ukončení hlasového volání v jednotlivých mobilních sítích je území celé České republiky.

2.3 Časové vymezení

Na analyzovaném trhu působí 4 podnikatelské subjekty, které jsou, s ohledem na základní vlastnost terminačních trhů, „monopolními“ poskytovateli služeb terminace ve své síti.

S ohledem na charakter trhu se nepředpokládá významná změna v jeho vývoji, proto je časový rámec pro analýzu vymezen v souladu s Kodexem³⁹ na maximální období 5 let. Období tří let podle § 51 platného znění Zákona přesahuje dobu, od které mají členské státy používat souladné národní předpisy podle čl. 124 Kodexu, tedy od 21. prosince 2020, a proto Úřad přihlédl ke lhůtě pro provedení nové analýzy stanovené Kodexem.

V případě významné změny na trhu vyžadující provedení nové analýzy Úřad provede analýzu v dřívějším termínu.

³⁹Kodex, čl.67 odst. 5 písm. a)

3. Analýza relevantního trhu

3.1 Samostatná významná tržní síla

3.1.1 Tržní podíl a vývoj tržních podílů

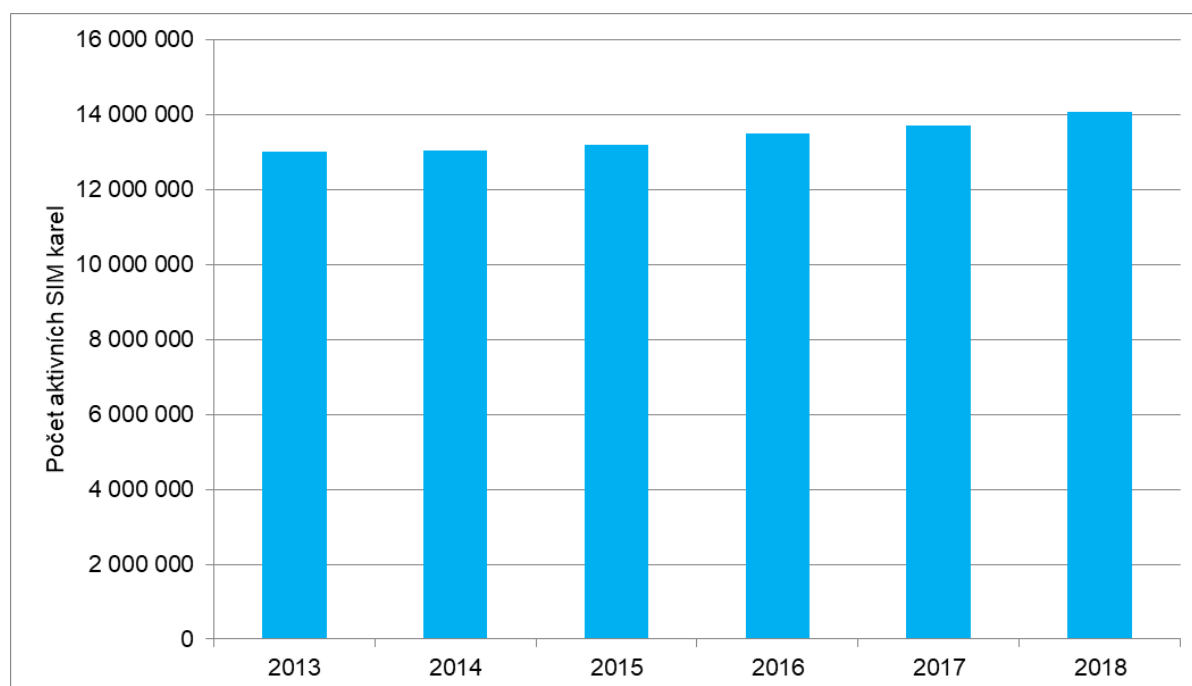
Vzhledem ke skutečnosti, že ukončit hlasové volání může pouze ten poskytovatel, v jehož síti se volané číslo nachází, a vzhledem k tomu, že Úřad nenašel ke službě ukončení hlasového volání v jednotlivých veřejných mobilních sítích substitut, má každý poskytovatel služeb na vymezeném relevantním trhu ukončení hlasového volání v jednotlivých veřejných mobilních sítích tržní podíl ve výši 100 % v jednotlivé (vlastní) veřejné mobilní telefonní síti.

Vyhodnocení tohoto kritéria svědčí ve prospěch existence samostatné významné tržní síly společností O2, T-Mobile, Vodafone a Nordic Telecom.

Úřad vychází z faktu, že významný tržní podíl sám o sobě předem nevylučuje určitou konkurenci na trhu. Takový podíl pouze umožňuje podnikatelskému subjektu, který v takovém postavení je, určovat nebo alespoň znatelně ovlivňovat podmínky, za kterých se taková konkurence vyvíjí a obecně jednat bez ohledu na omezení konkurence, pokud mu takové chování nepůsobí újmu. V prostředí ex ante regulace je tržní síla zásadně měřena porovnáním síly dotyčného podnikatelského subjektu možností zvýšit ceny, aniž by utrpěl významné ztráty prodeje nebo výnosů.

Úřad proto analyzoval i podíl a vývoj tržních podílů poskytovatelů služby ukončení hlasových volání ve všech veřejných mobilních sítích, vyjádřený v počtu terminovaných minut a v počtu účastníků (měřených počtem aktivních SIM karet, na kterých je možno terminovat volání) a vyhodnotil i další kritéria podle stanovené Metodiky.

Graf č. 14: Vývoj počtu aktivních SIM karet ve veřejných mobilních sítích (vč. SIM MVNO umístěných v sítích MNO a bez datových SIM)

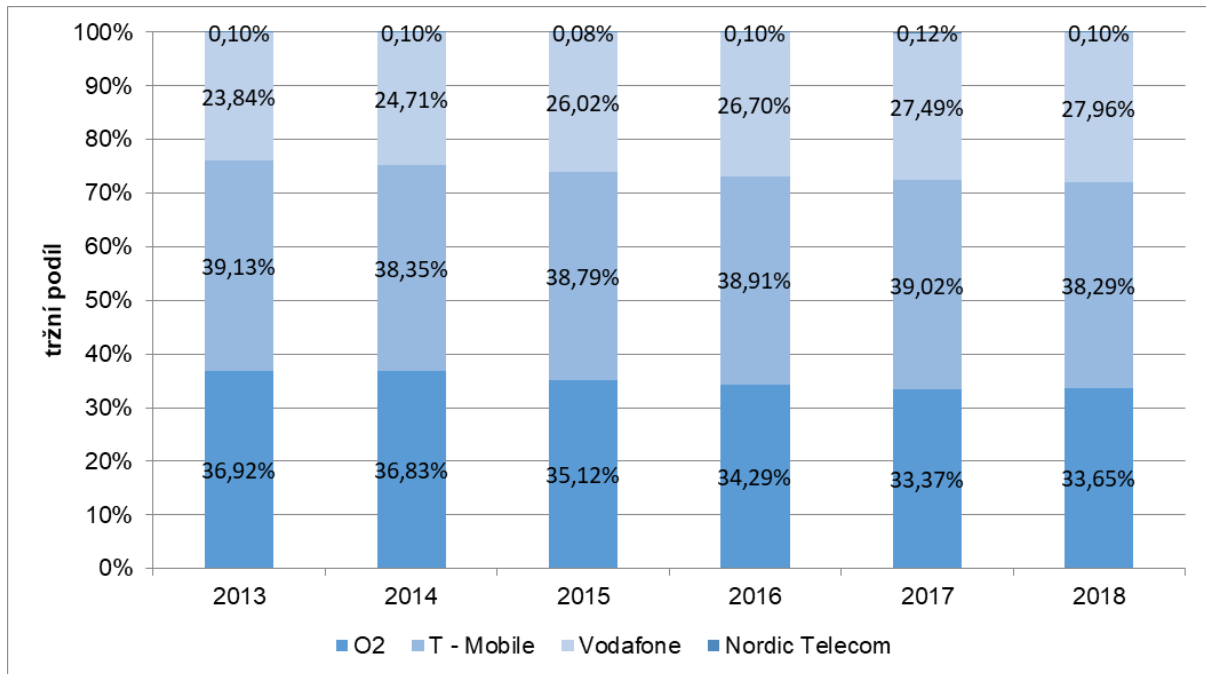


Zdroj: ČTÚ

Graf č. 14 sleduje vývoj celkového počtu aktivních SIM karet ve veřejných mobilních sítích bez datových SIM karet, a to od roku 2013 do roku 2018. Vývoj tohoto počtu je sledován

jako stavová veličina vždy k 31. prosinci daného roku. Počet aktivních SIM karet je vypočten podle jednotné metodiky stanovené Úřadem. Z grafu je zřejmý mírný růst počtu aktivních SIM karet, který v roce 2014 překonal hranici 13 milionů. Ke konci roku 2018 činil počet aktivních SIM 14,06 milionu, což představuje nárůst ve výši 8,14 % v porovnání s rokem 2013.

Graf č. 15: Vývoj tržního podílu mobilních operátorů podle počtu aktivních SIM karet ve veřejných mobilních sítích (vč. SIM MVNO umístěných v sítích MNO a bez datových SIM)

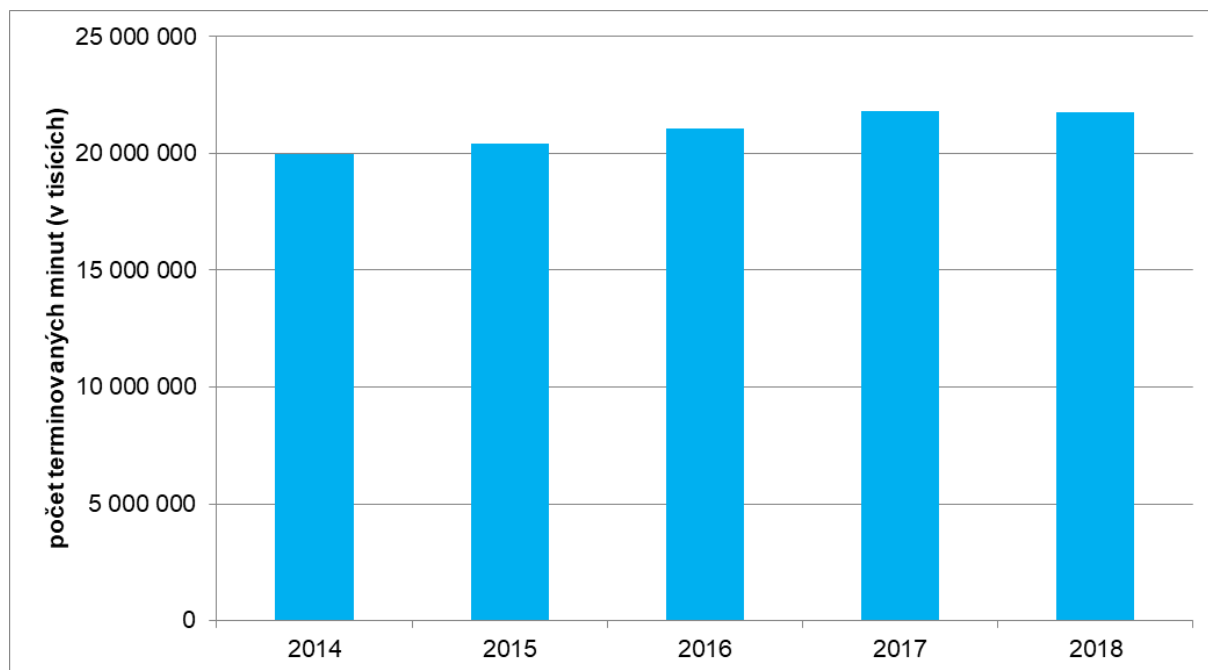


Zdroj: ČTÚ

Graf č. 15 znázorňuje vývoj tržních podílů jednotlivých poskytovatelů služeb terminace ve veřejných mobilních sítích podle počtu aktivních SIM karet bez datových SIM karet. Ve sledovaném období nedocházelo k výrazným změnám v tržních podílech jednotlivých poskytovatelů služeb terminace. Při porovnání tržních podílů jednotlivých poskytovatelů v roce 2013 a 2018 lze pozorovat, že nejvýznamnější změna tržního podílu činila přibližně čtyři procentní body, a to u společnosti Vodafone. Tento nárůst byl vykoupen poklesem tržních podílů společností O2 o více než 3 procentní body a T-Mobile přibližně o 1 procentní bod.

Tržní podíl společnosti Nordic Telecom, která vstoupila na trh v průběhu roku 2008, činil k 31. 12. 2018 0,10 %, což je v porovnání s ostatními poskytovateli zařazenými na relevantní trh zanedbatelný tržní podíl. Tržní podíl této společnosti za celé sledované období dosáhl maxima 0,12 % v roce 2017, přičemž v celém období stagnoval kolem 0,10 %. Tržní podíly k 31. 12. 2018 činily u společnosti T-Mobile 38,29 %, u společnosti O2 33,65 % a u společnosti Vodafone 27,96 %.

Graf č. 16: Vývoj celkového počtu terminovaných minut ve veřejných mobilních sítích (vč. terminace na SIM karty MVNO umístěné v sítích MNO)

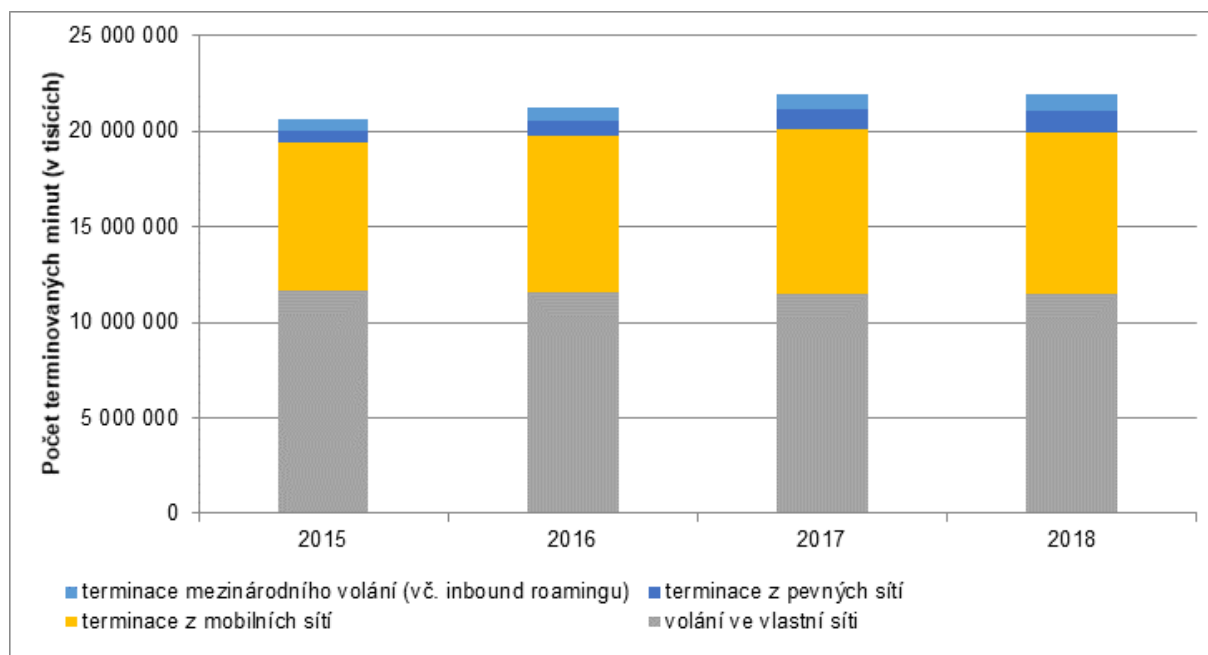


Zdroj: ČTÚ

Graf č. 16 znázorňuje vývoj celkového počtu terminovaných minut ve veřejných mobilních sítích. Na grafu je patrný rostoucí trend celkového objemu terminovaných minut ve veřejných mobilních sítích v průběhu celého sledovaného období mimo posledního roku. Při porovnání počtu terminovaných minut hlasových volání ve veřejných mobilních sítích v letech 2013 a 2018 je patrný nárůst o 18,6 %. V roce 2018 poté došlo k mírnému poklesu celkového počtu terminovaných minut ve veřejných mobilních sítích oproti předchozímu roku. Tento pokles byl způsoben snížením počtu terminovaných minut v síti jednoho z operátorů (**Obchodní tajemství: ██████████**), zatímco u ostatních subjektů došlo v roce 2018 k mírnému nárůstu počtu terminovaných minut.

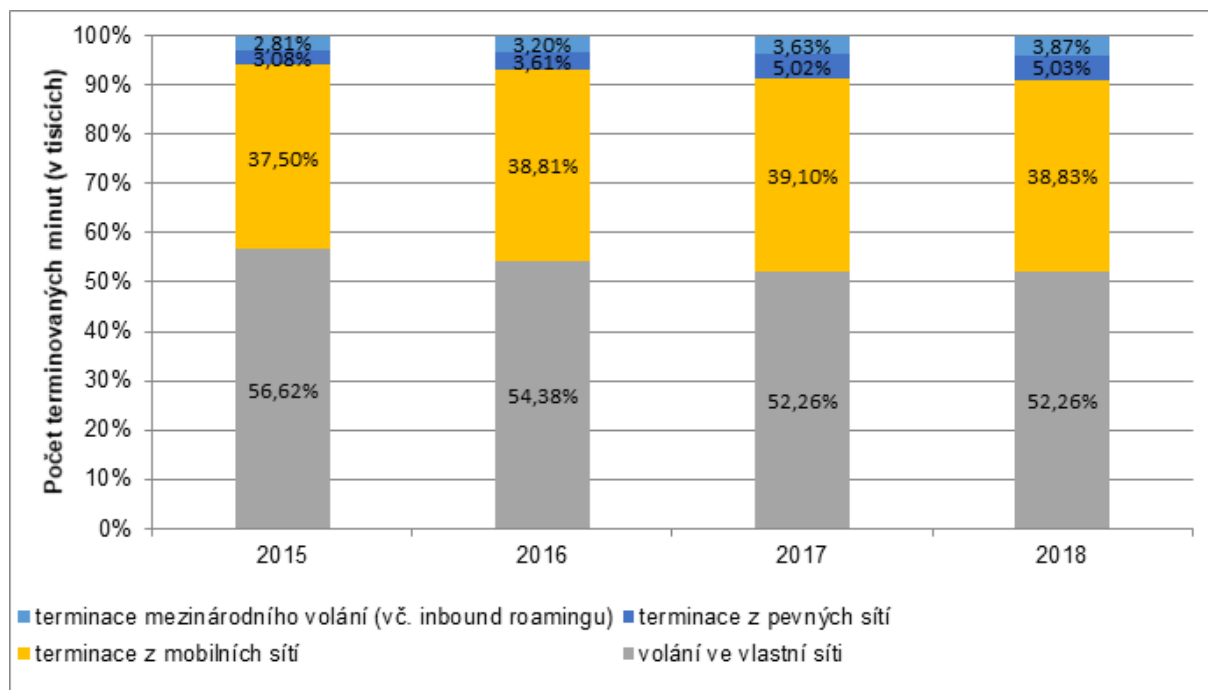
Podrobněji se vývojem terminovaných minut za jednotlivé kategorie volání zabývá následující graf, který podrobněji vysvětluje nárůst terminovaných minut do roku 2017, na kterém měl největší podíl růst počtu terminovaných minut, které byly originovány v mobilních sítích. Počet terminovaných minut v mobilních sítích, které byly originovány v pevných sítích (terminace z pevných sítí) za sledované období také mírně vzrostl. Meziroční změna v letech 2017 a 2018 není v jednotlivých kategoriích příliš patrná viz Graf č. 17. Nejvýznamnější část terminovaného provozu však stále tvoří volání ve vlastní síti.

Graf č. 17: Vývoj celkového počtu terminovaných minut ve veřejných mobilních sítích (vč. terminace na SIM karty MVNO umístěné v sítích MNO) v rozdělení dle jejich originace za období 2015 – 2018



Zdroj: ČTÚ

Graf č. 18: Vývoj struktury ukončovaných hlasových volání ve veřejných mobilních sítích (vč. terminace na SIM karty MVNO umístěné v sítích MNO) vyjádřené v počtu terminovaných minut dle jejich původu (originace) za období 2015 – 2018



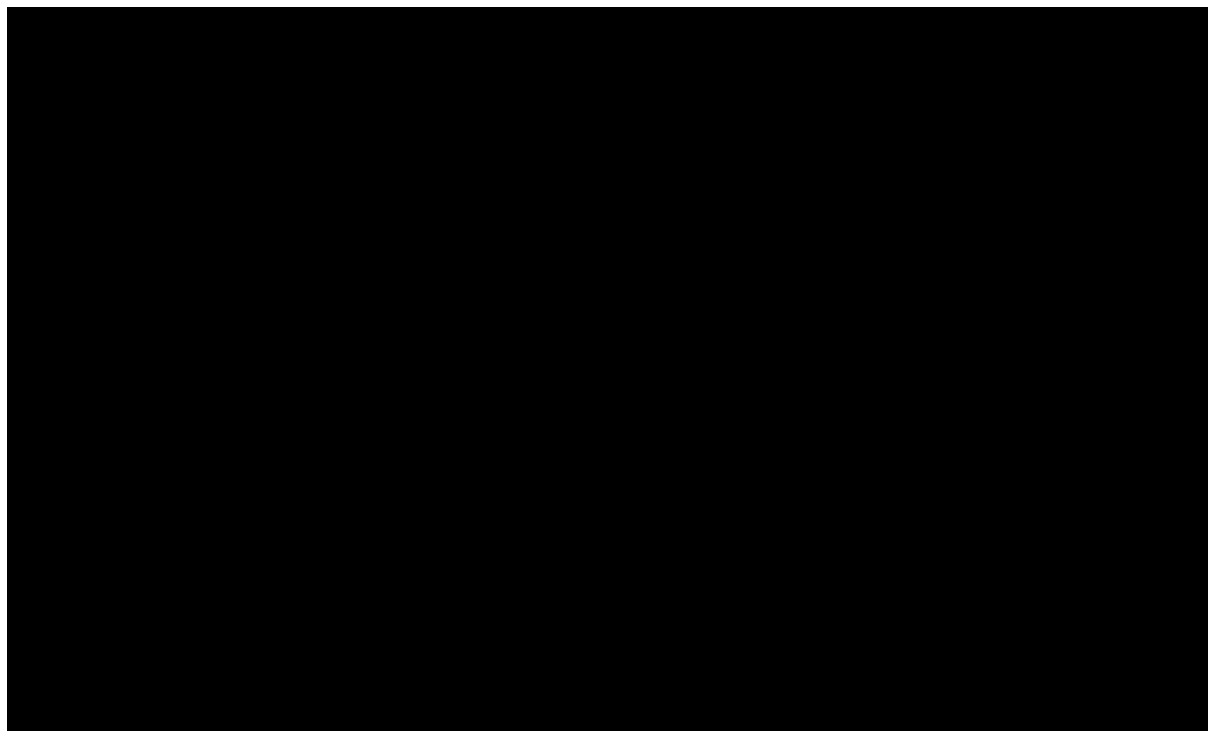
Zdroj: ČTÚ

Z údajů, které ukazuje Graf č. 18, je zřejmé, že největší část počtu terminovaných minut hlasových volání ve veřejných mobilních sítích tvoří volání v rámci vlastní sítě. Ke konci roku 2018 volání v rámci vlastní sítě představovalo více než 52 % celkových terminovaných minut, a to i přes pokles v předchozích letech. Vliv na tuto skutečnost má zejména vytváření skupin

uživatelů, kteří si mezi sebou nejčastěji volají, a to jak u podnikových, tak i rezidentních zákazníků (např. preference několika vybraných čísel rodiny, přátel apod.) v rámci jedné mobilní telefonní sítě. Poskytovatel služeb v rámci jednotlivých tarifů nabízí zvýhodněné podmínky pro tento typ volání. Je však nutné konstatovat, že tato skutečnost je postupně potlačována rozvojem MVNO a rozšiřováním využívání tzv. neomezených tarifů, u kterých již není podstatné, zda koncový účastník volá v rámci sítě svého operátora či do jiné národní sítě. V této souvislosti tak lze ve výše uvedeném grafu pozorovat zejména růst zastoupení provozu (terminace) z jiných mobilních sítí na úkor volání ve vlastní síti. Volání z ostatních mobilních sítí tak ke konci roku 2018 dosahovalo podílu cca 38,8 % na celkovém počtu terminovaných minut. Zbylé terminované minuty byly tvořeny terminací z pevných sítí a mezinárodních volání, u kterých docházelo k mírnému nárůstu podílu na celkové terminaci v mobilních sítích a které dosahovaly ke konci roku 2018 podílu přibližně 5 % respektive 3,9 %. Z uvedeného plyne, že převážná většina příchozích hovorů pro terminaci v mobilních sítích je originována v mobilních sítích (vlastních nebo ostatních).

Obchodní tajemství – začátek

Graf č. 19: Vývoj tržního podílu mobilních operátorů podle počtu terminovaných minut v jednotlivých veřejných mobilních sítích (vč. terminace na SIM karty MVNO umístěné v sítích MNO)



Zdroj: ČTÚ

Z výše uvedeného grafu (Graf č. 19), který znázorňuje vývoj tržních podílů jednotlivých poskytovatelů služeb terminace dle počtu terminovaných minut v letech 2013-2018, je patrný zvyšující se tržní podíl společnosti [redacted], a to v celém sledovaném období. Oproti tomu tržní podíl společnosti [redacted] se v období od provedení předchozí analýzy tohoto trhu snižuje z hodnoty [redacted] v roce 2015, až na hodnotu [redacted] v roce 2018. Stejně tak podíl společnosti [redacted], u které byl zaznamenán vyjma roku 2018 setrvalý pokles. Tržní podíl společnosti Nordic Telecom pokračoval v dlouhodobém klesajícím trendu, přičemž v roce 2018 měla společnost [redacted] provoz pro terminaci, v důsledku čehož její tržní podíl činil zanedbatelných [redacted].

Z výše uvedeného hodnocení tržních podílů při pohledu na celý velkoobchodní trh ukončení volání ve veřejných mobilních sítích je zřejmé, že je zde mírný nárůst tržního podílu společnosti ██████████, a to na úkor ostatních společností. Dále je také nutno poznamenat, že tržní pozice, hodnocená dle výše uvedených tržních podílů, je u společnosti Nordic Telecom podstatně slabší, než je pozice ostatních tří mobilních síťových operátorů – společností O2, T-Mobile a Vodafone. Vyhodnocení uvedeného kritéria, včetně souvisejících zjištění Úřad zohlední při ukládání nápravných opatření v případě prokázání existence SMP u těchto podniků.

Obchodní tajemství - konec

3.1.2 Kritéria zaměřená na charakteristiku podniku

Velikost podniku

Největšími mobilními operátory působícími v České republice jsou společnosti O2, T-Mobile a Vodafone. Společnosti T-Mobile a Vodafone jsou součástí velkých nadnárodních skupin, které jsou významné i v celosvětovém měřítku. Jejich mateřské společnosti mají dostatek zkušeností s výstavbou a provozem mobilních sítí jakož i s poskytováním mobilních služeb na evropském i celosvětovém trhu. Společnost O2 je vlastněna lokální investiční skupinou PPF, která má přesah i na několik zahraničních trhů v rámci EU (např. její akvizice telekomunikačních aktiv společnosti Telenor v zemích střední a východní Evropy⁴⁰).

Společnosti O2, T-Mobile a Vodafone pro poskytování svých mobilních služeb provozují rádiové sítě ve standardu GSM, UMTS a LTE. Společnost O2 provozovala v omezené míře i služby prostřednictvím standardu CDMA, od kterého ale již upustila. Stejně se zachovala i společnost Nordic Telecom, která svou síť CDMA v pásmu 420 MHz vypnula a přistoupila k její přestavbě na síť LTE. Služby spadající do tohoto relevantního trhu lze poskytovat i bez vlastní přístupové části mobilní sítě (v tomto případě mobilních základnových stanic), jako je tomu v případě společnosti O2, která využívá pro provozování své mobilní sítě infrastrukturu společnosti CETIN (nicméně společnost O2 má přidělené kmitočty a vlastní mobilní ústředny). Na obdobném modelu funguje i společnost Nordic Telecom, která je full MVNO v síti O2 a MVNO v síti T-Mobile, tudíž na daném trhu taktéž nepůsobí s vlastní sítí ale pouze v rámci uvedeného full MVNO modelu. Společnost CETIN, která nepůsobí na zkoumaném relevantním trhu, navíc svou infrastrukturu mobilní přístupové sítě sdílí se společností T-Mobile. Sdílení sítí může těmto subjektům přinášet jisté výhody ve formě možnosti rychlejšího rozvoje pokrytí či budování hustšího a robustnějšího pokrytí určitých lokalit, než kdyby budovali mobilní přístupovou síť samostatně. Úřad nicméně neshledal vliv sdílení mobilních přístupových sítí mezi společnostmi CETIN a T-Mobile za relevantní pro hodnocení samostatné významné tržní síly na tomto relevantním trhu. I nadále platí, že terminaci zajišťuje poskytovatel služby, resp. provozovatel sítě, jehož tržní podíl při doručování hovorů svým uživatelům činí 100 %.

Dne 1. června 2015 byla dovršena dobrovolná separace společnosti, v rámci které vznikla odštěpením od společnosti O2 Czech Republic a.s. (dále jen „O2“) společnost Česká telekomunikační infrastruktura a.s., která se od 1. ledna 2020 přejmenovala na společnost CETIN a.s. (dále jen „CETIN“) a na kterou bylo převedeno vlastnictví datových center, pevné veřejné komunikační sítě a fyzické infrastruktury veřejné mobilní komunikační sítě, jakožto anténní stožáry, přenosové systémy vč. přiřazených prostředků, vyjma mobilních ústředí. Kmitočtové přiděly v pásmech 450, 800, 900, 1800, 2100 a 2600 MHz pro provozování mobilních sítí a z nich vyplývající individuální oprávnění nadále zůstala v užívání společnosti O2. Vzhledem k tomu, že výše uvedené kmitočtové přiděly a mobilní ústředny zůstávají nadále

⁴⁰ Jde o státy: Maďarsko, Bulharsko, Černá Hora a Srbsko. Dostupné na: <https://www.ppf.eu/cs/press-releases/skupina-ppf-dokoncila-nakup-telekomunikacnich-aktiv-telenoru-v-zemich-cee>

ve vlastnictví společnosti O2, je provozovatelem veřejné mobilní komunikační sítě stále společnost O2. Společnost O2 i nadále působí na velkoobchodním trhu terminace v mobilní síti a nadále uzavírá smlouvy o propojení mobilní sítě s ostatními velkoobchodními partnery.

Jak Úřad v analýze uvedl/předpokládal, prodej společnosti O2 (resp. dříve Telefónica) investiční skupině PPF ani následná dobrovolná separace neměly podle Úřadu vliv na změnu struktury trhu co do počtu působících operátorů, změny tržních podílů na celkovém objemu terminovaných minut, či změny tržních podílů na terminaci v sítích jednotlivých operátorů.

Společnost O2 s výjimkou mobilních ústředěn přestala vlastnit fyzickou infrastrukturu mobilní veřejné komunikační sítě. Správa této sítě přešla na společnost CETIN, která na bázi smluvního vztahu pro O2 zajišťuje kapacitu mobilní sítě a technickou realizaci doručení volání v přístupové části mobilní sítě. Společnost O2 nicméně dále disponuje frekvenčními přiděly a je proto nadále provozovatelem mobilní sítě, který zajišťuje ve své síti služby mobilní terminace. Jedná se o komerční dodavatelskou smlouvu mezi společnostmi CETIN a O2, která nevyhází ze žádné referenční nabídky, a předmětem smlouvy je tzv. „outsourcing“ sítě.

Společnost O2 Úřad považuje i v současné době, především z hlediska počtu uživatelů služeb a obratu, za jednoho z nejvýznamnějších poskytovatelů maloobchodních služeb na národním trhu s kapitálově silným majoritním vlastníkem.

Společnost T-Mobile provozuje jak pevné, tak mobilní sítě ve standardu GSM, UMTS a LTE. Tato společnost poskytuje mobilní služby v podobném rozsahu jako společnost O2. Společnost T-Mobile byla ustavena podnikem s významnou tržní silou na RT č. 1 a 2 (dle OOP/1/04.2015-2). Od roku 2010, kdy odkoupila část aktiv podniku České radiokomunikace a.s. a později i T-Systems Czech Republic, a.s. a GTS Czech s.r.o., rozvíjí i poskytování služeb v pevném místě, především na pronajaté infrastruktuře.

Společnost Vodafone vstoupila na český trh jako poslední (v roce 1999 jako Český Mobil a.s.). V současnosti provozuje jak pevné, tak mobilní sítě ve standardu GSM, UMTS a LTE. Společnost Vodafone poskytuje na maloobchodním trhu mobilní služby v podobném rozsahu jako společnosti O2 a T-Mobile a byla rovněž stanovena podnikem s významnou tržní silou na RT č. 1 a 2 (dle OOP/1/04.2015-2). Společnost Vodafone na trhu nabízí od roku 2007 konvergované řešení mobilních služeb a služeb v pevném místě pro malé a střední firmy pod názvem OneNet. Společnost Vodafone Group v červenci 2019 dostala souhlasné stanovisko Evropské komise k akvizici aktiv Liberty Global Group. V návaznosti na to došlo k 1. 8. 2019⁴¹ v rámci ČR k převzetí aktiv společnosti UPC Česká republika, s.r.o. společností Vodafone Czech Republic, a.s. a zároveň bylo oznámeno budoucí spojení obou společností. Díky této akvizici se Vodafone Czech Republic, a.s. stane druhým nejvýznamnějším poskytovatelem na trhu širokopásmového přístupu k internetu a zároveň bude mít nově v nabídce kabelovou televizi. Může tak výhledově posílit, a to jak na fixním, tak mobilním trhu nabídkou služeb v balíčcích.

Společnost Nordic Telecom na svých webových stránkách v září 2017 informovala⁴² o svém záměru vypnout síť CDMA a přestavět ji na LTE, a tak již nedisponuje sítí ve standardu CDMA. Společnost Nordic Telecom je vlastněna tuzemským investorem a nedosahuje takové velikosti podniku ve srovnání s jejími konkurenty na relevantním trhu. Nicméně z hlediska přístupu ke kapitálu je společnost srovnatelná s ostatními operátory, a to i na základě zisku bloků 3,7 GHz v poslední aukci kmitočtů. Mimo to společnost působí od roku 2018 jako full MVNO v síti O2. Společnost Nordic Telecom (tehdy ještě jako Air Telecom) byla označena na základě analýz relevantních trhů č. 1 a 2, provedených ve čtvrtém kole těchto analýz

⁴¹ <https://www.vodafone.cz/upc/>

⁴² viz <https://www.nordictelecom.cz/aktualita/22>

(dle OOP/1/04.2015-2), podnikem se samostatnou významnou tržní silou a byla jí uložena odpovídající nápravná opatření.

Závěrem lze na základě výše uvedeného konstatovat, že kritérium velikost podniku svědčí o existenci významné tržní síly všech zmíněných subjektů. Společnosti T-Mobile, O2 a Vodafone jsou z pohledu hodnoceného kritéria srovnatelné, zatímco Nordic Telecom jejich velikosti nedosahuje.

3.1.3 Ostatní kritéria zaměřená na charakteristiku podniku

Další kritéria zaměřená na charakteristiku podniku Úřad nepovažuje na relevantním trhu za určující při rozhodování o existenci významné tržní síly, a proto nejsou analyzována.

Ceny a ziskovost

Na základě analýzy relevantního trhu z roku 2016 byly Úřadem stanoveny čtyři podniky s významnou tržní silou na relevantním trhu č. 2 (velkoobchodní služby ukončení hlasového volání v jednotlivých mobilních sítích). Jednalo se o podniky Air Telecom s.r.o., nástupce (od 15. února 2017 Nordic Telecom, který však již momentálně působí jako virtuální operátor v sítích O2 a T-Mobile), O2, T-Mobile a Vodafone.

Analýza dále prokázala, že tržní síla společností Nordic Telecom, O2, T-Mobile a Vodafone byla nadále natolik významná, že v případě, že by nebyla uplatněna symetrická regulace cen na relevantním trhu, účtovaly by tyto podniky nepřiměřeně vysoké ceny za terminaci. Tento fakt by mohl ovlivnit maloobchodní ceny v neprospěch koncových uživatelů, jelikož maloobchodní ceny zahrnují i velkoobchodní náklady na terminaci. Úřad tak zvolil jako jedno z nápravných opatření u všech z těchto podniků na relevantním trhu regulaci cen.

Od roku 2013 uplatňuje Úřad při stanovení maximální ceny za terminaci metodu (čistých) přírůstkových nákladů ([model „pure“ BU-LRIC](#)) v souladu s [Doporučením Evropské komise č. 2009/396/ES o regulaci sazeb za ukončení volání v pevných a mobilních sítích v EU](#). V regulované velkoobchodní ceně za terminaci dochází k pokrytí všech přírůstkových (dodatečných) nákladů, vyvolaných poskytováním velkoobchodní služby terminace teoretickým efektivním operátorem. Z výpočtu regulované ceny tak byly vyloučeny některé náklady (společné a sdílené), které nejsou přímo vyvolané službou velkoobchodní terminace. To ovšem neznamená, že tyto náklady nevznikly či byly vynaloženy neefektivně, ale že byly přesunuty do cen jiných služeb, poskytovaných zpravidla na trzích s vyšší úrovní konkurence (ať už maloobchodních či jiných velkoobchodních). Úřad dále zohledňuje procento návratnosti vloženého kapitálu před zdaněním WACC ve výši stanovené v [opatření obecné povahy č. OOP/4/09.2014-6](#), ve [znění pozdějších opatření](#). S použitím výše uvedeného nákladového modelu vyčíslil Úřad jednotkové náklady za minutu terminovaného provozu v síti teoretického efektivního operátora a stanovil maximální cenu za terminaci ve výši odpovídající vyčísleným nákladům, včetně WACC. Tuto maximální cenu s použitím výše uvedeného nákladového modelu „pure“ BU-LRIC považuje Úřad za cenu zahrnující efektivně a účelně vynaložené přírůstkové náklady spojené výhradně s velkoobchodní službou terminace.

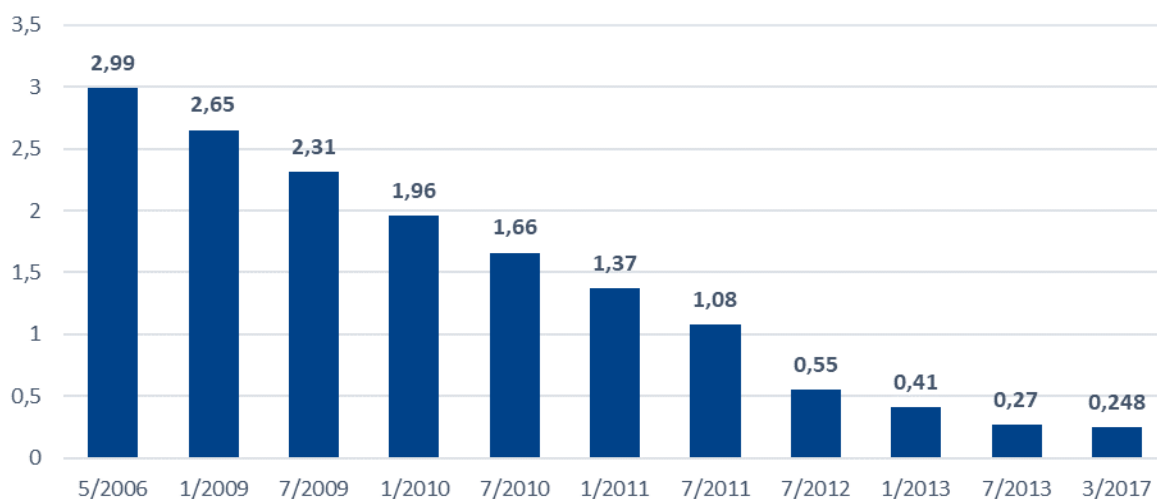
Ode dne 1. ledna 2017 začala být účinná maximální cena za terminaci ve výši 0,248 Kč/min., kterou měly podniky s významnou tržní silou povinnost sjednat a uplatňovat pro stávající smluvní vztahy nejpozději od 1. března 2017. Povinnost sjednat tuto regulovanou cenu přešla spolu s ostatními uloženými povinnostmi i na společnost Nordic Telecom, jako nástupce společnosti Air Telecom s.r.o., nástupce. Pokles oproti dříve⁴³

⁴³ Ode dne 1. července 2013 na základě výsledků analýzy relevantního trhu č. [A/7/09.2009-11](#) a regulovaná cena byla v této výši uložena i na základě výsledků analýzy relevantního trhu č. [A/7/12.2013-9](#).

uplatňované regulované ceně 0,27 Kč/min. byl ve výši 0,022 Kč, tj. o cca 8,15 %. Nákladový model je založený na postupu „zdola nahoru“ (bottom-up) a kalkuluje cenu vycházející z nákladů mobilní sítě teoretického efektivního operátora. Tato modelovaná síť je založena na volbách efektivních technologií dostupných v časovém rámci, s nímž model počítá, zohledňuje však i topologii, prvky sítě, inženýrská pravidla, provozní údaje a náklady českých mobilních operátorů. Modelovaná síť je kombinací 2G, 3G a 4G sítě, páteřní síť je založena na síti Next-Generation-Network (NGN). Pro výpočet Úřad použil procento návratnosti vloženého kapitálu před zdaněním WACC ve výši 7,89 %.

Graf č. 20 níže zachycuje vývoj maximální ceny za terminaci v letech 2006–2017.

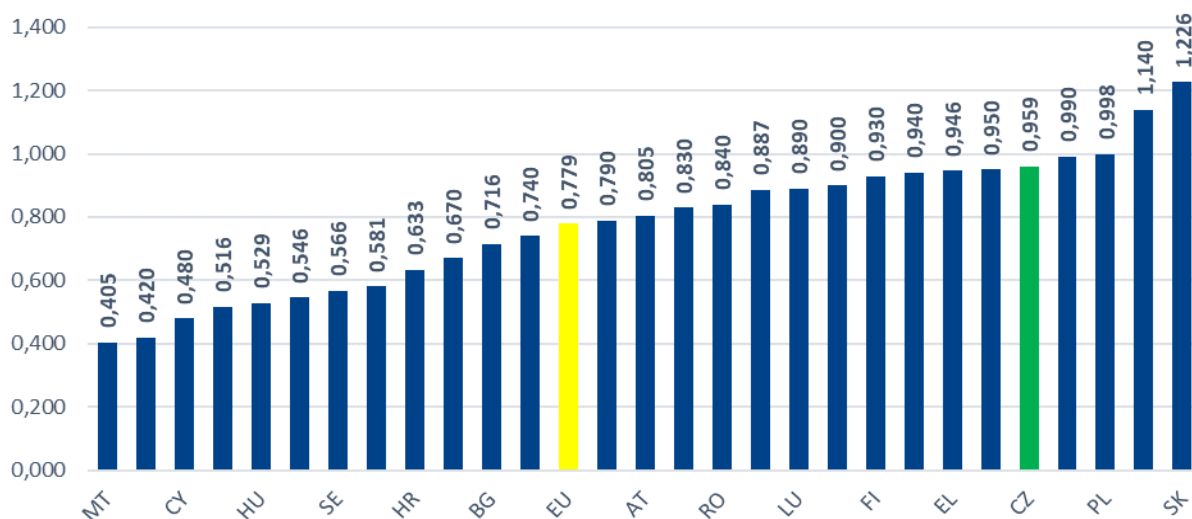
Graf č. 20: Vývoj cen za terminaci v jednotlivých mobilních sítích v Kč za minutu v ČR



Zdroj: ČTÚ

Z níže uvedeného grafu, který zachycuje porovnání terminačních cen evropských zemí k 1. lednu 2019 vypracované sdružením BEREC, je patrné, že maximální terminační cena v České republice se k uvedenému datu pohybovala nad evropským průměrem, a to o 0,1795 eurocentu, tj. o 0,046 Kč.

Graf č. 21: Mezinárodní srovnání cen za terminaci v mobilních sítích v eurocentech za minutu v rámci zemí EU



Zdroj: BEREC – Termination Rates at the European level, January 2019, ([BoR \(19\) 91](#)); ČTÚ

Vzhledem k tomu, že velkoobchodní ceny za terminaci historicky tvořily významnou část velkoobchodních nákladů, které vstupují do maloobchodní ceny určené koncovému uživateli, Úřad posoudil, zda lze indikovat pokles maloobchodních cen v souvislosti s poklesem maximální ceny za terminaci.

Tabulka č. 4 a následně Graf č. 22 zachycují vývoj maximálních cen za terminaci a průměrných maloobchodních cen volání v letech 2008–2018. Lze konstatovat, že pokles maximálních cen za terminaci byl následován rovněž poklesem maloobchodních cen. Průměrná maloobchodní cena v období 2008–2018 je vypočítána z celkového provozu a celkových tržeb hlasových služeb tří největších mobilních síťových operátorů⁴⁴ v České republice. V roce 2013 došlo ke vstupu prvních mobilních virtuálních operátorů na trh mobilních služeb a rozšíření neomezených tarifů mezi zákazníky mobilních operátorů, což přispělo k výraznému poklesu průměrné maloobchodní ceny o téměř 27 % mezi lety 2012–2013 (z 2,19 Kč/min. na 1,60 Kč/min.). Mezi lety 2013–2014 pak průměrná maloobchodní cena klesla o dalších 22,5 % (na 1,24 Kč/min.). Oproti roku 2009 klesly do roku 2018 sledované velkoobchodní ceny v procentním vyjádření o cca 90,12 % a maloobchodní ceny o cca 70 %. V absolutním vyjádření pak velkoobchodní ceny klesly o 2,262 Kč/min., zatímco maloobchodní ceny klesly o 2,22 Kč/min. Přitom je třeba mít na paměti, že k poklesu velkoobchodních cen za terminaci došlo i změnou metodiky (nejen poklesem nákladů), využitím modelu čistého BU-LRIC, a některé náklady dříve zohledňované v ceně za terminaci, přešly v kalkulaci do maloobchodních nákladů. Není tedy realistické očekávat proporcčně stejný pokles maloobchodních cen odvozený od cen velkoobchodních za terminaci. I nadále však platí, že uplatněná cenová regulace (prostřednictvím modelu „pure“ BU-LRIC) by měla přispět k poklesu a udržování nižších cen na maloobchodním trhu, neboť přesunem části nákladů (nesouvisejících přímo s poskytováním velkoobchodní služby terminace) do cen uplatňovaných přímo na maloobchodním trhu, na němž panuje vyšší úroveň konkurence, dochází ke zvýšenému tlaku na efektivitu operátorů při vynakládání daných nákladů a tedy i (předpokládanému) pozitivnímu dopadu na úroveň maloobchodních cen.

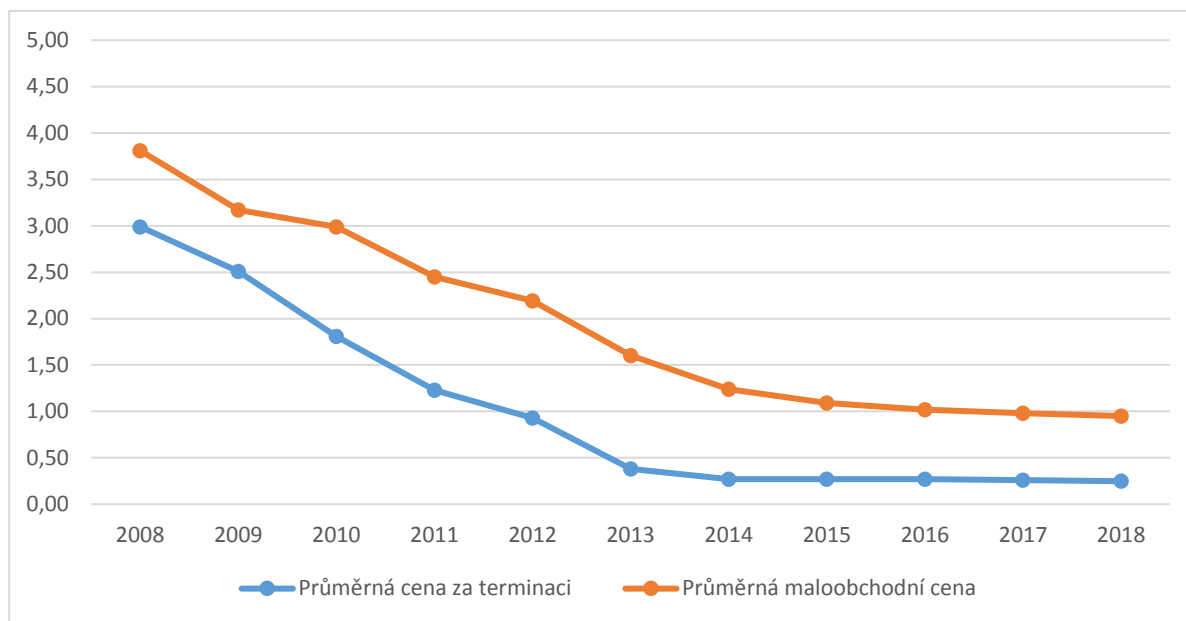
Tabulka č. 4: Vývoj průměrných reálných cen za terminaci (MTR) a průměrných maloobchodních cen volání v Kč (celkový odchozí provoz účastníků)

	Rok										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Průměrná MTR	2,99	2,51	1,81	1,23	0,93	0,38	0,27	0,27	0,27	0,26	0,248
Průměrná maloobchodní cena	3,81	3,17	2,99	2,45	2,19	1,60	1,24	1,09	1,02	0,98	0,95

Zdroj: ČTÚ

⁴⁴ Tj. společností O2, T-Mobile a Vodafone.

Graf č. 22: Vývoj průměrných reálných cen za terminaci a maloobchodních cen volání



Zdroj: ČTÚ

Terminace provozu ze zemí mimo EHP⁴⁵

Úřad s ohledem na připomínky dotčených subjektů⁴⁶ obdrženy během analýzy relevantního trhu č. 7⁴⁷ z roku 2013 (od doporučení⁴⁸ EK z roku 2014 pak trh č. 2) přistoupil k cenové deregulaci volání originovaného ze států mimo EHP. Cílem tohoto kroku byla snaha Úřadu reagovat na značnou disproporci mezi velkoobchodními terminačními cenami uplatňovanými českými operátory na jedné straně a operátory ze zemí mimo EHP na straně druhé a poskytnout tímto způsobem všem regulovaným společnostem větší vyjednávací prostor při sjednávání cen za terminaci s operátory ze zemí mimo EHP²⁶.

Na základě cenové deregulace volání originovaného ze států mimo EHP v červnu 2014 došlo k posílení potenciální síly regulovaných subjektů pro vyjednávání, konkrétně společností O2, T-Mobile a Vodafone, které tak mohou na trhu mezinárodní mobilní terminace sjednávat ceny za tuto službu na základě obchodních hledisek a s ohledem na snižování asymetrie účtovaných terminačních cen za hovory směřující do a ze zemí mimo EHP. Terminace volání uskutečněných v zemích mimo EHP jsou již deregulovány ve většině zemí EHP⁴⁹.

Zda skutečně došlo k využití posíleného potenciálu pro vyjednávání pak závisí na tom, zda se tuzemské podniky přímo podílí na sjednávání podmínek se zahraničními operátory či zda za ně tuto roli přebírají specializované subjekty, které poskytují ucelené služby tranzitu a terminace volání, a to zpravidla pro více zemí a operátorů. I bez přímého dopadu na vyjednávání podmínek terminace v zemích mimo EHP však deregulace volání

⁴⁵ Evropský hospodářský prostor zahrnuje kromě členských států EU také Island, Lichtenštejnsko a Norsko

⁴⁶ Společnosti O2 Czech Republic a.s., T-Mobile Czech Republic a.s. a Vodafone Czech Republic a.s.

⁴⁷ A/7/12.2013-9

⁴⁸ 2014/710/EU

⁴⁹ Podle informací Cullen International k 1. červenci 2019 se regulace terminačních sazeb ve všech zemích EÚ, kromě Irska, Velké Británie, Německa, Slovenska a Rumunska, vztahuje jen na volání sestavená v rámci EHP. V květnu 2019 pak německý regulátor BNetzA notifikoval u Evropské komise návrh opatření souvisejícího s regulací cen na relevantním trhu č. 1 (ukončení volání v pevném místě), ve kterém mimo jiné navrhl vyloučit z rozsahu cenové regulace volání přicházející ze zemí mimo EHP. Lze proto od německého regulátora očekávat návrh na obdobný regulační přístup i na tomto relevantním trhu č. 2.

přicházejícího z této oblasti do České republiky umožnila tuzemským operátorům přizpůsobit se výši terminačních cen uplatňovaných operátory v zemích mimo EHP a tím snížit výraznou asymetrii terminačních cen, která ve vzájemném poměru operátorů z těchto dvou oblastí (ČR vs země mimo EHP) do roku 2013 panovala. Odstranění této asymetrie se pozitivně odráží ve vzájemné platební bilanci, pohybující se do roku 2013 v záporných číslech⁵⁰.

Dopady cenové deregulace cen za terminaci pro hovory příchozí ze zemí mimo EHP je vidět i na veřejných referenčních nabídkách mobilních síťových operátorů. Společnost O2 nemá v referenční nabídce⁵¹ za terminaci hovorů sestavených mimo EHP stanovenou univerzální sazbu. Společnost T-Mobile má v referenční nabídce⁵² cenu za terminaci těchto hovorů 1,28 Kč/min bez DPH. Společnost Vodafone si podle zveřejněné referenční nabídky⁵³ účtuje cenu za terminaci hovorů originovaných v zemích mimo EHP ve výši 1,40 Kč/min. bez DPH.

Z údajů, které má Úřad k dispozici ze systému ESD vyplývá, že v průměru za období 2014–2018 byla cena za terminaci hovorů v zemích mimo EHP cca 2x větší než cena za terminaci hovorů přicházejících z této oblasti do ČR. Tento rozdíl se však průběžně zmenšuje, což by bez cenové deregulace, ke které došlo v roce 2014, nebylo možné. Současně lze pozorovat mírný pokles průměrné maloobchodní ceny za volání do zahraničí, a to z 6,81 Kč/min. bez DPH v roce 2014 na 5,33 Kč/min. bez DPH. Na změnu maloobchodních cen však nepůsobí jen vývoj velkoobchodních cen za terminaci (a tranzit), ale i změny v úrovni konkurenčního prostředí na maloobchodním trhu, způsobené především větším využíváním OTT služeb, zejména pro volání do zahraničí, na které se běžně nevztahují volné minuty nabízené v rámci měsíčních paušálů.

V souvislosti s úvahami o regulaci cen za ukončení volání příchozího ze zemí mimo EHP je rovněž nutno mít na paměti základní cíle ex-ante regulace, tak jak jsou vymezeny v § 5 ZEK⁵⁴, kterými jsou podpora hospodářské soutěže, rozvoj vnitřního trhu EU a prosazování zájmů koncových uživatelů. Úřad má i nadále za to, že regulací volání příchozího ze zemí mimo EHP nelze přispět k plnění žádného z těchto cílů ex-ante regulace, neboť cenová regulace těchto služeb má vliv na operátory, úroveň konkurenčního prostředí, maloobchodní ceny a koncové uživatele v zemích mimo oblast EHP. Obdobně § 57 ZEK⁵⁵ umožňuje Úřadu uplatnit regulaci cen pouze tehdy, pokud analýza relevantního trhu prokáže, že tento trh není efektivně konkurenční zejména tím, že by mohlo docházet k uplatňování nepřiměřeně vysoké nebo nepřiměřeně nízké ceny v neprospěch koncových uživatelů, a jestliže by ostatní nápravná opatření nevedla k nápravě. Regulace velkoobchodních cen za službu terminace volání ze zemí mimo EHP však, jak je uvedeno již výše, ovlivňuje ceny pro koncové uživatele na trzích mimo EHP, nikoliv ceny pro koncové uživatele v ČR či EU, a i z tohoto důvodu by tento typ regulace nebylo možné považovat za přiměřený. Úřad tedy

⁵⁰ Blíže k vyčíslení této záporné bilance viz analýza trhu č. [A/7/12.2013-9](#), grafy 11 a 12 na str. 38.

⁵¹ https://www.o2.cz/pub/16/26/c8/561179_1340937_115517_477671_003_Priloha_3_Ceny_zakladni.pdf

⁵² https://www.t-mobile.cz/dcpublic/RIO_mobil.pdf

⁵³ https://www.vodafone.cz/sys/FileStorage/download/1/160/rio_annex_c1.pdf

⁵⁴ Resp. viz čl. 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze dne 7. března 2002 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice). Obdobně jsou tyto cíle uvedeny i v čl. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1972 ze dne 11. prosince 2018, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace. Tato novější směrnice navíc rozšířila seznam cílů i o podporu připojení a přístup všech občanů a podniků EU k sítím s velmi vysokou kapacitou, včetně pevných, mobilních a bezdrátových sítí a jejich využívání.

⁵⁵ Resp. viz čl. 13 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/19/ES ze dne 7. března 2002 o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení (přístupové směrnice). Obdobně je daný princip vyjádřen i v čl. 74 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1972 ze dne 11. prosince 2018, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace.

setrvává na svém současném přístupu a nepovažuje za nutné tento typ služeb cenově regulovat.

Regulace terminačních cen ze strany Evropské unie

Pro další regulaci cen na analyzovaném trhu mobilní (ale i fixní) terminace je zásadní přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1972 ze dne 11. prosince 2018, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace. Článek 75 této směrnice přenáší pravomoc za stanovení cen na těchto trzích v celé EU na Evropskou komisi⁵⁶, která je povinna do 31. prosince 2020 přijmout akt, kterým stanoví jednotné maximální sazby za ukončení hlasového volání v mobilní síti pro celou EU. Metodika pro stanovení těchto cen je uvedena v Příloze III zmíněné směrnice a vychází ze současně platného doporučení EK o regulaci sazeb za ukončení volání v pevných a mobilních sítích v EU (2009/396/ES), tj. z metodiky CCA BU-LRIC. Pokud nenastanou okolnosti podle odst. 2 zmíněného článku 75, tedy Evropská komise se rozhodne nestanovit předmětnou cenu za terminaci volání, nebude již Úřad počínaje rokem 2021 zvažovat, zda cenovou regulaci vůbec uložit či nikoliv. S ohledem na předpokládané dokončení této analýzy na přelomu let 2019 a 2020, s ohledem na průměrnou délku trvání správních řízení o uložení povinností souvisejících s regulací cen (6 měsíců) a následnou implementační lhůtu pro přizpůsobení smluv o propojení nově stanovené ceně (prvního dne třetího měsíce následujícího po měsíci, ve kterém předmětné rozhodnutí nabylo právní moci), již Úřad nepovažuje za účelné provádět vlastní výpočet nákladově orientované ceny dle vlastního nákladového modelu⁵⁷, kterou by podniky s významnou tržní silou fakticky uplatňovaly jen několik měsíců v závěru roku 2020. Z tohoto důvodu Úřad, nalezne-li na tomto trhu podniky s významnou tržní silou, stanoví těmto podnikům toliko povinnost sjednat a uplatňovat i nadále aktuálně platnou maximální terminační cenu 0,248 Kč/min. bez DPH.

Závěr

Kritérium ceny a ziskovost nasvědčuje existenci samostatné významné tržní síly a možnému účtování nepřiměřeně vysokých cen (v případě absence regulace cen prostřednictvím metody čistých přírůstkových nákladů), které by ve svém důsledku byly v neprospěch koncových uživatelů, a které by ztěžovaly případným zájemcům vstup a soutěž na maloobchodním trhu. Z výsledků mezinárodního srovnání vyplývá, že ceny za ukončování hovorů v mobilních sítích účtované na tuzemském trhu se pohybovaly na začátku roku 2019 mírně nad evropským průměrem. Úřad při nalezení podniku (či podniků) s významnou tržní silou zohlední při návrhu nápravných opatření všechna kritéria svědčící o tržní síle jednotlivých operátorů na posuzovaných terminačních trzích a intenzitě možné soutěže (jež by případně mohla omezovat volnost operátorů při stanovení velkoobchodních cen) na těchto trzích.

3.1.4 Kritéria související s charakteristikou konkurence na relevantním trhu

Přestože služby ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných mobilních sítích jsou specifické tím, že ukončit volání může jen ten poskytovatel, v jehož síti se volané telefonní číslo nachází (a má tak vždy 100 % tržní podíl), Úřad považuje pro účely uložení odpovídajících a proporcionálních nápravných opatření za potřebné provést analýzu kritérií souvisejících s charakteristikou zákazníků a charakteristikou konkurence na celkovém trhu mobilní terminace.

Podnikatele poskytující služby na daném velkoobchodním trhu je možno označit zároveň i za odběratele služeb poskytovaných na tomto trhu. Podnikatelé provozující sítě

⁵⁶ Evropská komise si pro výpočet předmětných cen najala společnost Axon Partners Group Consulting. Práce na výpočtu MTR byly zahájeny workshopem v Bruselu v dubnu 2018 a model byl [dokončen](#) v červenci 2019.

⁵⁷ Viz model uveřejněný v rámci [OOP 4](#).

a poskytující služby HKS mohou volit mezi přímým propojením se sítí, v níž je terminováno anebo tranzitem. Tranzitem se rozumí nepřímé propojení, to znamená propojení dvou veřejných komunikačních sítí prostřednictvím veřejné komunikační sítě třetího podnikatele zajišťujícího veřejnou komunikační síť. Přijaté řešení odpovídá technickému, a především ekonomickému vyhodnocení variantních řešení. Obecně platí, že pro menšího operátora (zde měřeno v počtu reálných minut realizovaných v rámci daného propojení) je nevýhodné zřizovat přímé propojení se všemi subjekty na trhu, jelikož je pro něj ekonomicky výhodnější používat nepřímé propojení prostřednictvím tranzitu v případě terminace ze sítí se slabým provozem. Propojení jednotlivých operátorů je poskytováno na základě uplatnění regulace, a to včetně cenové.

V souvislosti s posuzováním postavení a očekávaného konání poskytovatelů služeb na tomto relevantním trhu Úřad zohlednil názor Evropské komise ohledně povinnosti přístupu, který Úřadu sdělila ve svém stanovisku v průběhu notifikačního procesu k návrhům předchozích analýz relevantních trhů č. 3 a 7 (dle OOP/1/02.2008-2 ve znění pozdějších opatření) ve třetím kole analýz relevantních trhů.

Úřad na základě tohoto stanoviska vychází z předpokladu, že každý z poskytovatelů služeb terminace (v jednotlivých mobilních sítích) může uplatnit potenciální tržní sílu vzhledem k jedinečnosti poskytované služby, a to zejména tím, že buď odmítne samotný přístup, resp. propojení, nebo dohodu o jeho ceně, event. nebude akceptovat cenu za terminaci. Takové odmítání přímého propojení ze strany alternativního operátora by mohlo vést k uplatňování strategie zvyšování nákladů konkurence tím, že by poskytovatel služby ukončení volání (terminace) nutil alternativního operátora k tranzitu provozu přes třetího operátora pro účely terminace. I když Komise ve svém stanovisku připouští, že nepřímé propojení může být pro menší alternativní operátory efektivnější variantou, má za to, že na relevantním trhu musí mít operátor usilující o terminaci svého provozu možnost požádat o přímé propojení.

Velkoobchodní služba ukončení volání (terminace) je nezbytná k tomu, aby bylo možné ukončit hovory směřované na volaná čísla v síti jiného operátora. Poskytovatel služeb má jednoznačný zájem propojit svou síť se sítěmi jiného/jiných operátorů tak, aby bylo jeho účastníkům umožněno dovolat se účastníkům v jiných účastnických sítích a naopak. Nelze však zcela vyloučit případy, kdy by bylo možné předpokládat, že dojde ze strany alternativních operátorů k odmítnutí přístupu nebo sporu o cenu za službu.

Motivace společnosti Nordic Telecom, která na maloobchodním trhu zaujímá méně významnou pozici (v porovnání s ostatními třemi mobilními síťovými operátory), může být k uzavření propojení na komerční bázi odlišná od chování ostatních tří mobilních operátorů. Pokud vezmeme v úvahu i posouzení vyjednávací síly společnosti Nordic Telecom, tak již z hodnocení kritéria velikost podniku a počtu účastníků lze dovodit, že je podstatně nižší oproti ostatním třem mobilním operátorům. Komise však ve svém Doporučení o regulaci sazeb za ukončení volání v pevných a mobilních sítích v EU konstatuje, že: *„Tuto nerovnováhu tržních sil napravuje existence regulačního opatření požadujícího sjednání propojení, které má za cíl zajistit komplexní propojenost (end-to-end connectivity) tak, jak to vyžaduje předpisový rámec.“*

Pokud Úřad vychází z předpokladu, že v prostředí vhodném pro regulaci ex ante je tržní síla zásadně měřena možností síly dotyčného podnikatelského subjektu zvýšit ceny aniž by utrpěl významné ztráty prodeje nebo výnosů, lze považovat tento předpoklad za splněný u všech poskytovatelů služeb velkoobchodní terminace.

Proto Úřad v souladu s názorem Evropské komise považuje za potřebné uložit symetricky nejen povinnost přístupu, resp. propojení pro účely ukončení volání v sítích všech podnikatelů na trhu, ale i regulaci související s regulací ceny za ukončení volání.

3.2 Výsledky vyhodnocení samostatné významné tržní síly podle zvolených kritérií

Na základě provedené analýzy Úřad konstatuje, že každý poskytovatel služby ukončení volání má absolutní podíl (100 %) ve své vlastní síti. Úřad konstatuje, že na relevantním trhu je každý poskytovatel služby ukončení volání (terminace) podnikem s významnou tržní silou ve své vlastní síti. V případě společností O2, T-Mobile, Vodafone a Nordic Telecom zkoumaná kritéria svědčí ve prospěch existence samostatné významné tržní síly.

Z provedené analýzy vyplynulo, že pozice podniků s významnou tržní silou na analyzovaném trhu je natolik silná, že pro fungování trhu je nezbytné předem stanovit některé podmínky pro jejich podnikání. Na základě analýzy rovněž dospěl k závěru, že existují rozdíly mezi společnostmi O2, T-Mobile, Vodafone na straně jedné a společností Nordic Telecom na straně druhé. Úřad proto navrhne stanovit nápravná opatření uvedeným společností přiměřeně zjištěným skutečností.

3.3 Společná významná tržní síla

Vzhledem k charakteru relevantního trhu na trhu neexistuje společná významná tržní síla, neboť provozovatelé jednotlivých veřejných mobilních sítí mají ve své vlastní síti monopolní postavení. Z tohoto důvodu nebyla kritéria společné významné tržní síly podle Metodiky na tomto trhu hodnocena.

3.4 Přenesená významná tržní síla

Úřad konstatuje, že na relevantním trhu je každý poskytovatel služby ukončení volání (terminace) podnikem se samostatnou významnou tržní silou ve své síti, proto zkoumání, zda na analyzovaný trh není přenesena významná tržní síla z jiného trhu, je bezpředmětné.

3.5 Závěry k analýze trhu

Vzhledem ke skutečnosti, že ukončit hlasové volání na účastnická čísla může pouze ten poskytovatel, v jehož síti se volané telefonní číslo nachází, případně má k určité síti sjednaný takový velkoobchodní přístup, který mu umožňuje nabízet a prodávat terminaci volání na účastnická čísla ve své virtuální síti, má každý poskytovatel služeb na analyzovaném relevantním trhu tržní podíl 100 % v jednotlivé (vlastní či sjednané) veřejné mobilní telefonní síti. To platí i pro nově vstupující subjekty na relevantní trh. Významný tržní podíl sám o sobě předem nevylučuje určitou konkurenci na trhu. Pouze umožňuje podnikatelskému subjektu, který v takovém postavení je, určovat, nebo alespoň znatelně ovlivňovat, podmínky, za kterých se taková konkurence vyvíjí, a obecně jednat bez ohledu na omezení konkurence, pokud mu takové chování nepůsobí újmu.

Úřad proto v kapitole 3.1.1 analyzoval vývoj trhu a tržních podílů poskytovatelů služby ukončení hlasových volání ve všech veřejných mobilních sítích vyjádřený v počtu terminovaných minut a v počtu aktivních SIM karet a vyhodnotil i další relevantní kritéria podle Metodiky.

V kapitole 3.1.3 byla analyzována charakteristika konkurence na relevantním trhu s tím výsledkem, že Úřad považuje za nezbytné uložit symetricky nejen povinnost přístupu, resp. propojení pro účely ukončení volání v sítích všech podnikatelů na trhu, ale i regulaci související s regulací ceny za ukončení volání.

Z hlediska vývoje tržních podílů na celkovém trhu terminace Úřad konstatoval, že ve sledovaném období nedochází k jejich významným změnám z hlediska celkového počtu SIM karet. Pokud však vezme v úvahu hledisko terminovaných minut, pak lze konstatovat,

že u společnosti Vodafone dochází k nárůstu tržního podílu na úkor společností O2 a T-Mobile. Při neuvažování tržního podílu společnosti Nordic Telecom, který je téměř zanedbatelný⁵⁸, byly tržní podíly ostatních operátorů ke konci roku 2018 v rozmezí cca 28,0 až 38,3 % v případě celkového trhu aktivních SIM karet a v rozmezí cca **Obchodní tajemství** % v případě celkového trhu terminovaných minut.

Na základě vyhodnocení kritérií zaměřených na charakteristiku podniku, souvisejících s charakteristikou zákazníků a konkurence, dospěl Úřad k závěru, že pro fungování trhu je nezbytné předem stanovit některé podmínky pro jejich podnikání, ale také že pozice všech podniků s významnou tržní silou na analyzovaném trhu není zcela identická. Úřad v rámci analýzy relevantního trhu shledal, že existují významné rozdíly ve vyhodnocení kritérií pro uplatnění významné tržní síly mezi společnostmi Nordic Telecom a ostatními poskytovateli služeb na tomto trhu, tj. společnostmi O2, T-Mobile a Vodafone. Úřad považuje za nezbytné tuto skutečnost zohlednit při návrhu stanovení nápravných opatření tak, aby v případě jednotlivých podniků s významnou tržní silou byla zajištěna jejich přiměřenost vzhledem k jejich odlišným pozicím na celkovém trhu mobilní terminace.

Úřad na základě provedené analýzy shledal na tomto relevantním trhu existenci podniků se samostatnou významnou tržní silou, a to u společností O2, T-Mobile, Vodafone a Nordic Telecom.

Úřad dále konstatuje, že na tomto relevantním trhu neshledal existenci společné významné tržní síly ani přenesené významné tržní síly.

⁵⁸ 0,10 % z počtu aktivních SIM karet respektive **Obchodní tajemství** % z celkového počtu terminovaných minut.

4. Nápravná opatření

4.1 Platná regulační opatření

Úřad uložil společnostem O2 Czech Republic a.s., T-Mobile Czech Republic a.s., Vodafone Czech Republic a.s. a Air Telecom s.r.o., nástupce (právní předchůdce společnosti Nordic Telecom s.r.o.) podle § 51 odst. 5 a 8 Zákona a souvisejících opatření obecné povahy následující povinnosti⁵⁹:

1. Povinnost umožnit přístup ke specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům pro účel služby ukončení volání (terminace) ve své veřejné telefonní síti v pevném místě podle § 84 Zákona, a to
 - a) vyhovět přiměřeným požadavkům jiného podnikatele na propojení sítí nebo síťových zařízení pro službu ukončení volání,
 - b) vyhovět přiměřeným požadavkům jiného podnikatele na využívání a přístup ke svým specifickým síťovým prvkům pro službu ukončení volání,
 - c) vyhovět přiměřeným požadavkům jiného podnikatele na využívání a přístup ke svým přiřazeným prostředkům pro službu ukončení volání,a to za podmínek určených referenční nabídkou propojení.
2. Povinnost průhlednosti podle § 82 Zákona, a to

uveřejňovat informace týkající se propojení sítí elektronických komunikací v souladu s opatřením obecné povahy vydaným k provedení § 82 odst. 4 Zákona, kterým se stanoví rozsah, forma a způsob uveřejňování informací týkajících se přístupu k síti nebo propojení sítí elektronických komunikací, jakož i náležitosti, rozsah a forma referenční nabídky přístupu a propojení.
3. Povinnost nediskriminace při poskytování služby ukončení volání (terminace) podle § 81 Zákona, a to
 - a) uplatňovat rovnocenné podmínky za rovnocenných okolností pro ostatní podnikatele,
 - b) poskytovat ostatním podnikatelům služby a informace za stejných podmínek a ve stejné kvalitě, v jaké je poskytuje pro služby vlastní.
4. Povinnost související s regulací cen podle § 56 a 57 Zákona.

Nápravné opatření podle bodu 4 bylo uloženo pro případy ukončení volání na telefonní čísla veřejné mobilní telefonní sítě a vztahovalo se pouze na volání z telefonních čísel s kódy zemí Evropského hospodářského prostoru.

Dále společnostem O2 Czech Republic a.s., T-Mobile Czech Republic a.s. a Vodafone Czech Republic a.s. podle § 51 odst. 5 písm. c) Zákona a souvisejících opatření obecné povahy byla navíc uložena:

⁵⁹ Viz přehled uložených povinností dle jednotlivých subjektů dostupný na webové stránce Úřadu: <https://www.ctu.cz/art-kolo-4/trh-2-mobilni-terminace>.

5. Povinnost oddělené evidence nákladů a výnosů podle § 86 Zákona, a to

vést oddělenou evidenci nákladů a výnosů v souladu s opatřením obecné povahy vydaným k provedení § 86 odst. 3 Zákona tak, aby

- a) při sjednávání cen na maloobchodní i velkoobchodní úrovni bylo prokazatelné, že nedochází k neodůvodněnému křížovému financování,
- b) byly k dispozici podklady pro ověření nákladů a výnosů za jednotlivé služby poskytované zvláště na velkoobchodním i souvisejícím maloobchodním trhu.

Společnosti Air Telecom s.r.o., nástupce (právní předchůdce společnosti Nordic Telecom s.r.o.) Úřad neuložil povinnost podle § 51 odst. 5, písm. c) Zákona, a to vést oddělenou evidenci nákladů a výnosů podle § 86 Zákona, z důvodu nepřiměřenosti takového nápravného opatření, a to s ohledem na její malý tržní podíl.

4.2 Regulace ze zákona

Povinnost podnikatele podle § 80 odst. 2 Zákona nejpozději do 10 dnů ode dne uzavření smlouvy o přístupu nebo smlouvy o propojení sítí předat Úřadu úplné znění uzavřené smlouvy, včetně příloh. Stejná povinnost platí i pro předávání změn a dodatků smlouvy o přístupu nebo smlouvy o propojení.

Podnik, kterému byla uložena v rozhodnutí o uložení povinností podle § 84 odst. 2 Zákona povinnost přístupu, je povinen podle § 84 odst. 3 Zákona zveřejnit referenční nabídku. Tato zákonná povinnost byla přijata zákonem č. 468/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

4.3 Vyhodnocení stávajících opatření

Tato část analýzy se zaměřuje na povinnosti uložené v rámci minulé analýzy s důrazem na to, zda jsou tyto povinnosti plněny a zda jsou jejich rozsahy a specifikace dostatečné pro zlepšení konkurenčního prostředí na analyzovaném trhu. Úřad přitom bral v potaz situaci na analyzovaném trhu, podněty alternativních operátorů a reakce podniku s významnou tržní silou.

Jednou z povinností uložených podnikům s významnou tržní silou na daném trhu na základě předchozí analýzy tohoto relevantního trhu bylo zveřejňování referenčních nabídek propojení. Referenční nabídky jednotlivých podniků s významnou tržní silou, byly vydané na základě rozhodnutí o uložení povinností a jsou publikovány Úřadem v [Telekomunikačním věstníku](#), a to včetně jejich dodatků, v souladu se Zákonem. Podniky s významnou tržní silou zveřejňují předmětné referenční nabídky i na svých webových stránkách.

Na základě provedené analýzy byla opatřením Úřadu – rozhodnutím o ceně č. [CEN/2/12.2016-xx](#) stanovena maximální cena za terminaci v mobilních sítích shodně pro každý stanovený podnik se samostatnou významnou tržní silou. Opatření uložilo povinnost sjednávat ceny za propojení v jeho veřejné telefonní síti pro službu ukončení volání (terminace) v mobilní síti tak, aby nebyla překročena maximální cena 0,248 Kč/min. bez DPH.

Společnosti O2, T-Mobile a Vodafone vedou oddělenou evidenci nákladů a výnosů při poskytování služby ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných mobilních sítích v souladu s uloženou povinností. Společnosti předkládají pravidelně výsledky oddělené evidence nákladů a výnosů v souladu s § 86 Zákona a opatření obecné povahy č. OOP/4/09.2014-6, ve znění pozdějších úprav.

Všechny podniky s významnou tržní silou své povinnosti uložené v rámci předchozí analýzy splnily. Úřad v období platnosti analýzy, resp. rozhodnutí o uložení povinností REM a CEN, nezaznamenal žádné problémy s uplatňováním daných povinností a neřešil stížnosti na neplnění povinností.

4.4 Návrh nápravných opatření

4.4.1 Potenciální tržní problémy

Na základě provedené analýzy trhu, včetně vyhodnocení stávajících nápravných opatření Úřad identifikoval následující potenciální tržní problémy.

1. Odmítání požadavku na propojení nebo přístup ostatním podnikatelům v elektronických komunikacích.

Všichni operátoři působící na trhu uzavřeli smlouvy o propojení pro terminaci do své sítě na komerční bázi dobrovolně, bez zásahu Úřadu. Tito operátoři měli zájem na propojení, aby jejich účastníci mohli realizovat volání z/do ostatních sítí. Přesto však nelze zcela vyloučit, jak je uvedeno výše v závěrech této analýzy, že by k takové situaci na trhu nemohlo dojít.

Úřad proto přistoupí k uložení povinnosti přístupu podle § 84 Zákona k zajištění propojení všem poskytovatelům služeb na posuzovaném velkoobchodním trhu.

2. Diskriminační jednání nebo zadržování informací

Podnik s významnou tržní silou by mohl vzhledem ke své tržní síle diskriminovat některé podnikatele v souvislosti s poskytováním velkoobchodních služeb. Dále by mohlo docházet k zadržování a neposkytování informací v dostatečném rozsahu. Úřad pokládá zveřejňování informací o podmínkách propojení za rozhodující pro rozvoj konkurence na daném velkoobchodním relevantním trhu a předcházení potenciálnímu diskriminačnímu jednání.

3. Účtování nepřiměřených/excesivních cen za terminaci

Jak Úřad uvedl v závěrech kapitoly Ceny a ziskovost, existuje riziko možného uplatňování nepřiměřeně vysokých cen v neprospěch koncových uživatelů. Společnosti s uloženou povinností dodržovat stanovenou regulaci cen striktně dodržovaly Úřadem stanovenou maximální cenu, aniž by samy při poklesu svých nákladů přistoupily ke snížení účtovaných cen.

Zkoumaný relevantní trh je typický tím, že každý poskytovatel služeb dosahuje 100 % tržní podíl ve své vlastní (jednotlivé) síti, a z toho vyplývá nulová úroveň konkurence a absencí substitutů (pro službu terminace hovorů v jednotlivých sítích). Tato tržní síla pak operátorům umožňuje stanovovat ceny poskytovaných služeb nezávisle na ostatních tržních subjektech. Tato situace může nastat i v případě vstupu nových subjektů na relevantní trh, kdy nově vstupující subjekt nebude akceptovat stejnou terminační cenu, jakou má uloženou podnik s významnou tržní silou na relevantním trhu.

Pokud by povinnosti související s regulací cen nebyly uloženy všem podnikům s významnou tržní silou, mohlo by ze strany některého z těchto (neregulovaných) podniků dojít k uplatňování asymetrických a nepřiměřeně vysokých cen, přesahujících maximální ceny stanovené Úřadem, s následným negativním dopadem na koncového uživatele. Pokud by Úřad uložil cenovou regulaci jen některým podnikům, ostatní (cenově neregulované) subjekty s významnou tržní silou by nemusely být ochotny přistoupit dobrovolně na regulované maximální ceny, a naopak by mohly účtovat ceny vyšší.

Tento postup (symetrická regulace) je i v souladu s Doporučením Komise o regulaci sazeb⁶⁰, které aplikaci symetrických cen předpokládá (doporučuje), ke kterému Úřad při své činnosti přihlíží v souladu s § 108 odst. 3 Zákona.

Úřad proto považuje za důvodné uplatnit shodnou cenovou regulaci pro všechny podniky s významnou tržní silou na tomto relevantním trhu.

4.4.2 Návrh povinností, které Úřad hodlá uložit za účelem nápravy

Úřad navrhuje uložit podnikům s významnou tržní silou podle článku 2 povinnosti podle § 51 odst. 5 písm. a), b), d) a f) Zákona a souvisejících opatření obecné povahy:

- a) průhlednosti podle § 82 Zákona, uveřejnit informace týkající se propojení sítí pro službu ukončení volání (včetně účetních informací, smluvních podmínek, technických specifikací, síťových charakteristik a cen);
- b) nediskriminace podle § 81 Zákona,
 1. uplatňovat rovnocenné podmínky za rovnocenných okolností pro ostatní podnikatele,
 2. poskytovat ostatním podnikatelům služby a informace za stejných podmínek a ve stejné kvalitě, v jaké je poskytuje pro služby vlastní;
- c) přístupu k specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům podle § 84 Zákona,
 1. povinnost vyhovět přiměřeným požadavkům jiného podnikatele na propojení sítí nebo síťových zařízení pro službu ukončení volání,
 2. povinnost vyhovět přiměřeným požadavkům jiného podnikatele na využívání a přístup k jeho přiřazeným prostředkům pro službu ukončení volání.

Úřad stanoví pro službu ukončení volání k těmto povinnostem technické, provozní a další podmínky zajišťující spravedlnost, proporcionalitu a včasnost.

d) související s regulací cen podle § 56 a 57 Zákona a při zohlednění cenové regulace uplatněné od roku 2021 Evropskou komisí v souladu s čl. 75 Kodexu^{61 62}, a to pro volání započatá v zemích Evropského hospodářského prostoru.

Nad rámec povinností podle článku 3 odst. 1 Úřad navrhuje uložit společností O2, T-Mobile a Vodafone podle § 51 odst. 5 písm. c) Zákona i povinnost oddělené evidence nákladů a výnosů podle § 86 Zákona tak, aby

1. při určování cen na maloobchodní i velkoobchodní úrovni bylo prokazatelné, že nedochází k neodůvodněnému křížovému financování,
2. byly k dispozici podklady pro ověření nákladů a výnosů za jednotlivé služby.

Vzhledem k zanedbatelnému podílu společnosti Nordic Telecom na celkovém počtu terminovaných minut (viz Graf č. 19), které nevstupují do výpočtu nákladů na terminaci teoretického efektivního celoplošně působícího operátora v modelu BU-LRIC, který Úřad

⁶⁰ Doporučení Komise ze dne 7. května 2009 o regulaci sazeb za ukončení volání v pevných a mobilních sítích v EU (2009/396/ES)

⁶¹ SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2018/1972 ze dne 11. prosince 2018, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace (dále jen Kodex)

⁶² Do 31. prosince 2020 Komise, s přihlédnutím v nejvyšší možné míře ke stanovisku BEREC, přijme akt v přenesené pravomoci v souladu s článkem 117, jímž se doplňuje tato směrnice stanovením jednotné maximální sazby za ukončení hlasového volání v mobilní síti po celé Unii a jednotné maximální sazby za ukončení hlasového volání v pevné síti po celé Unii (společně dále jen „celounijní sazby za ukončení hlasového volání“), které se uloží každému poskytovateli služeb v oblasti ukončení hlasového volání v mobilní síti a v pevné síti v kterémkoli členském státě.

použil pro stanovení maximální ceny za terminaci volání v souladu s Doporučením o terminálních sazbách (2009/396/ES) nenavrhuje Úřad uložit této společnosti povinnost vést oddělenou evidenci nákladů a výnosů.

4.4.3 Odůvodnění návrhu nápravných opatření

S ohledem na zkoumání v rámci analýzy Úřad v závěru konstatoval, že prokázal na relevantním trhu existenci podniků se samostatnou významnou tržní silou.

V rámci provedené analýzy Úřad dále prokázal, že postavení, které mají podniky s významnou tržní silou, jim umožňuje chovat se nezávisle na ostatních účastnících na trhu. To by mohlo mít za následek negativní vliv i na stanovení nepřiměřeně vysokých cen na souvisejícím maloobchodním trhu a s tím spojený i negativní dopad na koncové uživatele.

V souladu se závěry analýzy Úřad uloží všem podnikům se samostatnou významnou tržní silou povinnost průhlednosti, povinnost nediskriminace, povinnost přístupu k specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům a povinnosti související s regulací cen. Společnostem O2, T-Mobile a Vodafone pak také povinnost vést oddělenou evidenci nákladů a výnosů.

Povinnost přístupu ke specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům

Povinnost přístupu v případě propojení pro službu terminace volání bude uložena tak, aby bylo na velkoobchodní úrovni možné využívat službu terminace volání u společností Nordic Telecom, O2, T-Mobile a Vodafone a zajistit tak jiným originujícím operátorům ukončit volání v sítích těchto čtyř společností. Takto uložená povinnost umožní ostatním podnikatelům poskytovat maloobchodní služby s využitím velkoobchodních vstupů z tohoto relevantního trhu.

Povinnost průhlednosti

Podnikům s významnou tržní silou bude uložena povinnost průhlednosti ve formě zveřejňování informací podle náležitostí stanovených OOP č. 7.

Takto uložená povinnost průhlednosti zvýší míru informovanosti jak subjektů, které chtějí vstoupit na trh, tak i těch, které na trhu již působí. Pozitivně se tím ovlivní možnost poskytování maloobchodních služeb s využitím velkoobchodních vstupů z tohoto relevantního trhu.

Úřad nebude v rámci povinnosti průhlednosti ukládat povinnost zveřejňovat referenční nabídku propojení, a to s ohledem na skutečnost, že podnik, kterému bude uložena v rozhodnutí o uložení povinností povinnost podle § 84 odst. 2 Zákona, bude povinen podle § 84 odst. 3 Zákona zveřejnit referenční nabídku. Společnosti Nordic Telecom, O2, T-Mobile a Vodafone tak s ohledem na uložení povinnosti přístupu budou povinny takovou referenční nabídku zveřejnit.

Povinnost nediskriminace

Povinnost nediskriminace bude uložena všem podnikům s významnou tržní silou tak, aby byly uplatňovány rovnocenné podmínky za rovnocenných okolností pro ostatní podnikatele a těmto ostatním podnikatelům byly poskytovány služby a informace za stejných podmínek a ve stejné kvalitě, v jaké jsou poskytovány pro služby vlastní.

Povinnost vést oddělenou evidenci nákladů a výnosů

Tato povinnost úzce souvisí s regulací cen a umožní její zajištění, tedy odstranění potenciálního tržního problému účtování nepřiměřeně vysokých cen. Na jejím základě tak

bude moci být prokázáno, že nedochází k neodůvodněnému křížovému financování a dále budou k dispozici podklady pro ověření nákladů a výnosů za jednotlivé služby. Úřad uvádí, že toto nápravné opatření ve formě vedení oddělené evidence nákladů a výnosů vzhledem ke znění Zákona v § 5 odst. 4, který stanovuje Úřadu povinnost řídit se při naplňování cílů regulace mimo jiné zejména zásadami objektivit, transparentnosti a proporcionalit, ukládá pouze společnostem O2, T-Mobile a Vodafone. Cílem uložení této povinnosti je zajistit podklady pro ověření, že nedochází (resp. nebude docházet) k neodůvodněnému křížovému financování u největších SMP operátorů působících na relevantním trhu (měřeno tržním podílem na celkovém počtu aktivních SIM karet i na celkovém počtu terminovaných minut), u nichž by tak toto chování (a z něj teoreticky plynoucí protisoutěžní praktika ve formě stlačování marží) měla potenciálně největší (negativní) dopad na úroveň konkurenčního prostředí na souvisejícím maloobchodním trhu. Úřad nepopírá, že obdobným (protisoutěžním) způsobem by se při stanovování cen svých služeb mohl chovat i nejmenší operátor s významnou tržní silou, společnost Nordic Telecom (tj. mohl by ve snaze získat větší tržní podíl křížově financovat své maloobchodní služby, čímž by se dopouštěl stlačování marží), avšak Úřad mu povinnost vedení oddělené evidence nákladů a výnosů neukládá s ohledem na jeho nízký tržní podíl a z toho plynoucí malý potenciál negativním způsobem ovlivnit úroveň konkurenčního prostředí.

Regulace cen podle § 56 a 57 Zákona

Analýza prokázala (v kapitole Ceny a ziskovost), že na trhu by mohlo docházet k uplatňování nepřiměřeně vysokých cen v neprospěch koncových uživatelů v případě, že by nebyla uložena cenová regulace. Doposud totiž docházelo ke snížení ceny za službu terminace volání pouze prostřednictvím uložené cenové regulace, kterou Úřad aplikoval formou stanovení maximálních cen. Úřad má proto za to, že bylo v souladu s § 57 odst. 1 Zákona prokázáno naplnění podmínek pro uložení povinností souvisejících s regulací cen podle § 56 a 57 Zákona podnikům s významnou tržní silou. Úřad konstatuje, že nápravná opatření podle § 51 odst. 5 písmene a) až e) Zákona by nevedla sama o sobě k nápravě.

Úřad ve třetím kole analýz na základě připomínek relevantních subjektů k analýze trhu č. 7 (od roku 2014 trh č. 2) přistoupil k cenové deregulaci volání originovaného ze států mimo EHP. Cílem tohoto kroku byla snaha Úřadu reagovat na značnou disproporci mezi velkoobchodními terminačními cenami uplatňovanými českými operátory na jedné straně a operátory ze zemí mimo EHP na straně druhé a poskytnout tímto způsobem všem regulovaným společnostem větší vyjednávací prostor při sjednávání cen za terminaci s operátory ze zemí mimo EHP.

Na základě tohoto opatření z června 2014 došlo k posílení potenciální síly regulovaných subjektů při vyjednávání, konkrétně společností O2, T-Mobile, Vodafone a Nordic Telecom (dříve Air Telecom), které tak mohou na trhu mezinárodní mobilní terminace sjednávat ceny za tuto službu na základě obchodních hledisek a s ohledem na snižování asymetrie účtovaných terminačních cen za hovory směřující do a ze zemí mimo EHP. Terminace volání uskutečněných v zemích mimo EHP jsou již deregulovány ve většině zemí EHP⁶³.

Úřad na základě vyhodnocení aktuální situace na trhu mobilní terminace (viz kapitola Mezinárodní srovnání cen mimo EHP v kapitole Ceny a ziskovost) bude pokračovat v nastavené regulaci na základě předchozí analýzy tohoto trhu, a to tak, že cenová regulace terminačních cen se bude vztahovat pouze na příchozí (originovaná) volání ze zemí EHP.

⁶³ Podle informací Cullen International k 1. červenci 2019 se regulace terminačních sazeb ve všech zemích EU, kromě Irska, Velké Británie, Německa, Slovenska a Rumunska, vztahuje jen na volání sestavená v rámci EHP. V květnu 2019 pak německý regulátor BNetzA notifikoval u Evropské komise návrh opatření souvisejícího s regulací cen na relevantním trhu č. 1 (ukončení volání v pevném místě), ve kterém mimo jiné navrhl vyloučit z rozsahu cenové regulace volání přicházející ze zemí mimo EHP. Lze proto od německého regulátora očekávat návrh na obdobný regulační přístup i na tomto relevantním trhu č. 2.

Výsledným efektem pak může být i pokles maloobchodních cen mezinárodních hovorů, účtovaných koncovým zákazníkům v ČR.

Část D – Konzultace s ÚOHS

Podle ustanovení § 130 odst. 3 Zákona Úřad po vypořádání připomínek konzultoval konečný text návrhu opatření obecné povahy s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže. Předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže zaslal Úřadu dne 7. února 2020 své stanovisko, ve kterém uvádí, že k návrhu opatření obecné povahy nemá připomínky.

Část E – Vypořádání připomínek z veřejné konzultace

Na základě § 130 Zákona a podle Pravidel Českého telekomunikačního úřadu pro vedení konzultací na diskusním místě (dále jen „Pravidla“) Úřad [zveřejnil](#) návrh analýzy č. A/2/xx.2020-x, trhu č. 2 – velkoobchodní služby ukončení hlasového volání v jednotlivých mobilních sítích a výzvu k uplatnění připomínek k návrhu opatření na diskusním místě dne 24. září 2019. Připomínky k návrhu opatření bylo možno uplatnit do 24. října 2019. Během lhůty pro uplatnění připomínek Úřad neobdržel k návrhu opatření žádné připomínky ani stanoviska podaná v souladu s [Pravidly Úřadu pro vedení veřejných konzultací na diskusním místě](#). K návrhu opatření obecné povahy se však vyjádřil jeden subjekt, a to konkrétně společnost Verizon. S ohledem na nastavená pravidla Úřad připomínky a stanoviska obsažená ve vyjádření společnosti Verizon nevypořádával⁶⁴, rozhodl se však k dotčenému vyjádření obdrženému v rámci veřejné konzultace přihlídnout a uvést k němu své stanovisko.

Společnost [Verizon ve svém stanovisku](#) vyjádřila nesouhlas s návrhem rozsahu povinností souvisejících s regulací cen, který se nevztahuje na volání příchozí ze zemí mimo EHP a vyjádřila přesvědčení, že Úřad by měl cenovou regulaci uložit i na tento typ hovorů nebo přinejmenším uplatnit na tento typ hovorů povinnost sjednávat ceny recipročně, tzn. uložit povinnost účtovat terminační ceny maximálně ve výši, v jaké se uplatňují v zemi mimo oblast EHP. Na podporu tohoto stanoviska uvádí společnost Verizon hrozbu odvetného zvyšování terminačních cen v zemích mimo EHP, a tedy roztočení cenové spirály, která by mohla negativně ovlivnit maloobchodní ceny volání tuzemských operátorů do zemí mimo EHP a odkazuje rovněž na závazky⁶⁵, které Česká republika převzala v rámci své účasti ve Světové obchodní organizaci.

Úřad se po zvážení stanoviska společnosti Verizon rozhodl svůj dosavadní přístup k rozsahu cenové regulace neměnit, a i nadále ji uplatňovat pouze na hovory příchozí ze zemí EHP. Předně je totiž třeba znovu připomenout, že všechna nápravná opatření, a jako nejpřísnější především právě ta cenová, jsou dle Zákona i evropského regulačního rámce ukládána s ohledem na dosažení specifických regulačních cílů (blíže viz kapitola Terminace provozu ze zemí mimo EHP na str. 45–47), resp. s ohledem na odstranění konkrétního soutěžního problému. Cenová regulace pak může být uložena pouze a jen tehdy, prokáže-li analýza relevantního trhu, že tento trh není efektivně konkurenční zejména tím, že by mohlo docházet k uplatňování nepřiměřeně vysoké nebo nepřiměřeně nízké ceny v neprospěch koncových uživatelů. Jakékoliv nápravné opatření uložené bez zřetele na dosažení těchto cílů by nebylo možné považovat za odůvodněné a přiměřené. Ex-ante regulace služeb v sektoru elektronických komunikací tedy není ukládána univerzálně, plošně, ale cíleně s ohledem na prosazení zájmů vymezených Zákonem. Úřad je v současné době toho názoru, že cenovou

⁶⁴ V rozporu s odkazovanými Pravidly Úřadu pro vedení veřejných konzultací na diskusním místě nepodala společnost Verizon své vyjádření v českém jazyce (viz čl. 6 odst. 6 Pravidel), na předepsaném formuláři (viz čl. 6 odst. 1 Pravidel) a podepsané uznávaným elektronickým podpisem (viz čl. 6 odst. 4 Pravidel).

⁶⁵ Konkrétně společnost Verizon odkazuje na Protokol 4 [Všeobecné dohody o obchodu službami](#) (GATS).

regulací volání příchozího ze zemí mimo EHP by nepřispěl k naplnění žádného z regulačních cílů, a proto regulaci na tento typ volání nenavrhl. Úřad si je zároveň vědom teoretické hrozby roztočení cenové spirály, která by ve svém důsledku mohla vést ke zvýšení některých maloobchodních cen za volání do zemí mimo EHP, nicméně tato analýza relevantního trhu neprokázala, že by v období od deregulace tohoto typu volání v roce 2014 k takové situaci docházelo. Jak Úřad uvádí v kapitole Terminace provozu ze zemí mimo EHP, průměrná maloobchodní cena volání do zahraničí klesla mezi lety 2014–2018 z 6,81 Kč na 5,33 Kč, tj. o cca 21 %. Zároveň průměrná velkoobchodní platba, kterou platí čeští mobilní operátoři za terminaci (a tranzit) minuty volání v zemích mimo EHP klesla mezi lety 2015–2018 z 3,10 Kč na 1,37 Kč, tj. o takřka 56 %. Obavy z roztočení cenové spirály, které vyjádřila společnost Verizon, se tedy nepotvrzují a Úřad proto nemá důvod cenově regulovat volání příchozí ze zemí mimo EHP.

V této souvislosti je neméně důležitý i fakt, že Evropská komise do 31. prosince 2020 stanoví jednotné maximální sazby za ukončení hlasového volání v mobilní síti po celé EU (blíže viz kapitola Ceny a ziskovost). Úřad předpokládá zahájení správních řízení o uložení povinností souvisejících s regulací cen s podniky s významnou tržní silou na jaře roku 2020 s předpokládaným dokončením v průběhu podzimu 2020. V případě nově ukládaných povinností přitom Úřad běžně přiznává regulovaným subjektům implementační lhůtu od prvního dne třetího měsíce následujícího po měsíci, ve kterém předmětné rozhodnutí nabylo právní moci. K faktické implementaci této teoretické regulace volání příchozího ze zemí mimo EHP by tak pravděpodobně došlo až v roce 2021, kdy již bude platit regulace uložená přímo Evropskou komisí. Ani z procesního hlediska tedy Úřad nepovažuje uplatnění cenové regulace na tento typ volání za proveditelné.

Část F – Připomínky Evropské komise k oznámení návrhu opatření

Dne 27. února 2020 byl návrh analýzy relevantního trhu postoupen Evropské komisi (dále jen „Komise“) podle čl. 7 Rámcové směrnice. Ve svém vyjádření společném k oběma terminačním trhům ze dne 25. března 2020 Komise uvedla, že regulované sazby za ukončení volání na obou terminačních trzích se od října 2016 nezměnily. To znamená, že vycházejí z čistého modelu BU-LRIC se specifikacemi a vstupními daty z roku 2016. Vzhledem k technologickým a ekonomickým změnám, k nimž mezitím na evropských trzích elektronických komunikací došlo, je nepravděpodobné, že by navrhované sazby správně odrážely efektivní náklady na služby ukončení volání. Kromě toho navrhovaná (tj. stávající) sazba za ukončení volání v mobilní síti je třetí nejvyšší v EU. S ohledem na to uplatnila Komise jednu připomínku, ve které uvádí, že bere argumenty Úřadu na přehodnocení nákladových modelů na vědomí s ohledem na připravovanou celounijní regulaci cen za terminaci, nicméně doporučuje, aby Úřad posoudil všechny možnosti aktualizace v současnosti uplatňovaných, regulovaných sazeb za ukončení volání (jak v pevném místě, tak v mobilních sítích), a to ještě v období před účinností nových celounijních terminačních sazeb (související právní akt má Komise vydat do 31. prosince 2020).

Úřad k připomínce Komise pro úplnost uvádí, že stávající regulovaná cena za terminaci v mobilní síti byla stanovena metodou doporučenou Komisí v doporučení ze dne 7. května 2009 o regulaci sazeb za ukončení volání v pevných a mobilních sítích v EU (2009/396/ES), tedy metodou čistých přírůstkových nákladů (BU-LRIC). Touto metodou vyčíslil Úřad v roce 2016 jednotkové přírůstkové náklady teoretického efektivního operátora při poskytování předmětné služby terminace prostřednictvím sítě kombinující 2G, 3G a 4G sítě, přičemž páteří sítě byla založena na síti Next-Generation-Network (NGN). Modelovaná síť teoretického efektivního operátora tak zahrnuje i v současnosti nejmodernější (do spuštění 5G sítí) technologii 4G. Úřad k vznesené připomínce uvádí, že všechna nápravná opatření ukládá podnikům s významnou tržní silou v rámci samostatných správních řízení, která s ohledem na všechny zákonné lhůty trvají přibližně šest měsíců. Správní řízení ve věci uložení cen podnikům s významnou tržní silou, navazující na vydání této analýzy, tak budou ukončena

nejdříve v říjnu 2020. Při stanovení nové výše cen přitom Úřad standardně na úpravu smluvních podmínek (sjednání dodatků) v uzavřených smlouvách o propojení přiznává regulovaným subjektům implementační lhůtu do prvního dne třetího měsíce, následujícího po měsíci, ve kterém předmětné rozhodnutí o ceně nabylo právní moci. Nově stanovené ceny by tak s největší pravděpodobností začaly být pro stávající smluvní vztahy účinné až od počátku roku 2021. Z těchto důvodů Úřad nepovažuje aktualizování výše národních sazeb za ukončení volání za vhodné a k výše uvedené připomínce Komise při navazujících správních řízeních o uložení povinností podnikům se samostatnou významnou tržní silou z procesních důvodů nelze přihlídnout.

Otisk úředního razítka

za Radu Českého telekomunikačního Úřadu:
Mgr. Ing. Hana Továrková, v.r.
předsedkyně Rady
Českého telekomunikačního úřadu

Za správnost vyhotovení:
Jiří Šefčík